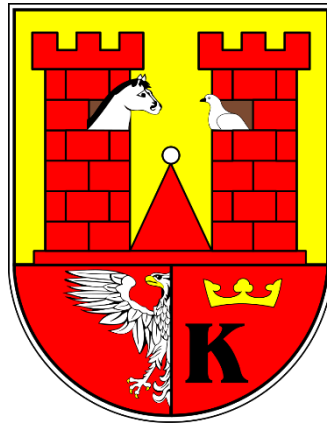

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej we Włoszczowie
z dnia 2025 r.

***Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa
na lata 2025–2030***

Sierpień 2025

Opracowano przy współpracy
władz samorządowych, mieszkańców i innych interesariuszy Gminy Włoszczowa
oraz pracowników Urzędu Gminy Włoszczowa z firmą InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.

Spis treści

Wstęp.....	4
1. Część wprowadzająca	6
1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju.....	6
1.2. Metodologia prac nad Strategią	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.....	9
2.1. Analiza SWOT	27
2.2. Drzewo problemów	31
2.3. Drzewo celów	32
3. Część programowa.....	34
3.1. Wizja, misja, cele.....	34
3.2. Plan operacyjny rozwoju	36
3.2.1. Projekty strategiczne	44
3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania	59
3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu.....	71
4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju...	85
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	86
4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań	110
4.2.1 Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne.....	110
4.2.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano	115
5. System realizacji Strategii Rozwoju	119
5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju	119
5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	123
5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju	133
5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	134
6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów.....	136
6.1 Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa	136
6.2 Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna	138
6.3 Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko i udział podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska w opracowaniu Strategii.....	141
Spis schematów	144
Spis rysunków	144
Spis tabel	144
Spis map	144
Spis załączników	145

Wstęp

Zarządzanie gminą wiąże się z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Aby efektywnie zarządzać gminą, potrzebny jest wieloletni plan, który będzie wskazywać kierunki jej dalszego rozwoju. Działania właściwe ze strategicznego punktu widzenia mają większe znaczenie niż działania nastawione na przynoszenie natychmiastowych efektów. Zarządzanie strategiczne jest procesem zarządzania nastawionym na formułowanie i wdrażanie Strategii, które ma na celu sprzyjanie wyższemu stopniowi zgodności organizacji, w tym wypadku gminy, z jej otoczeniem zewnętrznym oraz zachowaniem spójności wewnętrznej, a co za tym idzie – osiągnięciem przyjętych celów strategicznych.

Niniejszy dokument stanowi strategię rozwoju gminy (SRG) w rozumieniu art. 10e Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.). W myśl ww. ustawy, od 1 stycznia 2026 roku każda gmina będzie miała obowiązek opracowania strategii, zgodnie z określonym zakresem i procedurą.

Niniejsza Strategia spełnia również funkcję strategii terytorialnej zgodnie z art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹. Strategia terytorialna może być podstawą realizacji IIT (Inne Narzędzie Terytorialne) i powinna zawierać takie elementy jak:

- obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia (w tym przypadku obszar Gminy Włoszczowa);
- analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych – na potrzeby niniejszej Strategii opracowano Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Włoszczowa, której syntezę zawarto w niniejszym dokumencie. Na podstawie Diagnozy określono największe problemy i potrzeby rozwojowe, a także potencjały, które należy wykorzystać (wnioski z Diagnozy, analiza SWOT, drzewo problemów). W Strategii wskazano zewnętrzne (ponadlokalne) obszary strategicznej interwencji;
- opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru – w Strategii określono projekty strategiczne o charakterze zintegrowanym oraz ogólne kierunki działań, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów;
- opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu Strategii, a także określono system realizacji Strategii, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji Strategii.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

Projekt uznaje się za zintegrowany sam w sobie, jeśli spełnia co najmniej jeden z następujących warunków²:

- projekt obejmuje różne sektory (takie jak sektor społeczny, gospodarczy i środowiskowy);
- projekt obejmuje różne terytoria administracyjne (np. gminy);
- projekt obejmuje kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe).

Każdy z projektów strategicznych niniejszej Strategii spełnia co najmniej jeden ze wskazanych wyżej warunków. Projekty te są przekrojowe, składające się z wielu elementów i rozwiązujące problemy kompleksowo, w różnych sferach, dodatkowo często realizowane będą nie tylko przez samorząd gminy, ale też inne podmioty oraz kierowane będą do różnych interesariuszy.

Niniejsza Strategia obejmuje obszar całej Gminy Włoszczowa, zlokalizowanej w województwie świętokrzyskim. W oparciu o badania jakościowe, narzędzia partycypacyjne i *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Włoszczowa*, przeprowadzono analizę potrzeb rozwojowych i potencjału gminy, która stanowiła podstawę wypracowanych w Strategii założeń. Dokument opracowano przy zintegrowanym podejściu, które ma służyć zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału Gminy Włoszczowa. Oprócz celów i kierunków działań, wskazano najważniejsze do realizacji operacje – projekty o charakterze zintegrowanym. Projekty strategiczne wskazane w niniejszym opracowaniu dotyczą wielu sfer i integrują różnych interesariuszy – mają więc charakter zintegrowany. W całym procesie tworzenia Strategii, już od etapu diagnostycznego, niezmiernie ważny był udział potencjalnych partnerów, w tym szczególnie mieszkańców gminy – cały proces włączania partnerów społeczno-gospodarczych i innych opisano w rozdziale 6. *Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów.*

Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030 stanowi, od chwili jej przyjęcia, podstawowy i najważniejszy dokument samorządu lokalnego, kierujący wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego. Określa ona główne obszary, cele i kierunki polityki rozwoju gminy oraz stanowi punkt wyjścia do przygotowania pozostałych lokalnych dokumentów strategicznych i planistycznych.

² Dokument Roboczy Służb Komisji, *Wyniki, monitorowanie i ewaluacja Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w latach 2021–2027*, Bruksela, 8.07.2021 r. SWD(2021) 198 final.

1. Część wprowadzająca

1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030 (Strategia) stanowi odpowiedź samorządu gminnego na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą, wymagającą nowego spojrzenia na posiadane aspiracje, zasoby i perspektywy rozwoju gminy. Jej celem jest kierunkowanie polityki rozwoju gminy.

W Strategii zaprezentowana została wizja, misja oraz cele strategiczne i operacyjne, przewidziane do realizacji we wskazanym okresie jej obowiązywania, wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia. Określono również kierunki działań, które będą służyć realizacji założonych celów, a po przeprowadzeniu hierarchizacji planowanych przedsięwzięć wskazano konkretne i uszczegółowione projekty strategiczne, najważniejsze i najpilniejsze do realizacji na obszarze gminy we wskazanym okresie – przedstawiono dla nich ramy finansowe oraz plan finansowania. Proces tworzenia Strategii umożliwiał partycypację mieszkańców i innych interesariuszy w „grze o rozwój”, już od etapu analiz i diagnozy stanu sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Strategia zawiera również obligatoryjne elementy, zdefiniowane nowelizacją przepisów (model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy).

Do tej pory strategię gminy były opracowywane zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami oraz przy zachowaniu spójności z wytycznymi dokumentów nadrzędnych. Obecna Strategia stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawną strategię rozwoju, stanowiącą element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

1.2. Metodologia prac nad Strategią

Opracowanie *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* było okazją do przeprowadzenia otwartych rozmów z przedstawicielami różnych środowisk gminnych. Dyskusje obejmowały analizę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz możliwości jej dalszego rozwoju. Efektem prowadzonych rozmów było uzyskanie odpowiedzi na pytania: „dokąd zmierzamy?”, „co chcemy osiągnąć?” oraz „w jaki sposób chcemy to osiągnąć?”. Dało to podstawy do skonstruowania dokumentu, który ma służyć wszystkim mieszkańcom gminy.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii rozpoczęto w III kwartale 2024 r. Duże znaczenie i wpływ na ostateczny kształt dokumentu miały działania partycypacyjne i udział interesariuszy w pracach nad dokumentem (opisane szerzej w podrozdziale 6.2. *Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna*).

Prace nad dokumentem Strategii opierały się na wykorzystaniu szeregu wzajemnie uzupełniających się metod prac analitycznych i partycypacyjnych, do których należały:

- analiza danych zastanych (w tym analiza trendów / tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach wraz z określeniem konsekwencji i wyzwań rozwojowych);
- badania ankietowe wśród mieszkańców;
- analizy strategiczne;
- spotkania warsztatowe przedstawicieli Urzędu Gminy Włoszczowa;
- spotkania informacyjne, warsztatowe i konsultacyjne z przedstawicielami samorządu lokalnego, Radnymi i Sołtysami, przedstawicielami jednostek organizacyjnych gminy, przedstawicielami samorządów szkół podstawowych i średnich, przedstawicielami organizacji seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami, przedstawicielami przedsiębiorców i otoczenia biznesu, przedstawicielami organizacji pozarządowych, mieszkańcami.

Podstawą założeń Strategii jest *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Włoszczowa* (Diagnoza), w której przedstawiono pogłębioną analizę społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy. Strategia powstała w oparciu o Diagnozę, a także na podstawie wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów organizowanych w trakcie procesu jej tworzenia. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich danych, opracowano Projekt 1.0 *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*, który został poddany konsultacjom społecznym.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących materiał analityczny i podstawę opracowania Strategii (a wcześniej również Diagnozy), należą:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane i informacje pozyskane z samorządu gminy i jednostek mu podległych;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w Diagnozie i Strategii;

- dane publikowane na serwisach Związku Miast Polskich (Monitor Rozwoju Lokalnego, System Analiz Samorządowych);
- wnioski z badań ankietowych;
- wnioski z dyskusji podczas spotkań informacyjnych i warsztatów grupowych;
- inne dokumenty strategiczne gminy i ponadlokalne, a także publikowane raporty i opracowania eksperckie.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii ma charakter partycypacyjny.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Zgodnie z art. 10a ust. 1 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.): „podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju (...) przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych”. W związku z powyższym na cele niniejszej Strategii opracowany został dokument pn. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Włoszczowa*. W Strategii zawarto jedynie syntezę – wnioski z Diagnozy, zgodnie z art. 10e ust. 3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.). Poniżej zaprezentowano wyciąg wybranych, najważniejszych informacji z Diagnozy.

Przeprowadzona analiza danych statystycznych dla Gminy Włoszczowa oraz porównanie ich do danych dla gmin sąsiednich, województwa, kraju, a także porównanie niektórych ze wskaźników do wartości dla gmin podobnych w Polsce, dają możliwość zobrazowania obecnej sytuacji obszaru oraz określenia kierunków rozwoju. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Włoszczowa* została opracowana na podstawie danych za 2023 r.

Uwarunkowania wynikające z położenia

Gmina Włoszczowa położona jest w województwie świętokrzyskim, w powiecie włoszczowskim i jest gminą miejsko-wiejską. Powierzchnia gminy wynosi 253,7 km², w 2023 roku zamieszkiwało ją 18 578 osób. W skład gminy wchodzi 25 sołectw, a siedzibą jej organów jest Miasto Włoszczowa. Gmina Włoszczowa graniczy: od północy z Gminą Kluczewsko (powiat włoszczowski), od północnego-wschodu z Gminą Krasocin (powiat włoszczowski), od wschodu z Gminą Małogoszcz oraz Gminą Oksa (powiat jędrzejowski), od południa z Gminą Radków oraz Gminą Secemin (powiat włoszczowski), natomiast od zachodu z Gminą Koniecpol (powiat częstochowski, województwo śląskie) oraz Gminą Żytno (powiat radomszczański, województwo łódzkie).

Zgodnie z Załącznikiem nr 2 do Uchwały Nr XXXVIII/337/18 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 7 września 2018 r. w sprawie Statutu Gminy Włoszczowa, gminę tworzy 25 sołectw. Są to: Bebelno – Kolonia, Bebelno – Wieś, Boczkowice, Czarncza, Danków Duży, Danków Mały, Dąbie, Gościencin, Jeżowice, Kąty, Konieczno, Kurzelów, Kuzki, Ludwinów, Łachów, Międzylesie, Motyczno, Nieznanowice, Ogarka, Przygradów, Rogienice, Rząbiec, Silpia Duża, Wola Wiśniowa, Wymysłów.

Gmina Włoszczowa położona jest w ciągu dróg wojewódzkich: 786, 742, 785, którymi odbywa się ruch tranzytowy w kierunku Kielc, Częstochowy, Katowic, Łodzi czy Jędrzejowa. W 2020 r. zakończono realizację inwestycji pn.: „Etap I – Obwodnica Włoszczowy w ciągu DW 786”, dzięki której połączono obwodnicą dwie drogi wojewódzkie nr 786 i 742 poza centrum miejscowości, po jej południowej stronie. Tym samym znaczna część ruchu tranzytowego została przeniesiona z centrum miasta na obwodnicę. W ramach zadania pn. „Budowa linii kolejowej nr 582 Czarncza – Włoszczowa Północ” zrealizowanego ze środków

Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 powstał nowy tor (łącnica kolejowa Czarnca – Włoszczowa Północ) łączący Centralną Magistralę Kolejową ze szlakiem do Kielc. Inwestycja pozwoliła na skrócenie czasu podróży pociągami ze stolicy województwa świętokrzyskiego m.in. do Łodzi i Warszawy. Na terenie Gminy Włoszczowa znajduje się linia kolejowa nr 4, znana również jako Centralna Magistrala Kolejowa (CMK) o znaczeniu międzyregionalnym, łącząca Śląsk z Warszawą, która przebiega przez środek gminy, z północnego wschodu na południowy zachód. Od strony zachodniej Włoszczowa ma dostęp do linii kolejowej międzynarodowej E65, przystosowanej do ruchu pasażerskiego. Jest to ważna linia kolejowa. Linia kolejowa numer 4, stanowiąca obiekt będący w zasobach kolejnictwa Unii Europejskiej, aktualnie dostosowana jest do kursowania pociągów z prędkością od 200 do 250 km/h. W Gminie Włoszczowa znajdują się stacje Włoszczowa oraz Włoszczowa Północ, z których odjeżdżają pociągi dalekobieżne, w tym InterCity.

Gmina Włoszczowa stanowi stosunkowo dobry węzeł komunikacyjny, umożliwiający sprawne podróże samochodem osobowym w różnych kierunkach. Do godziny dojedziemy do Kielc. Około 75 minut zajmuje podróż do Częstochowy, Piotrkowa Trybunalskiego, natomiast do 2 godzin do Katowic, Krakowa. Do 3 godzin jazdy dotrzeć można m.in. do Tarnowa, Warszawy i Rzeszowa. Takie położenie gminy umożliwia dojazd w krótkim czasie do większych ośrodków miejskich (dostępność usług, rynku pracy, rynku zbytu).

OBSZAR SPOŁECZNY

Demografia:

- Na przestrzeni lat 2019–2023 ogólna liczba ludności zmniejszyła się o 714 osób, co stanowi spadek w stosunku do 2019 roku o 3,7% liczby ludności ogółem. Podobny trend zaobserwowano w województwie świętokrzyskim (spadek o 5,3%) oraz w Polsce (spadek o 1,9%). Według *Prognozy ludności dla gmin na lata 2023–2060*, opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny, przewiduje się, że do 2060 roku nastąpi spadek liczby ludności o 22,63% w odniesieniu do danych z dnia 31.12.2022 r. Prognozowane zmiany związane są przede wszystkim z czynnikami naturalnymi, tj. prognozowanym wzrostem liczby zgonów, wynikającym ze starzenia się powojennego wyżu demograficznego.
- Wskaźnik udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2019–2023 w Gminie Włoszczowa systematycznie wzrastał, w 2023 roku osiągnął poziom 25,4%. Należy zwrócić uwagę, iż wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym jest tendencją wojewódzką oraz ogólnokrajową, a w 2023 roku wartość dla gminy była niższa niż średnia w województwie świętokrzyskim (26,1%) oraz wyższa niż średnia w Polsce (23,3%). Udział ludności w wieku produkcyjnym od 2019 roku spadał i w roku 2023 osiągnął wartość 57,7%, która była wyższa od średniej wojewódzkiej (57,2%), ale niższa niż średnia krajowa (58,4%). Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Włoszczowa w 2023 roku wynosił 16,9% i był nieco wyższy niż średnia dla województwa świętokrzyskiego (16,7%), ale znacznie niższy niż średnia dla Polski (18,2%).

- W Gminie Włoszczowa przyrost naturalny jest na ujemnym poziomie i w 2023 r. wyniósł: -6,5 – był to gorszy wynik od średniej wojewódzkiej (-6,1) i krajowej (-3,6).
- *Saldo migracji podawane w przeliczeniu na 1 000 ludności* dla Gminy Włoszczowa wynosiło: -2,7 w 2023 r. Wartość wskaźnika dla gminy była niższa od średniej dla Polski (0,2) i województwa świętokrzyskiego (-2,3).
- Ważnym czynnikiem świadczącym o potencjale demograficznym danego obszaru jest kwestia związana z budownictwem mieszkaniowym – można go ocenić za pomocą wskaźników: *liczba nowych budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców* oraz *liczba wydawanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców*. Pierwszy ze wskaźników w 2023 r. wynosił 3,3 i był wyższy od średniej dla województwa (2,4) i kraju (2,6) oraz od średnich dla pięciu z ośmiu gmin sąsiednich. Drugi wskaźnik w 2023 r. wyniósł w gminie 26 i również był znacznie wyższy od średniej dla województwa świętokrzyskiego (21) i Polski (21).
- Na terenie gminy znajduje się 5 311 budynków mieszkalnych i 7 539 mieszkań. Średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 33,9 m², przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 83,5 m², a średnia liczba osób na 1 mieszkanie to 2,46. W gminie znajdują się tylko 143 mieszkania komunalne, co stanowi poniżej 2,0% wszystkich lokali mieszkalnych w gminie³. We Włoszczowie brakuje lokali budowanych w systemie budownictwa społecznego (Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa, dawniej Towarzystwa Budownictwa Społecznego). Ze względu na zły stan techniczny części budynków mieszkalnych, obecny zasób mienia komunalnego gminy jest niewystarczający.

Polityka społeczna:

- Wskaźnik *gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców wg kryterium dochodowego* ogółem w Gminie Włoszczowa zmalał z poziomu 190 w roku 2018 do poziomu 127 w 2023 roku. Jest to pozytywna tendencja, wartość tego wskaźnika dla Gminy Włoszczowa była najniższa spośród gmin sąsiednich, województwa i kraju.
- W kontekście wskaźnika *liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców* w 2023 roku Gmina Włoszczowa znajdowała się w korzystnej sytuacji w porównaniu do województwa świętokrzyskiego (16) – wskaźnik osiągnął wartość 12 i był taki sam jak w Polsce (12), ale niższy od wartości dla wszystkich gmin sąsiednich.
- Ważnym elementem polityki społecznej gminy jest ochrona zdrowia. Na terenie Gminy Włoszczowa funkcjonuje: Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie, Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „Nowe życie” we Włoszczowie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „NOVOMED” we Włoszczowie, Przychodnia Caritas Diecezji Kieleckiej we Włoszczowie, Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej „Medical” we Włoszczowie, Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej Przychodnia Rodzinna „Zdrowie” we Włoszczowie oraz Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie – Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II, którego celem jest prowadzenie działalności leczniczej

³ Dane GUS za 2023 rok.

polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia, promowaniu zdrowego stylu życia oraz środowiskowych i indywidualnych czynników sprzyjających zdrowiu, a także realizacji zadań obronnych⁴.

- Dla osób z zaburzeniami psychicznymi gmina prowadzi Środowiskowy Dom Samopomocy we Włoszczowie. W 2023 roku zadania wykonywane były przez kierownika środowiskowego domu samopomocy, 4 terapeutów i opiekuna oraz psychologa. Placówka funkcjonowała zgodnie z przyjętym przez Wojewodę Świętokrzyskiego planem pracy oraz programem działalności Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Uczestnicy objęci byli między innymi treningami samoobsługi i treningami umiejętności społecznych, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Uczestnicy nie ponosili odpłatności za usługi świadczone w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w wyjątkowych przypadkach są także świadczone dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.
- Ponadto na terenie gminy funkcjonuje pięć aptek.
- Oprócz danych Głównego Urzędu Statystycznego, do analizy sytuacji rozwojowej Gminy Włoszczowa wykorzystano narzędzie opracowane przez Związek Miast Polskich, tj. Monitor Rozwoju Lokalnego. Narzędzie to pozwala na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy. Należy podkreślić, iż MRL to nie ocena w kategoriach bezwzględnych – a zawsze w porównaniu z tym, co dzieje się w jednostkach samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą. Gmina Włoszczowa należy w statystykach MRL do grupy porównawczej *Gminy miejsko-wiejskie ekstensywnie zagospodarowane (J3)* – w grupie znajduje się łącznie 81 jednostek samorządowych. Jednym z wymiarów poddanych ocenie w ramach MRL jest wymiar społeczny. Wskaźnik rozwoju w wymiarze społecznym był w całym analizowanym okresie na poziomie dodatnim, z niewielkimi corocznymi wahaniami, co świadczy o korzystnej sytuacji gminy w sferze społecznej na tle gmin z grupy porównawczej.

Edukacja i wychowanie:

- Na terenie Gminy Włoszczowa funkcjonuje Samorządowy Żłobek, dysponujący 23 miejscami dla dzieci w wieku do lat 3.
- Na terenie gminy w 2023 r. funkcjonowało 12 placówek wychowania przedszkolnego⁵. Natomiast według *Raportu o stanie Gminy Włoszczowa za rok 2023*, gmina w ramach realizacji zadań z zakresu wychowania przedszkolnego prowadziła 2 samodzielne przedszkola, 3 przedszkola wchodzące w skład zespołów placówek oświatowych, 4 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych. Poza gminnymi placówkami oświatowymi, na terenie Gminy Włoszczowa działały także placówki prowadzone przez osoby fizyczne oraz osoby prawne: Niepubliczne Przedszkole „Kubuś Puchatek” w Woli Wiśniowej, Niepubliczne Przedszkole „Zaczarowany Ogród” we Włoszczowie,

⁴ Strona internetowa Powiatu Włoszczowskiego, powiat-wloszczowa.pl

⁵ Dane GUS za 2023 r.

Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Kolorowa Skarpetka” we Włoszczowie, Niepubliczne Przedszkole „Patyczek i Kamyczek” we Włoszczowie oraz Publiczne Przedszkole „Tęczowa Kraina” w Bebelnie.

- Wskaźnik *liczba dzieci przypadających na 1 placówkę wychowania przedszkolnego* w gminie w 2023 r. wynosił 61 i w porównaniu do średniej dla województwa świętokrzyskiego (70) oraz dla Polski (75) kształtował się korzystnie, co oznacza większe możliwości gminy do zagwarantowania opieki wszystkim dzieciom. *Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat* w gminie w 2023 r. wynosiła 939 i była wyższa od średniej wojewódzkiej (915), jednak nieco niższa od średniej krajowej (942).
- Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Włoszczowa w 2023 r. wynosił 92 i był wyższy od współczynnika dla województwa świętokrzyskiego (87) i równy wartości dla Polski (92), jednocześnie był to drugi najwyższy wynik spośród gmin sąsiednich.
- Na terenie gminy zlokalizowanych jest siedem szkół podstawowych.
- Na terenie Gminy Włoszczowa występują także szkoły oferujące kształcenie na poziomie ponadpodstawowym. Są to: Zespół Szkół nr 3 im. Stanisława Staszica we Włoszczowie (w tym: liceum ogólnokształcące z oddziałami integracyjnymi, technikum z oddziałami integracyjnymi, branżowa szkoła I stopnia), I Liceum Ogólnokształcące im. gen. Władysława Sikorskiego we Włoszczowie, Zespół Szkół nr 2 im. Hetmana Stefana Czarnieckiego we Włoszczowie (w tym: liceum ogólnokształcące, technikum, szkoła policealna). Oprócz publicznych placówek oświatowych funkcjonują także: Niepubliczna Branżowa Szkoła I stopnia we Włoszczowie, Niepubliczna Branżowa Szkoła II stopnia we Włoszczowie, Niepubliczne Technikum Zawodowe we Włoszczowie Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach.
- Według danych OKE w Łodzi, średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w gminie w 2024 r. z języka polskiego wyniósł 50,2% i był niższy od średniej dla powiatu włoszczowskiego (52,1%) oraz województwa świętokrzyskiego (59,2%). Wynik z matematyki dla gminy w 2024 r. był na poziomie 44,1% i był gorszy od średniej dla powiatu (46,0%) oraz dla województwa (51,6%). Podobnie wynik egzaminu z języka angielskiego w gminie (55,3%) – był niższy od średniej powiatowej (56,4%) i wojewódzkiej (64,4%).

Kapitał społeczny:

- Wskaźnik *liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców* na terenie Gminy Włoszczowa w 2023 roku wyniósł 51 i był wyższy od wskaźnika dla czterech z ośmiu gmin sąsiednich oraz w porównaniu do średniej dla województwa świętokrzyskiego (45) i Polski (46).
- W Gminie Włoszczowa przyjęto *Program współpracy Gminy Włoszczowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na rok 2023*.
- Frekwencja w I turze wyborów samorządowych w 2024 r. wyniosła w Gminie Włoszczowa 56,6% i była niższa niż w powiecie włoszczowskim (58,3%), ale wyższa niż w województwie świętokrzyskim (55,4%) i Polsce (52,0%). Frekwencja w II turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. w Gminie Włoszczowa

wyniosła 67,6%. Był to taki sam wynik jak średnio w powiecie włoszczowskim, wyższy niż w województwie świętokrzyskim (66,4%) oraz niższy niż w Polsce (68,2%). Natomiast frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu w 2023 r. w Gminie Włoszczowa wyniosła 71,9% i była wyższa od średniej dla powiatu włoszczowskiego (70,6%) i województwa świętokrzyskiego (71,1%), ale niższa niż średnio w Polsce (74,4%).

Bezpieczeństwo publiczne:

- Na terenie Gminy Włoszczowa w dbanie o bezpieczeństwo pożarowe mieszkańców zaangażowanych jest 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego trzy posiadają wpis do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego⁶.
- Według danych GUS w 2023 r. wskaźnik *zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1 000 ludności* wynosił 11 w Gminie Włoszczowa – taka sama wartość wskaźnika wystąpiła w województwie świętokrzyskim (11), natomiast w Polsce – wyższa (13).
- O bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Włoszczowa dba również Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie.
- Ścisła współpraca Policji i Straży jest możliwa również dzięki ratownictwu medycznemu, a Szpitalny Oddział Ratunkowy ZOZ we Włoszczowie to jeden z filarów bezpieczeństwa publicznego.

Kluczowe wnioski:

Według *Prognozy ludności gmin na lata 2023–2060* opracowanej przez GUS, liczba ludności w gminie w 2030 r. spadnie do poziomu 18 156 osób, a w 2060 r. spadnie do poziomu 14 492 osób. Do 2060 r. będzie to spadek o około 4 tys. osób. Jak wynika z danych GUS, gminę charakteryzuje starzejące się społeczeństwo. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym do 2060 r. także zmaleje, natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększy się. Sytuacja ta jest spowodowana odpływem młodych ludzi, którzy wyjeżdżają do większych miast, dających lepsze warunki zarobkowe. Ważnym wyzwaniem dla samorządu będzie rozszerzenie oferty szkolnictwa zawodowego w celu dostosowania go do lokalnego rynku pracy. Działania takie przyczynią się do zatrzymania ludzi młodych.

Efektem migracji młodych ludzi jest stopniowe „starzenie się” społeczeństwa. Wyzwaniem dla gminy będzie zapewnienie większej dostępności usług medycznych oraz stworzenie warunków umożliwiających aktywny udział tej grupy wiekowej w życiu społecznym. Obecnie mieszkańcy gminy mogą korzystać ze świadczeń zdrowotnych w kilku podmiotach leczniczych, a Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie umożliwia osobom starszym i z niepełnosprawnościami rehabilitację w Dziale Fizjoterapii, Ośrodku Rehabilitacji Diennej i Oddziale Rehabilitacji Narządu Ruchu.

W dniach 27.08–18.09.2024 r. przeprowadzono badanie ankietowe, którego wyniki wskazują, że jednym z najważniejszych efektów, które mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy Włoszczowa – według mieszkańców – jest tworzenie warunków do osiedlania się nowych mieszkańców (odpowiedź wskazana przez 53% ankietowanych). Dostępność usług dla mieszkańców gminy oceniana jest przez większość ankietowanych „dostatecznie” i „dobrze”. Gmina Włoszczowa odpowiadając na potrzeby zmieniających się wyzwań

⁶ Wykaz OSP włączonych do KSRG, gov.pl

w zakresie kontaktów i komunikacji powinna podejmować działania mające na celu usprawnienie tych usług poprzez rozszerzenie możliwości załatwiania zdalnie spraw administracyjnych, zwiększenie dostępności do szerokopasmowego Internetu, a także zapewnienie możliwości edukowania mieszkańców w zakresie e-usług i cyberbezpieczeństwa.

Jednym z problemów gminy jest niewielki zasób lokali komunalnych. Dodatkowo w gminie brakuje mieszkań na wynajem oraz budowanych w systemie budownictwa społecznego. Efektywne wykorzystanie gruntów i możliwości realizacji inwestycji mieszkaniowych będzie wymagało budowy budynków mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej. Ułatwienia w tym zakresie zapewniają rządowe programy budownictwa socjalnego i komunalnego.

Wyzwaniem dla gminy będzie zapewnienie odpowiednich warunków dla obecnych mieszkańców, takich jak dostęp do wysokiej jakości opieki żłobkowej, przedszkolnej oraz do edukacji na wysokim poziomie, zwiększenie dostępności usług medycznych dostosowanych do każdej grupy wiekowej, a także związanych z bogatą ofertą spędzania czasu wolnego oraz umożliwiających aktywny udział w życiu społecznym osobom zagrożonym wykluczeniem.

W związku z powyższym należy podejmować działania podnoszące atrakcyjność osiedleńczą, a także wzmacniające funkcję mieszkaniową poprzez przygotowanie terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru społecznego Gminy Włoszczowa na najbliższe lata to:

- Rozwój infrastruktury przedszkolnej i żłobkowej.
- Podniesienie jakości kształcenia i rozwój infrastruktury edukacyjnej.
- Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
- Tworzenie atrakcyjnej oferty zagospodarowania czasu wolnego.
- Dopasowanie usług publicznych do zmieniającej się struktury i potrzeb społeczności lokalnej.
- Zwiększenie jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych.
- Tworzenie warunków zapewniających dobrą jakość życia społeczności lokalnej.
- Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie integracji społecznej i dialogu międzypokoleniowego.
- Stworzenie oferty kompleksowych usług dla osób starszych, w tym niesamodzielnych, ukierunkowanych na wydłużenie czasu aktywności społecznej.
- Wspieranie i promocja inicjatyw seniorskich.
- Rozwój usług cyfrowych oraz e-administracji.

Rezultatem tych działań będzie:

- utworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych dla obecnych mieszkańców;
- zwiększenie napływu nowych mieszkańców;
- zapewnienie każdemu dziecku dostępu do żłobka oraz przedszkola;
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości oferty edukacyjnej;
- zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej opieki zdrowotnej;
- wzrost jakości życia seniorów;

- zwiększenie utożsamiania się mieszkańców z miejscem zamieszkania.

OBSZAR GOSPODARCZY

Gospodarka i rynek pracy:

- Na obszarze Gminy Włoszczowa w 2023 r. zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON było łącznie 974 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika była wyższa od wartości dla siedmiu z ośmiu sąsiednich gmin, jednak niższa od średniej dla województwa (1 106) i Polski (1 368).
- Wskaźnik *podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym* w latach 2019–2023 wykazywał trend rosnący. Gmina Włoszczowa osiągała wyższy poziom wskaźnika w analizowanym okresie w odniesieniu do siedmiu z ośmiu porównywanych gmin sąsiednich, jednak niższy niż średnio w województwie świętokrzyskim i Polsce.
- Wskaźnik *jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności* w roku 2023 dla Gminy Włoszczowa osiągnął wyższy poziom (75) od siedmiu z ośmiu gmin sąsiednich, jednak niższy poziom w porównaniu do średniej dla województwa świętokrzyskiego (76) i Polski (102).
- Wskaźnik *udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON* na przestrzeni lat 2019–2023 ulegał wahaniom, jednak ostatecznie w 2023 r. osiągnął wartość 4,8%, co oznacza, że zmalał w stosunku do 2019 r. o 0,7 pp. W porównaniu do gmin sąsiednich osiągnął w 2023 r. korzystną wartość (trzy gminy sąsiednie odnotowały niższy poziom wskaźnika, a pięć wyższy), zaś w porównaniu do województwa świętokrzyskiego (4,7%) oraz kraju (4,4%) wartość wskaźnika była wyższa, a więc mniej korzystna.
- Gospodarka gminy opiera się w głównej mierze o małe i średnie przedsiębiorstwa prywatne. Na terenie gminy przeważają przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Na obszarze znajdują się 4 duże zakłady pracy (ZPUE S.A., Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Włoszczowa, Effector S.A. oraz Strunobet-Migacz Sp. z o.o.), które kreują gospodarczy wizerunek gminy. Poza przetwórstwem rolno-spożywczym, tworzą go zakłady przemysłowe.
- We wszystkich miejscowościach położonych na terenie gminy występują utrudnione warunki gospodarowania – miejscowości te zostały zakwalifikowane jako ONW z ograniczeniami naturalnymi (obszary nizinne 1 i 2). Na terenie Miasta Włoszczowa (Obręb 02, Obręb 06, Obręb 08 i Obręb 09) znajdują się obszary zakwalifikowane jako ONW specyficzne – strefa 1⁷. Na terenie gminy nie występują gleby o jakości dobrej i średniej.
- O poziomie rozwoju gospodarczego gminy świadczą również wskaźniki obrazujące sytuację na rynku pracy, a więc wskaźniki dotyczące bezrobocia. Jednym z nich jest *udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym*, który na obszarze Gminy Włoszczowa wynosił w 2023 roku 3,6% i miał taki sam

⁷ Strona Internetowa Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, onw.iung.pulawy.pl/mapa

poziom jak średnia w Polsce (3,6%), natomiast niższy niż w województwie świętokrzyskim (5,1%).

- Wskaźnik rozwoju w MRL w wymiarze gospodarczym dla Gminy Włoszczowa w latach 2018–2022 był dodatni. Sytuacja Gminy Włoszczowa w kontekście rozwoju gospodarczego jest korzystna, gdyż wskaźniki w trzech z czterech obszarów były na dodatnim poziomie i na przestrzeni analizowanych lat wykazywały trend rosnący. Najmniej korzystna sytuacja występuje w obszarze 4 *Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)*, gdzie w 2022 r. nastąpił nagły spadek wartości wskaźnika do poziomu 0,0, co jest zdecydowanie niekorzystne dla gminy i może świadczyć o zmieniającej się sytuacji w tym zakresie.

Finanse samorządowe:

- Według danych GUS dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie w roku 2023 wynosiły 4 973 zł, co było wartością niższą niż średnia krajowa (7 549 zł) oraz województwa świętokrzyskiego (6 930 zł). Wysokość dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. w porównaniu do roku poprzedniego odnotowała spadek – Gmina Włoszczowa spośród wszystkich gmin sąsiednich odnotowała najniższy poziom dochodu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca.
- *Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca* w Gminie Włoszczowa w 2023 roku wynosiły 2 602 zł i były wyższe od 5 z 8 gmin sąsiednich, natomiast niższe w porównaniu do średniej województwa świętokrzyskiego (2 845 zł) oraz średniej kraju (3 876 zł). W 2019 roku *dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca* wynosiły 2 034 zł, a więc w analizowanym okresie wzrosły o 568 zł.
- Wpływy z podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie z roku na rok wahały się, a w 2023 roku osiągnęły poziom 854 zł. Mimo spadku wskaźnika w 2023 roku w porównaniu do roku poprzedniego (1 079 zł), w porównaniu do gmin sąsiednich wskaźnik był na jednym z dwóch najwyższych poziomów, wyższy również niż średnia dla województwa świętokrzyskiego (813 zł).

Wnioski i rekomendacje:

Sytuacja gospodarcza gminy stopniowo ulega poprawie, wskaźniki dotyczące działalności gospodarczych zwiększają się i są na porównywalnym poziomie w stosunku do gmin sąsiednich, jednak niższym w stosunku do średnich dla województwa i kraju. Przedsiębiorczość mieszkańców nie jest zadowalająca, głównie spowodowane jest to migracją młodych ludzi do pobliskich, większych ośrodków miejskich w celu dalszego kształcenia się. Młodzi ludzie po zakończeniu edukacji nie wracają do rodzinnej miejscowości, podejmują pracę i zakładają rodziny w miejscu kształcenia. Dlatego warto podejmować działania wspierające aktywność zawodową mieszkańców.

W badaniach ankietowych mieszkańcy wskazywali na potrzebę rozwoju gospodarczego i tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości zarówno dla samych mieszkańców, jak i inwestorów zewnętrznych.

W związku z tym należy podejmować działania, które przyczynią się do dalszego rozwoju gospodarczego gminy poprzez zachęcanie mieszkańców do inwestowania na terenie gminy, a także wspierania istniejących biznesów. Jednym z elementów, który wspiera rozwój

przedsiębiorczości wśród mieszkańców są działania edukacyjne skierowane do osób najmłodszych oraz wyrównujące szanse osób dorosłych.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru gospodarczego Gminy Włoszczowa na najbliższe lata to:

- Edukacja przedsiębiorczości na poziomie szkół podstawowych.
- Utrzymanie i podniesienie poziomu atrakcyjności gminy dla inwestorów.
- Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji mieszkańców.
- Zwiększenie współpracy władz gminy z mieszkańcami, przedsiębiorcami, podmiotami leczniczymi i gminami partnerskimi.

Rezultatem tych działań będzie:

- wzrost dochodów mieszkańców;
- wzrost dochodów gminy;
- stworzenie nowych miejsc pracy.

OBSZAR PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWY

Środowisko naturalne i infrastruktura:

- Formami ochrony przyrody, które występują na terenie Gminy Włoszczowa, są: Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody „Ługi”, obszar Natura 2000 Dolina Białej Nidy, obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy oraz 6 pomników przyrody⁸.
- Gmina Włoszczowa leży w dorzeczu rzeki Wisły. Przez jej obszar biegnie wododział oddzielający od siebie zlewnie Pilicy i Nidy będących lewobrzeżnymi dopływami Wisły. Dopływy Pilicy (Czarna Struga, Zwlecza, Jeżówka, Kurzelówka) w północnej części gminy odwadniają jej teren. W południowej części gminy taką samą rolę pełni Biała Nida, która stanowi także jej południową granicę. Do zasobów wód powierzchniowych gminy zalicza się także wody stojące, obejmujące zbiorniki wodne oraz stawy rybne.
- W porównaniu do województwa świętokrzyskiego (28,9%) i Polski (30,2%), obszar Gminy Włoszczowa jest w większym stopniu zalesiony (44,5%), z czego 30,7% stanowią grunty publiczne.
- W Gminie Włoszczowa w 2023 r. stwierdzono niewielkie przekroczenia średniej rocznej wartości poziomu docelowego wskaźnika BaP(PM10)⁹. Obszary przekroczenia związane były z emisją powierzchniową (sektor komunalno-bytowy).
- Ważnym aspektem związanym ze środowiskiem naturalnym jest likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko oraz minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie obszaru. Według *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego 2023–2028*¹⁰, w celu

⁸ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

⁹ *Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2023*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Kielce 2024.

¹⁰ Uchwała nr LXV/809/23 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2023 r.

dotrzymania określonego przepisami prawa terminu zaprzestania wykorzystywania wyrobów azbestowych, do 31 grudnia 2032 r. należy usuwać corocznie ok. 44 tys. Mg tych wyrobów. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Bazy Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki, w województwie świętokrzyskim zinwentaryzowano łącznie ok. 570 tys. Mg wyrobów azbestowych, z czego unieszkodliwiono ok. 130 tys. Mg. W Gminie Włoszczowa zinwentaryzowano ponad 11 tys. Mg odpadów azbestowych, do unieszkodliwienia pozostało ok. 8 tys. Mg.

- Na terenie Gminy Włoszczowa obowiązuje *Uchwała nr LII/330/23 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 28 lutego 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie: Regulaminu utrzymania czystości na terenie Gminy Włoszczowa*. Wszystkich mieszkańców na terenie gminy obowiązuje selektywny sposób zbierania odpadów. Zgodnie z *Ustawą z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2024 r. poz. 399 z późn. zm.) burmistrz prowadzi rejestr działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
- Świadczeniem usług komunalnych zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o.o. we Włoszczowie. Spółka może działać na obszarze całego kraju. Przedmiotem działalności gospodarczej spółki jest: odbiór, transport i przetwarzanie odpadów, pogrzeby i działalności pokrewne, sprzedaż gazu, produkcja energii cieplnej, zimowe utrzymanie dróg. Zakład Usług Komunalnych i Transportu prowadzi działalność w zakresie:
 - odbioru i transportu odpadów z nieruchomości zamieszkałych,
 - odbioru i transportu odpadów z nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne,
 - sprzedaży gazu w butlach z klatek oraz z dostawą,
 - administrowania Cmentarzem Komunalnym,
 - wytwarzania ciepła,
 - wynajmu pomieszczeń użytkowych,
 - zimowego utrzymania dróg na terenie miasta.
- Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych „Kępny Ług” prowadzi działalność w zakresie:
 - przetwarzania zmieszanych niesegregowanych odpadów komunalnych,
 - przetwarzania odpadów o charakterze surowców wtórnych,
 - przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji,
 - prowadzenia Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.
- Uchwałą nr XXV/171/20 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 11 grudnia 2020 r. na terenie Gminy Włoszczowa wyznaczono aglomerację Włoszczowa o równoważnej liczbie mieszkańców 11 750, z oczyszczalnią ścieków we Włoszczowie, obejmującą miasto Włoszczowa oraz miejscowości: Łachów, Wola Wiśniowa, Podlipie i Ewina.
- Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca ogółem w 2023 r. w Gminie Włoszczowa były na najniższym poziomie (466 zł) w porównaniu do gmin sąsiednich, niższym także niż średnia dla Polski (775 zł) i średnia dla województwa świętokrzyskiego (702 zł).

- W 2020 roku Gmina Włoszczowa osiągnęła najwyższą wartość wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca ogółem na przestrzeni analizowanych lat 2019–2023, gdyż wydatki w tej grupie wynosiły 739 zł – była to wówczas najwyższa wartość w porównaniu do gmin sąsiednich, województwa oraz kraju. Wydatki w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu na 1 mieszkańca w 2023 roku osiągnęły w Gminie Włoszczowa poziom 32 zł. Wartość na przestrzeni analizowanych lat wahała się, jednak w 2023 roku odnotowała najniższy poziom w porównaniu do lat poprzednich. Spośród gmin sąsiednich jedynie Gmina Żytno odnotowała wyższy poziom wskaźnika – 1 048 zł. Wydatki na oświetlenie ulic, placów i dróg w badanych latach systematycznie wzrastały w gminie, ostatecznie w 2023 wynosiły 73 zł i były jednymi z trzech najniższych w porównaniu do gmin sąsiednich.
- Ważnym aspektem ochrony środowiska jest również stan infrastruktury technicznej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz jej dostępność dla mieszkańców. Udział korzystających z instalacji wodociągowej w Gminie Włoszczowa w 2023 roku wynosił 86,8%, z kanalizacji: 61,2%, zaś z instalacji gazowej: 7,2%. W przypadku sieci wodociągowej były to wartości niższe niż średnia dla województwa (91,9%) oraz kraju (92,6), również w przypadku sieci kanalizacyjnej były to niższe wartości niż średnie dla województwa (61,3%) oraz dla kraju (72,6%), podobnie w przypadku sieci gazowej gmina osiągnęła wartość niższą niż średnia dla województwa (43,1%) oraz dla kraju (56,3%).
- Tam, gdzie nie istnieje sieć kanalizacyjna, funkcjonują bezodpływowe szamba lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Te drugie są tańsze w eksploatacji i przede wszystkim zdecydowanie bardziej przyjazne środowisku. Na terenie gminy w 2023 r. występowało 2 051 zbiorników bezodpływowych oraz 56 przydomowych oczyszczalni.
- Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Gminy Włoszczowa stwierdzono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, występujące wzdłuż rzek przepływających przez gminę.
- Wskaźnik rozwoju w MRL w wymiarze środowiskowym w roku 2022 był ujemny (od 2019 roku osiągał ujemne wartości), co obrazuje niekorzystną sytuację w zakresie rozwoju w wymiarze środowiskowym. W 2022 roku nastąpił niewielki wzrost wskaźnika w porównaniu do roku poprzedniego, jednak wartość ta była dużo niższa w porównaniu do roku 2018, kiedy to kształtowała się na dodatnim poziomie.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne:

- Udział powierzchni objętej miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy ogółem wynosi 15%.
- Na terenie Gminy Włoszczowa obowiązuje siedem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Pod względem powierzchni, największym planem jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zalesień, który obejmuje około 3,8 ha i dotyczy całej Gminy Włoszczowa. Na jego podstawie mieszkańcy gminy mogą corocznie ubiegać się o dofinansowanie do zalesiania gruntów rolnych. Na obszarze miasta Włoszczowy sporządzone zostały dwa plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkalną jednorodzinną. Pozostałe

plany dotyczą przeznaczenia terenów pod zabudowę przemysłową, usługową oraz eksploatację kopalin powierzchniowych (złóż piasku). Zgodnie ze zmianami w prawie ww. dokumenty obowiązują do czasu uchwalenia Planu Ogólnego dla gminy, jednak nie później niż do 31 grudnia 2025 roku.

- Miasto Włoszczowa stanowi centrum administracyjne i gospodarcze gminy. Zabudowa miasta jest zwarta, z historycznym układem urbanistycznym w centrum. Obszary wiejskie charakteryzują się rozproszoną zabudową, typową dla terenów rolniczych. Dominuje tu rolnictwo, a poszczególne sołectwa zachowują tradycyjny charakter osadniczy. Obszary wiejskie gminy zachowują swój tradycyjny charakter, z niewielkimi skupiskami budynków mieszkalnych, gospodarczymi i rolnymi, co jest typowe dla krajobrazu wiejskiego.
- Funkcje administracyjne i usługi skoncentrowane są głównie w mieście Włoszczowa, gdzie znajduje się siedziba władz gminnych, placówki edukacyjne, służba zdrowia oraz obiekty handlowe i usługowe. Przemysł zlokalizowany jest przede wszystkim w mieście, co sprzyja koncentracji działalności gospodarczej i tworzeniu nowych miejsc pracy. Rolnictwo dominuje na terenach wiejskich gminy, gdzie znajdują się liczne gospodarstwa rolne.
- Gmina Włoszczowa generuje zarówno usługi podstawowe, tzw. usługi niskiego rzędu, świadczone w najbliższym otoczeniu, jak i usługi rzadkie, wyższego rzędu, mające szerszy zasięg przestrzenny. W związku z tym gminy posiada następujące funkcje:
 - utrzymania spójności społecznej i przestrzennej obszaru;
 - usługowa;
 - przemysłowa;
 - mieszkaniowa;
 - rolnicza;
 - potencjalna funkcja wypoczynkowo-rekreacyjna.
- W Gminie Włoszczowa dominuje ład przestrzenny, z wyraźnym podziałem na strefy funkcjonalne: miejską (administracyjno-usługową) i wiejską (rolniczą). Obszar gminy charakteryzuje się zrównoważonym rozwojem przestrzennym, z zachowaniem funkcjonalnego podziału i harmonii między poszczególnymi obszarami.

Sport, rekreacja, turystyka oraz kultura:

- Na terenie Gminy Włoszczowa, według danych GUS, występują trzy obiekty oferujących noclegi turystom, z czego dwa zapewniają miejsca noclegowe całoroczne¹¹.
- Na terenie gminy znajdują się obiekty sakralne wchodzące w skład Szlaku Architektury Drewnianej. Jednym z najcenniejszych przykładów tego typu zabytków jest kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Bebelnie z 1745 r. oraz kaplica cmentarna św. Anny w Kurzelowie. Wśród świątyń murowanych na szczególną uwagę zasługuje barokowy kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z XVII w. we Włoszczowie (sanktuarium maryjne), a także kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kurzelowie, wzniesiony ok. 1360 r.

¹¹Dane GUS za 2023 r.

- Na terenie Gminy Włoszczowa znajdują się obiekty wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych Narodowego Instytutu Dziedzictwa¹²: drewniany kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła z drewnianą dzwonnica w Bebelnie, zespół dworski z 2 połowy XIX w. (dwór, park) w Boczkowicach, kościół pw. św. Floriana z dzwonnica w Czarncy, park i założenia krajobrazowe w Czarncy, kościół pw. Nawiedzenia NMP w Koniecznie, kościół pw. Wniebowzięcia NMP z drewnianą dzwonnica w Kurzelowie, drewniana kaplica św. Anny na cmentarzu w Kurzelowie, park w Nieznanowicach, założenia folwarczne (park ze stawami, część gospodarcza z zabudowaniami) w Rogienicach, kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP we Włoszczowie, kaplica pw. Wszystkich Świętych na cmentarzu we Włoszczowie, cmentarz żydowski nowy we Włoszczowie.
- Według danych GUS za 2023 r. na terenie gminy łączna długość dróg dla rowerów wynosi 6,6 km.
- Ze względu na położenie na obszarze Wyżyny Przedborskiej, teren na którym znajduje się Gmina Włoszczowa jest najbardziej wysuniętym obszarem na zachód województwa świętokrzyskiego. Z tego względu różni się od jego środkowej części, w której zlokalizowane są Góry Świętokrzyskie. Jej obszar jest znacznie zalesiony. Na terenie Gminy Włoszczowa wytyczone zostały dwa szlaki rowerowe¹³:
 - Lasami dookoła Włoszczowy – łączna długość szlaku to 70 km. Szlak rowerowy prowadzi przez najciekawsze i najpiękniejsze okolice Włoszczowy, głównie tereny leśne. Jest oznakowany kolorem czerwonym, a do jego początku można dojechać z Włoszczowy łącznikiem koloru czarnego. Trasa posiada niepowtarzalne walory krajoznawcze, przyrodnicze i kulturowe. Pokonując szlak poznajemy historię i zabytki Włoszczowy, Nieznanowic, Kluczevska, Kurzelowa i Czarncy.
 - Miejsca Mocy – łączna długość szlaku w powiecie włoszczowskim to 79 km. Szlak rowerowy łączy miejsca kultu religijnego, sanktuaria maryjne oraz inne, ważne obiekty sakralne zlokalizowane w województwie świętokrzyskim. Został wytyczony w 2007 roku z inicjatywy Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego, przy wsparciu finansowym Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz dofinansowaniu z budżetu powiatu włoszczowskiego i Gminy Secemin. Wśród 30 przystanków na szlaku, czyli tzw. „miejsc mocy”, 7 znajduje się w powiecie włoszczowskim, natomiast 3 z nich na terenie Gminy Włoszczowa.
- Oprócz tras rowerowych, na terenie gminy znajdują się także wytyczone trasy nordic walking. W 2014 roku na terenie gmin Włoszczowa i Kluczevska wytyczono i oznakowano po 3 trasy nordic walking. Trasy powstały w ramach projektu współpracy „AKTIW – Aktywna Turystyka i Wypoczynek” realizowanego przez Lokalną Grupę Działania „Region Włoszczowski” oraz Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „U Źródeł” z Modliszewic, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. Pomysł na realizację projektu był odpowiedzią na rosnące zainteresowanie tą formą aktywności fizycznej. Trasy poprowadzone są chodnikami oraz asfaltowymi i gruntowymi drogami. Na trasach zamontowano tablice zawierające propozycje

¹² Rejestr zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa, *nid.pl*, stan na dzień 30 czerwca 2024 r.

¹³ Strona internetowa Gminy Włoszczowa, *wloszczowa.pl*

ćwiczeń do samodzielnego wykonania oraz punkty pomiaru tętna. Trasy posiadają punkty wspólne, pokrywają się lub krzyżują. Z tras mogą korzystać również biegacze i narciarze biegowi¹⁴.

- Ośrodek Sportu i Rekreacji we Włoszczowie jest jednostką organizacyjną gminy, której celem jest upowszechnianie sportu, rekreacji i turystyki wśród mieszkańców Gminy Włoszczowa. Ośrodek współpracuje ze szkołami, gminnymi jednostkami organizacyjnymi oraz organizacjami zajmującymi się sportem, turystyką, rekreacją – w szczególności w zakresie organizowania imprez sportowych, rekreacyjnych, okolicznościowych oraz promocji aktywnego stylu życia, profilaktyki i turystyki zdrowotnej. Ośrodek Sportu i Rekreacji zarządza pięcioma obiektami sportowo-rekreacyjnymi: Krytą Pływalnią „Nemo”, Stadionem Sportowym im. Mariana Górskiego, Halą Sportową, Zbiornikiem Wodnym Klekot, Strefą Aktywnego Wypoczynku.
- Ośrodek Sportu i Rekreacji we Włoszczowie w 2023 roku łącznie zorganizował lub uczestniczył w 92 wydarzeniach o charakterze sportowym, rekreacyjnym, turystycznym i profilaktycznym. W części z nich instytucja brała udział jako współorganizator oraz partner. Zorganizowano 44 wydarzenia sportowo-rekreacyjno-turystyczne, służące zapewnieniu lokalnej społeczności powszechnego dostępu do zróżnicowanej oferty rekreacji, kultury i edukacji prozdrowotnej.
- Walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy, zasoby kulturowe, obiekty i zespoły zabytkowe to uwarunkowania rozwoju turystyki, jako jednej z podstawowej gałęzi rozwoju gminy. Gmina Włoszczowa posiada warunki dla rozwoju turystyki krajoznawczej, pieszej i rowerowej.
- Jedną z wiodących instytucji kultury w Gminie Włoszczowa jest Dom Kultury we Włoszczowie z filiami w Koniecznie i Kurzelowie. Realizuje on zadania gminy w zakresie tworzenia, upowszechniania i ochrony kultury na terenie gminy. Podejmuje działania polegające na: wychowaniu przez sztukę, edukacji kulturalnej dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy, rozpoznawaniu i rozbudzaniu zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, organizowaniu działalności środowiskowej w zespołach, sekcjach, kołach i klubach zainteresowań, wspieraniu profesjonalnej i amatorskiej działalności artystycznej, organizowaniu uroczystości, spotkań i imprez dla mieszkańców, integracji i zapewnienia możliwości spędzania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży, gromadzeniu, dokumentowaniu, tworzeniu, ochronie i udostępnianiu dóbr kultury, wspieraniu organizacji społecznych i osób fizycznych w realizacji przedsięwzięć kulturalnych oraz promocji gminy. W roku 2023 przygotowano i zrealizowano kilkadziesiąt imprez, spotkań i innych wydarzeń kulturalnych. Skorzystało z nich blisko 25 tysięcy osób, czyli około 5 tysięcy więcej niż w roku poprzednim. Były to m.in.: festiwale i przeglądy artystyczne, spotkania i prelekcje z różnych dziedzin, konkursy, koncerty, imprezy plenerowe, warsztaty, spektakle teatralne. Najważniejsze z nich to: Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Świętokrzyski Konkurs Kolęd i Pastorałek, „The Joy of Singing” – konkurs piosenki anglojęzycznej, Ogólnopolski Festiwal Dzieci i Młodzieży „Piosenki Jana Wojdaka”.

¹⁴ Strona internetowa Gminy Włoszczowa, wloszczowa.pl

- Istotną częścią działalności Domu Kultury jest edukacja artystyczna oraz rozwijanie zainteresowań pozaszkolnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. W ramach zajęć w Domu Kultury funkcjonują m.in.: Grupy Teatralne Proscenium, Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Studio Tańca FLEX, Sekcja Wokalna, Chór Seniora „Niezasłupieni”.
- Na terenie Gminy Włoszczowa znajduje się także Kino Muza działające w Domu Kultury we Włoszczowie. Jest to jedna z ciekawszych i ciesząca się dużą popularnością form działalności kulturalnej. W 2023 r. zorganizowano ponad tysiąc seansów filmowych dla ponad 21 tysięcy widzów. Na dwóch salach kinowych oraz w plenerowym amfiteatrze, oprócz najnowszych filmów prezentowane są transmisje zawodów sportowych czy meczów piłkarskich, transmisje spektakli operetkowych oraz zapisy koncertów. Dzięki współpracy z Filmoteką Narodową oraz Państwowym Instytutem Sztuki Filmowej, Kino Muza zaprosiło do udziału w projektach specjalnych: „Kino Matura”, „Muza dla Seniora 60+”, „Kino Kobieta”.
- Biblioteka Publiczna we Włoszczowie jest instytucją, której celem jest rozwijanie idei czytania oraz organizowanie inicjatyw upowszechniających książkę oraz czytelnictwo wśród mieszkańców gminy. Od 01.07.2013 r. realizuje zadania biblioteki powiatowej na mocy porozumienia zawieranego pomiędzy Powiatem Włoszczowskim a Gminą Włoszczowa. Czytelnikom oferuje bogaty księgozbiór: literaturę piękną dla dorosłych, dla dzieci i młodzieży oraz literaturę popularnonaukową ze wszystkich dziedzin nauki. Dodatkowo, zbiory Biblioteki uzupełniają audiobooki, filmy, bajki na nośniku DVD oraz dzienniki i czasopisma obejmujące swoją tematyką różne dziedziny odpowiadające na potrzeby czytelnika. Czytelnikom z dysfunkcją wzroku umożliwia korzystanie z różnego rodzaju literatury dzięki urządzeniu Czytak, które wypożycza. Zapewnia także dostęp do platformy książek elektronicznych Legimi czy Empik Go.
- Zbiory Biblioteki ogółem na koniec 2023 roku liczyły 60 087 woluminów, w tym 57 571 książek i 2 516 zbiorów specjalnych. W 2023 roku zarejestrowano 54 358 wypożyczeń i udostępnień zbiorów.
- Biblioteka organizuje spotkania autorskie, promocje książek, kursy komputerowe dla seniorów, wystawy, lekcje biblioteczne i historyczne, konkursy literackie i plastyczne oraz warsztaty tematyczne. Na stałe wpisały się m.in. *Komputer nie taki straszny* – warsztaty komputerowe dla seniorów, *Kodowanie w bibliotece* – zajęcia z zakresu podstaw programowania i kodowania, *Klubik Malucha* – zajęcia opierające się na edukacji sensorycznej, *Bajkolandia* – zajęcia skierowane do najmłodszych czytelników, *Dyskusyjny Klub Książki*, *Biblioterapia* – spotkania biblioterapeutyczne dla pensjonariuszek Domu Pomocy Społecznej we Włoszczowie, *Klub Zakręconych Babek* – działanie ukierunkowane na potrzeby senierek.
- Biblioteka promuje także dziedzictwo kulturowe Ziemi Włoszczowskiej. Poprzez działania w Izbie Regionalnej Ziemi Włoszczowskiej zwiększa zainteresowanie lokalnej społeczności kulturą, historią, tradycjami i obyczajami regionu. Jako priorytet traktuje przekazywanie dzieciom i młodzieży tradycji regionalnych w ich możliwie najwierniejszej formie, gdyż jest to ważny element edukacji regionalnej. W 2023 roku zorganizowano 337 imprez edukacyjno-kulturalnych, w których wzięło udział 5 038 osób. 163 inicjatywy skierowane były do dzieci i młodzieży.”

- Oprócz gminnych instytucji wspierających działalność kulturową, na terenie gminy funkcjonują także świetlice wiejskie, których działalność ma na celu integrację środowiska lokalnego, inicjowanie aktywności mieszkańców działających na rzecz wsi, wspieranie inicjatyw lokalnych oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej.

Wnioski i rekomendacje:

Zlokalizowanie na obrzeżach województwa nie wpływa korzystnie na gminę. Przez gminę nie przebiegają drogi krajowe, co zmniejsza atrakcyjność inwestycyjną gminy. Gmina Włoszczowa dysponuje wykształconym ośrodkiem centralnym, rdzeniowym – miastem Włoszczowa, które oddziałuje ekonomicznie, społecznie i przestrzennie na otaczające go miejscowości i gminy, budując z nimi powiązania funkcjonalne. Oddziaływanie człowieka na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób zrównoważony, wpływa na warunki życia i gospodarowania. Gmina posiada wiele potencjałów jakimi są walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz ukształtowanie terenu sprzyjające aktywnemu wypoczynkowi, a także dziedzictwo kulturowe i tradycje lokalne. Nie należy również zapominać o ochronie środowiska naturalnego, która polega między innymi na racjonalnym gospodarowaniu elementami i zasobami przyrody.

Infrastruktura techniczna jest dosyć dobrze rozwinięta, jednak wymaga dalszej rozbudowy. Ponadto w gminie występuje zanieczyszczenie powietrza. W związku z tym należy podejmować działania ukierunkowane na dalszy rozwój infrastruktury technicznej przy jednoczesnym dbaniu o środowisko oraz o zachowanie ładu przestrzennego. Zdaniem mieszkańców istotne jest również podejmowanie działań poprawiających bezpieczeństwo na drogach poprzez modernizację dróg i chodników oraz przejść dla pieszych. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie oceniono na średnim poziomie, a więc ważne jest zadbanie o racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz tworzenie nowoczesnych przestrzeni publicznych, będących elementami identyfikacji i tożsamości obszaru.

Kolejnym wyzwaniem wskazanym przez mieszkańców jest tworzenie warunków do uprawiania sportów i rekreacji oraz rozwój usług kulturalnych i rozrywkowych. Dlatego należy dążyć do rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej oraz rozszerzenia oferty kulturalnej. Wpływie to na zwiększenie możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców oraz osoby odwiedzające teren gminy.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru przestrzenno-środowiskowego Gminy Włoszczowa na najbliższe lata to:

- Planowanie nowych obszarów mieszkalnych i gospodarczych z uwzględnieniem zasad rozwoju zrównoważonego i ochroną ładu przestrzennego.
- Poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności dróg.
- Poprawa atrakcyjności osiedleńczej.
- Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców oraz ekologicznego transportu.
- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Bieżący monitoring oraz poprawa jakości powietrza.

- Budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych.
- Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, budowanie dostępności obszaru.
- Opracowanie Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego.
- Ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych polegająca na utrzymaniu dla przyszłych pokoleń posiadanych zasobów i odpowiednim ich gospodarowaniu.
- Wzrost estetyzacji otoczenia, w tym kształtowanie spójnej architektonicznie i gabarytowo zabudowy, przy uwzględnieniu potrzeby zachowania walorów krajobrazowych i kulturowych.

Rezultatem tych działań będzie:

- zapewnienie wszystkim gospodarstwom domowym możliwości podłączenia do wszystkich mediów;
- zwiększenie napływu nowych mieszkańców;
- poprawa poziomu ochrony środowiska;
- zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej gminy;
- zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom;
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń;
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańcom;
- poprawa poziomu ochrony środowiska.

Reasumując – przeprowadzona diagnoza wykazała, iż władze gminy w ciągu najbliższych lat powinny podjąć działania mające na celu wzmocnienie funkcji osiedleńczej gminy poprzez poprawę jakości usług publicznych, modernizację infrastruktury technicznej, ochronę środowiska, zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców oraz pobudzanie mieszkańców do aktywności społecznej, a także wspieranie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki.

2.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedno z najpopularniejszych i najskuteczniejszych narzędzi analitycznych, wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia), należące do otoczenia bliższego i dalszego, są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

SWOT jest metodą syntezy ustaleń diagnostycznych. Niewielkie różnice w analizie SWOT wskazanej w Diagnostyce i analizie SWOT w tabeli 2 wynikają z ewaluacji – upływu czasu, spotkań i rozmów jakie miały miejsce między przygotowaniem Diagnostyki a ostatecznej wersji Strategii. Analizy te nie są ze sobą sprzeczne – są spójne, jednak ta wskazana w Strategii określa najważniejsze elementy, najbardziej wyróżniające gminę wśród innych gmin, czy powszechnie zauważanych tendencji i problemów. Analiza SWOT została opracowana nie tylko na bazie danych statystycznych czy dostępnych opracowań, ale też dyskusji podczas spotkań z mieszkańcami i wyników badań ankietowych.

Tabela 1 Schemat analizy SWOT

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty, zalety	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Słabe strony, słabości, wady	
O	<i>Opportunities</i>	Szanse, możliwości, okazje	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Zagrożenia, trudności	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Korzystne położenie w korytarzu transportowym. 2. Linia kolejowa o znaczeniu międzyregionalnym przystosowana do ruchu pasażerskiego – międzyregionalny korytarz transportowy E65. 3. Dobre połączenie kolejowe z większymi ośrodkami miejskimi tj. Kielce, Kraków i Warszawa. 4. Obwodnica Włoszczowy od DW 786 do DP0247T9 – częściowo wyprowadzony ruch samochodów ciężarowych z centrum miasta Włoszczowa. 5. Korzystne warunki do zamieszkania – wskaźnik pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców dużo wyższy niż średnia w Polsce i województwie. 6. Funkcjonowanie kilku dużych i rozpoznawalnych przedsiębiorstw. 7. Dodatnie wskaźniki rozwoju w wymiarze społecznym i gospodarczym. 8. Niski wskaźnik ilości gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców. 9. Wyższy wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat niż w województwie i kraju. 10. Bogate dziedzictwo kulturowe. 11. Warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. 12. Wyznaczone szlaki rowerowe oraz szlaki nordic walking. 13. Niezdegradowane środowisko naturalne, wysoka lesistość gminy i występowanie form ochrony przyrody. 14. Położenie na obszarach występowania dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. 15. Prężnie działający Dom Kultury we Włoszczowie z filiami w Koniecznie i Kurzelowie. 16. Zaplecze sportowo-rekreacyjne. 17. Wysoka aktywność społeczna mieszkańców – duża liczba organizacji społecznych na terenie gminy, wyższa niż średnio w województwie świętokrzyskim i Polsce. 18. Stopniowa modernizacja Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych.	1. Systematyczny spadek liczby mieszkańców – ujemny przyrost naturalny oraz poziom salda migracji. 2. Niekorzystna struktura wieku, w tym wskaźniki obciążenia demograficznego gorsze niż w województwie i kraju. 3. Systematyczne starzenie się społeczeństwa. 4. Wysoki poziom salda migracji osób młodych (15–39 lat). 5. Ujemny wskaźnik rozwoju w wymiarze środowiskowym. 6. Braki i potrzeby modernizacyjne w zakresie infrastruktury sieci wodno-kanalizacyjnych oraz sieci gazowej. 7. Niedobór miejsc świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3 – zbyt mała liczba podmiotów świadczących takie usługi. 8. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna. 9. Niekorzystna struktura finansów lokalnych – niskie dochody na 1 mieszkańca w porównaniu z gminami sąsiednimi. 10. Niski wskaźnik podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności – niższy od średniej dla kraju i dla województwa świętokrzyskiego. 11. Niewystarczająca jakość sieci wodno-kanalizacyjnej. 12. Niezadowalające dochody mieszkańców, jak również dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca – niższe niż województwie i kraju. 13. Niezadowalający dostęp do atrakcyjnych miejsc pracy. 14. Niewystarczająca cyfryzacja usług w administracji. 15. Niska dostępność mieszkań, szczególnie mieszkań socjalnych i komunalnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA

1. Wzrost świadomości ekologicznej i potrzeby wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.	1. Konsekwencje społeczne i gospodarcze związane z pandemią COVID-19 i sytuacją geopolityczną.
2. Cyfryzacja życia codziennego.	2. Wzrost kosztów życia codziennego mieszkańców.
3. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej.	3. Wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i usług publicznych.
4. Wzrost mobilności społeczeństwa.	4. Zmiany klimatu.
5. Moda na zdrowy styl życia.	5. Wykluczenie cyfrowe.
6. Wzrost możliwości i popularności pracy zdalnej.	6. Zanieczyszczanie środowiska poprzez niską emisję.
7. Wzrost średniej długości życia mieszkańców.	7. Emigracja mieszkańców Polski.
8. Rosnące zainteresowanie spędzaniem czasu wolnego i odpoczynkiem poza dużymi miastami.	8. Ryzyko wystąpienia zjawiska powodzi – położenie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.
9. Przynależność Gminy Włoszczowa do Lokalnej Grupy Działania „Region Włoszczowski”.	9. Malejąca opłacalność produkcji rolnej.

Źródło: Opracowanie własne

Analizując wyżej zaprezentowane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia Gminy Włoszczowa, możemy wyłonić te, które w największym stopniu oddziałują bądź mogą oddziaływać na gminę. Słabe strony oraz zagrożenia powinny być pokonywane przez mocne strony oraz szanse rozwoju, które stoją przed gminą.

1. Wśród deficytów i barier hamujących rozwój gminy, wymienić można m.in.:
 - niekorzystną strukturę demograficzną – spadek liczby ludności, ujemny przyrost naturalny, a także postępujący proces starzenia się społeczeństwa;
 - niewystarczającą promocję gminy i brak zbudowanego wizerunku miejsca dobrego do inwestowania, mieszkania i odpoczynku;
 - niewystarczająco zagospodarowany potencjał przyrodniczy i rekreacyjny;
 - niezadowalającą konkurencyjność lokalnej gospodarki – mało atrakcyjny rynek pracy szczególnie dla ludzi młodych;
 - niewystarczający poziom dochodów uzyskiwanych przez mieszkańców;
 - niewystarczającą dostępność i jakość usług publicznych;
 - brak wystarczających środków własnych gminy na realizację wszystkich niezbędnych przedsięwzięć – konieczność poszukiwania wsparcia z zewnątrz.
2. Potencjały gminy to przede wszystkim posiadane zasoby i usługi, które przynoszą lub mogą przynosić korzyści w postaci dochodów lub wartości dodanej dla mieszkańców i innych interesariuszy gminy, w tym lepszej jakości ich życia. Najważniejsze potencjały rozwojowe Gminy Włoszczowa to:
 - warunki umożliwiające rozwój funkcji osiedleńczej gminy, w tym ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych;
 - zasoby związane z dziedzictwem kulturowym;
 - zasoby instytucjonalne;
 - położenie na obszarze atrakcyjnym pod względem rekreacyjnym – warunki turystyki pieszej i rowerowej;

- przynależność do Lokalnej Grupy Działania „Region Włoszczowski”, która obejmuje swoim zasięgiem pięć gmin z terenu powiatu włoszczowskiego (województwo świętokrzyskie): Kluczewsko, Moskorzew, Radków, Secemin, Włoszczowa, pięć gmin z terenu powiatu radomszczańskiego (województwo łódzkie): Gidle, Kobbiele Wielkie, Ładzice, Radomsko, Żytno oraz gminę Koniecpol, która położona jest w powiecie częstochowskim (województwo śląskie) – wszystkie gminy łączą się ze sobą, stanowiąc spójny i powiązany terytorialnie obszar, który dzięki współpracy i podejmowaniu wspólnych inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności daje warunki do rozwoju;
- przypisanie Gminy Włoszczowa w *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+*, do partnerstwa samorządowego, utworzonego oddolnie na etapie prowadzonych konsultacji społecznych projektu SRWS 2030+: *Zachodnie Świętokrzyskie*.

Perspektywą na rozwój Gminy Włoszczowa jest wzrost jakości życia wpływający na wzrost atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Jednym z istotnych elementów jest rozwijanie funkcji mieszkaniowej gminy, co wiąże się z rozwojem na wielu płaszczyznach, zarówno infrastruktury technicznej (w tym wodno-kanalizacyjnej), jak i usług publicznych (z zakresu edukacji, zdrowia, usług społecznych, rekreacji itp.).

Gmina Włoszczowa powinna w większym stopniu wykorzystywać możliwości płynące z uczestnictwa Polski w Unii Europejskiej. Wykorzystanie potencjału środków finansowych, których źródłem są dofinansowania z Unii Europejskiej, znacząco wpływa na atrakcyjność gminy. Możliwości pozyskania środków na realizację nowych projektów, a także zawieranie różnych form partnerstw wśród sektora społeczno-gospodarczego daje szansę na pobudzenie przedsiębiorczości, a w konsekwencji rozwój całej gminy poprzez zwiększenie dochodów mieszkańców, które w dalszej kolejności przyniosą wymierne korzyści w postaci zwiększonych wpływów do budżetu gminy.

Gmina Włoszczowa posiada potencjał w położeniu na terenie, który charakteryzuje się czystym powietrzem, środowiskiem naturalnym, terenami zielonymi. Daje to możliwości w zakresie stworzenia bazy noclegowej oraz rozwoju agroturystyki, która może znacząco przyczynić się do wzrostu atrakcyjności regionu oraz zamożności mieszkańców gminy.

2.2. Drzewo problemów

Wykorzystując zgromadzone dane ilościowe i jakościowe na potrzeby opracowania Diagnozy, wskazano problem kluczowy dla rozwoju Gminy Włoszczowa, a więc taki, który generuje najwięcej trudności, a jego skutki są najbardziej odczuwalne dla większości interesariuszy procesu rozwojowego. Dla problemu kluczowego przeprowadzono również analizę przyczynowo-skutkową (tabela 3).

Tabela 3 Drzewo problemów

Główne przyczyny	Problem kluczowy	Główne skutki
– Niewystarczająca oferta rozwoju i spędzania czasu wolnego; – Niskie możliwości rozwoju zawodowego; – Niewystarczająca dostępność mieszkań, szczególnie mieszkań socjalnych i komunalnych; – Niewystarczająca dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej; – Niewystarczająca ilość i jakość miejsc pracy na rynku lokalnym; – Niski poziom cyfryzacji usług publicznych; – Niski stopień dostosowania infrastruktury, przestrzeni i usług do przemian demograficznych i społecznych; – Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunalna; – Brak zbudowanych narzędzi współpracy samorządu z mieszkańcami, włączania mieszkańców do współdecydowania w sprawach rozwoju gminy oraz niewystarczające zastosowanie rozwiązań partycypacyjnych; – Niewystarczający stan infrastruktury komunikacyjnej oraz infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności, tj. drogi / pasy / ścieżki / trasy rowerowe z infrastrukturą towarzyszącą.	Niewystarczająca przedsiębiorczość mieszkańców oraz niedostateczna atrakcyjność osiedleńcza gminy	– Niski poziom dochodów mieszkańców oraz dochodów własnych gminy; – Niska przedsiębiorczość mieszkańców; – Ograniczone środki na inwestycje prywatne i utrzymanie majątku; – Małe zaangażowanie mieszkańców w rozwój gminy; – Migracja zarobkowa; – Niskie poczucie tożsamości lokalnej; – Wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; – Brak zaangażowania młodych mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej; – Zerwanie więzi z miejscem zamieszkania we wczesnym etapie rozwoju.

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Drzewo celów

Poniższa tabela stanowi transformację drzewa problemów. Przedstawia ona cel główny (wizja) *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*, opisujący stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia Strategii i będący efektem osiągnięcia celów strategicznych wskazujących generalny kierunek rozwoju.

Tabela 4 Drzewo celów

Główne środki	Cel główny	Główne efekty
– Wykreowanie atrakcyjnego centrum miasta; – Szeroka promocja gminy jako miejsca dobrego do życia, inwestowania i pobytu; – Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej; – Zwiększenie dostępności mieszkań wielorodzinnych; – Wzmacnianie warunków wspierających przedsiębiorczość mieszkańców; – Wzmacnianie poczucia przynależności do wspólnoty Gminy Włoszczowa; – Cyfryzacja usług publicznych; – Zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów; – Kreowanie i wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców; – Dostosowanie usług publicznych do potrzeb mieszkańców; – Podniesienie standardu świadczonych usług zdrowotnych; – Realizacja działań wspierających integrację mieszkańców; – Włączanie mieszkańców do współdecydowania o rozwoju gminy; – Racjonalne użytkowanie zasobów i ochrona środowiska; – Zapewnienie opieki nad osobami starszymi i tworzenie warunków do wydłużania ich aktywności; – Zapewnienie bezpieczeństwa drogowego i poprawa dostępności komunikacyjnej wraz z rozwojem mikromobilności;	<i>Włoszczowa subregionalnym ośrodkiem wzrostu gospodarczego, zapewniającym mieszkańcom kompleksowe usługi publiczne</i>	– Wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy; – Wzrost integracji i tożsamości lokalnej; – Estetyczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna; – Poprawa trendów demograficznych; – Wzrost poczucia zadowolenia z bycia mieszkańcem Gminy Włoszczowa; – Zwiększona oferta i jakość usług publicznych, w tym społecznych i zdrowotnych; – Atrakcyjne warunki spędzania czasu wolnego i rozwoju mieszkańców; – Wysoka jakość życia mieszkańców; – Atrakcyjny lokalny rynek pracy; – Atrakcyjny wizerunek gminy.

– Przeciwdziałanie zmianom klimatu i skutkom zagrożeń naturalnych.		
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

3. Część programowa

3.1. Wizja, misja, cele

Przedstawienie drzewa problemów (tabela 3) i celów (tabela 4) pozwoliło na określenie i zaproponowanie strategicznych kierunków działań dla Gminy Włoszczowa. Określono Wizję 2030, misję i cele strategiczne, wokół których skoncentrowane zostały cele operacyjne, a następnie kierunki działań. Wyznaczone kierunki działań będą służyć realizacji celów strategicznych, do których osiągnięcia powinny dążyć zarówno władze gminy, jak i wszystkie zainteresowane jej rozwojem podmioty oraz mieszkańcy. Wykonanie zaplanowanych kierunków działań pozwoli na realizację misji gminy oraz jej trwały rozwój.

Budowa elementów *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* opiera się na poniższym schemacie.

Źródło: Opracowanie własne

Wizja i misja to nie tylko określenie kierunków rozwoju, ale także wyraz aspiracji mieszkańców. Bez misji i wizji decyzje zarządcze bywają przypadkowe, zaś codzienna praca sprowadza się do mniej lub bardziej mechanicznego realizowania procedur. Wizja jest sformułowanym w sposób najbardziej zwięzły opisem stanu gminy w perspektywie najbliższych kilku lat (obraz gminy w 2030 roku). Wizję należy zatem rozumieć jako logicznie zredagowane streszczenie poglądów o przyszłości. Misja zaś jest w pewnym sensie wyrażeniem w sposób zrozumiały i zwięzły priorytetów (obszarów priorytetowych) oraz nadrzędnych celów strategicznych, czyli dalekosiężnych zamierzeń. Należy zapamiętać, iż misja w Strategii jest elementem, który wskazuje drogę rozwoju i motywuje do działania. Jednocześnie integruje różne aspekty rozwoju gminy wokół jednej wspólnej dla mieszkańców idei.

WIZJA

***Włoszczowa subregionalnym ośrodkiem wzrostu gospodarczego,
zapewniającym mieszkańcom kompleksowe usługi publiczne***

MISJA

Budowanie nowoczesnej i innowacyjnej społeczności, w której mieszkańcy mają dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, atrakcyjnych miejsc pracy, komfortowej przestrzeni do życia oraz czystego środowiska naturalnego

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, sformułowano wizję, misję, trzy cele strategiczne i dla każdego z nich po dwa cele operacyjne. Wyznaczone cele mają wymiar społeczny, gospodarczy oraz przestrzenno-środowiskowy. Cele opisują przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej, a więc określają stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Jednocześnie cele realizują wizję rozwoju. Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji i odpowiadają na pytanie „co chcemy osiągnąć?”. Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Tym samym odpowiadają na pytanie: „jak to chcemy osiągnąć?”.

Do każdego z celów operacyjnych przypisano kierunki działań, które oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co jest do zrobienia?”

Następnie stworzono projekty strategiczne, które dzięki zintegrowanemu charakterowi i kompleksowemu podejściu stanowią wiązkę konkretnych projektów najistotniejszych dla rozwoju gminy i realizujących kierunki działań. Kierunki działań wraz z konkretnymi projektami służą realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii. Realizacja kierunków działań zapewni osiągnięcie celów niższego rzędu – celów operacyjnych, co z kolei powinno przyczynić się do osiągania celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii.

3.2. Plan operacyjny rozwoju

Głównym zadaniem jakie stoi przed władzami samorządowymi jest ukształtowanie takiego wizerunku gminy, który będzie atrakcyjny dla nowych mieszkańców (osiedlanie, budownictwo), ale też mieszkańców rdzennych. Ważne więc jest zapewnienie bogatej oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrostu aktywności społecznej wśród mieszkańców. Wpłynie to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i budowę społeczeństwa obywatelskiego. Wyznaczenie priorytetów pozwoli lokalnym władzom, a także innym instytucjom odpowiedzialnym za rozwój gminy, odpowiednio skoordynować zaplanowane do realizacji działania.

Wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego stanowią bazę dla formułowania celów strategicznych. W Strategii wskazane zostały trzy cele strategiczne, a dla każdego z nich po dwa cele operacyjne, w ramach których zdefiniowane zostały kluczowe do realizacji kierunki działań, które przedstawiono w sposób ogólny. W drodze hierarchizacji wyodrębniono z kierunków działań najistotniejsze elementy i ułożono z nich konkretne projekty strategiczne. Realizacja przedstawionych w Strategii kierunków działań i projektów posłuży do zrealizowania zaplanowanych celów oraz osiągnięcia przyjętych wskaźników rozwoju Gminy Włoszczowa. Plan operacyjny został wypracowany na spotkaniach warsztatowych (tabela 5).

Tabela 5 Plan operacyjny

Wizja	Włoszczowa subregionalnym ośrodkiem wzrostu gospodarczego, zapewniającym mieszkańcom kompleksowe usługi publiczne					
Misja	<i>Budowanie nowoczesnej i innowacyjnej społeczności, w której mieszkańcy mają dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, atrakcyjnych miejsc pracy, komfortowej przestrzeni do życia oraz czystego środowiska naturalnego</i>					
Cele strategiczne	1. Silna gospodarka lokalna		2. Wysoka jakość życia i aktywna społeczność		3. Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne	
Cele operacyjne	1.1. Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnych sektorów gospodarki	1.2. Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego	2.1. Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej	2.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej	3.1. Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej	3.2. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu
Kierunek działań	1.1.1. Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw	1.2.1. Organizacja szkoleń i kursów zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy	2.1.1. Wsparcie organizacji pozarządowych i lokalnych inicjatyw społecznych	2.2.1. Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	3.1.1. Modernizacja infrastruktury dróg lokalnych oraz budowa ścieżek rowerowych	3.2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
	1.1.2. Promowanie innowacyjnych technologii i zielonej gospodarki	1.2.2. Współpraca z uczelniami i szkołami w zakresie kształcenia zawodowego	2.1.2. Promowanie dialogu społecznego oraz partycypacji społecznej	2.2.2. Zwiększenie oferty wydarzeń kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych	3.1.2. Rozwój transportu publicznego i alternatywnych środków komunikacji	3.2.2. Adaptacja do zmian klimatu, w tym zwiększenie infrastruktury błękitno-zielonej i bioretencji
		1.2.3. Kreowanie postaw przedsiębiorczych i samozatrudnienia	2.1.3. Tworzenie przestrzeni do integracji mieszkańców	2.2.3. Poprawa dostępności i jakości usług dla seniorów i osób wymagających wsparcia	3.1.3. Rozwój terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne	3.2.3. Poprawa efektywności energetycznej obiektów – montaż OZE, magazyny energii, termomodernizacja i wymiana źródeł ciepła

		1.2.4. Zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy	2.1.4. Zapewnienie wysokiej jakości systemu ochrony zdrowia	2.2.4. Zapewnienie dostępności do wysokiej jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej oraz systemu edukacji	3.1.4. Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz gazowej	3.2.4. Tworzenie nowych terenów zielonych – miejsc wypoczynku i rekreacji
				2.2.5. Rozwój e-usług publicznych	3.1.5. Poprawa bezpieczeństwa i zwiększenie funkcjonalności i jakości układów komunikacyjnych	3.2.5. Wspieranie ekologicznych rozwiązań w gospodarce odpadami
				2.2.6. Wzmacnianie funkcjonowania służb w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego		

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 1. Silna gospodarka lokalna

Problemem kluczowym, który zdiagnozowano w wyniku pogłębionej analizy gminy, jest spadek liczby mieszkańców. Zidentyfikowano wiele przyczyn tego problemu, które mogą być zlikwidowane, jeżeli podjęte zostaną odpowiednie działania. Priorytetami powinno być wzmocnienie aktywności społecznej oraz rozwój przedsiębiorczości mieszkańców. Dla gminy sfera gospodarcza i rynek pracy to bardzo ważne obszary tematyczne. Przeprowadzona diagnoza gminy wykazała, iż rozwój gospodarczy jest zadowalający, jednak w świetle zmieniających się trendów gospodarczych ważne jest wzmocnienie odporności lokalnej gospodarki na możliwe zmiany koniunkturalne czy technologiczne, a także rozwój nowych usług. W związku z powyższym w dokumencie wskazano powyższy cel strategiczny, którego realizacja przyczyni się do zwiększenia liczby przedsiębiorstw. Aby osiągnięcie celu było możliwe, założono dwa cele operacyjne: 1.1. *Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnych sektorów gospodarki* oraz 1.2. *Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego*. Wzmacnianie potencjału lokalnej gospodarki Włoszczowy będzie realizowane przez następujące kierunki działań:

- 1.1.1. – w ramach którego zaplanowano m.in. podejmowanie aktywnych działań na rzecz promocji lokalnych przedsiębiorstw. Równie istotne będzie rozwijanie współpracy międzynarodowej firm i realizacja misji gospodarczych. Sieciowanie podmiotów i promocja gminy na arenie międzynarodowej jest istotnym elementem rozwoju gospodarczego obszaru, a także wsparciem lokalnych przedsiębiorców.;
- 1.1.2. – wyróżniającym się modelem gospodarczym wdrażanym przez władze gminy będzie promowanie innowacyjnych technologii i zielonej gospodarki. Takie podejście jest dobrą drogą do stworzenia niskoemisyjnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarki. Ważnym elementem działalności samorządu będą podejmowane działania promujące i edukacyjne z zakresu zasad gospodarki cyrkularnej oraz prezentujące dobre praktyki w obszarze produkcji i konsumpcji, co przełoży się na poprawę jakości życia i stanu środowiska.

Rynek pracy i kapitał ludzki z kolei będą wzmacniane przez następujące kierunki działań:

- 1.2.1. – obejmuje współpracę między gminą a instytucjami rynku pracy, podmiotami w zakresie wspierania zatrudnienia oraz jednostkami samorządu terytorialnego w celu wdrażania programów i organizacji szkoleń dla mieszkańców, wzmacniających ich kompetencje, w tym cyfrowe, które umożliwią im adaptację do zmian rynku pracy oraz wydłużą ich aktywność zawodową;
- 1.2.2. – przewiduje m.in. promowanie kształcenia zawodowego wśród uczniów szkół podstawowych i wspieranie młodzieży w świadomym wyborze szkół ponadpodstawowych;
- 1.2.3. – skupia się m.in. na wspieraniu przez samorząd mieszkańców, którzy chcą założyć swoją działalność lub ją rozwinąć poprzez świadczenie doradztwa w zakresie dostępności środków zewnętrznych dla MŚP oraz poprzez np. utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości w gminie – nowoczesnego centrum wspierającego rozwój małych i średnich firm, start-upów oraz osób planujących rozpoczęcie prowadzenia działalności

gospodarczej, jak również zostaną zrealizowane programy budujące postawy przedsiębiorczości wśród uczniów szkół podstawowych;

- 1.2.4. – zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy wymaga kompleksowego podejścia, obejmującego działania infrastrukturalne, finansowe, promocyjne i administracyjne. W ramach tego kierunku działania zaplanowano m.in. wsparcie w pozyskiwaniu funduszy unijnych i krajowych, organizację wydarzeń, targów branżowych, tworzenie profesjonalnych materiałów informacyjnych oraz utworzenie gminnej bazy ofert inwestycyjnych.

Wszystkie wyżej opisane kierunki działań zaplanowano tak, aby się wzajemnie uzupełniały i pozwoliły na zrealizowanie celów operacyjnych, a tym samym osiągnięcie celu strategicznego, jakim jest zwiększenie liczby przedsiębiorstw na obszarze gminy.

Cel strategiczny 2. Wysoka jakość życia i aktywna społeczność

Poza działaniami ukierunkowanymi na rozwój gospodarczy, samorząd powinien również zapewnić mieszkańcom warunki do rozwoju społecznego, które są elementem składowym wysokiej jakości życia. Z punktu widzenia aktywności lokalnej bardzo duże znaczenie ma pobudzanie inicjatyw oddolnych. Poprzez inicjatywy oddolne (społeczne, lokalne, obywatelskie) rozumieć należy wszelkie formy samoorganizacji mieszkańców, zbiorowego działania zmierzającego do określonego celu i do wywołania zmiany w środowisku lokalnym, działania na rzecz dobra wspólnego. Inicjatywa oddolna powinna angażować konkretną grupę osób, a nawet całą społeczność lokalną. Aby Gmina Włoszczowa stała się miejscem dobrym do życia, ważne jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury zaspokajającej potrzeby mieszkańców i umożliwiającej dalszy rozwój osiedleńczy. Należy dążyć do zapewnienia jak najlepszych warunków opieki zdrowotnej i społecznej, usług publicznych (m.in. poprawa infrastruktury obiektów wychowania żłobkowego, przedszkolnego i szkolnego, obiektów zdrowotnych, innych obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów aktywności lokalnej).

Dla powyższego celu strategicznego również wyznaczono dwa cele operacyjne: 2.1. *Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej* oraz 2.2 *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej*. Wpływ na zbudowanie silnej wspólnoty i wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego będzie miała realizacja następujących kierunków działań:

- 2.1.1. – w ramach którego będą podejmowane działania wspierające organizacje pozarządowe, lokalne inicjatywy społeczne oraz współpracę szkół i NGO;
- 2.1.2. – w ramach którego samorząd będzie aktywnie wspierał współpracę sektora społecznego na rzecz rozwoju gminy, włączy mieszkańców do współdecydowania o rozwoju gminy, a także wdroży rozwój mieszkańców poprzez promowanie uczenia się przez całe życie, co jest niezwykle istotne w dobie starzejącego się społeczeństwa, zapewnia dłuższą aktywność mieszkańców i samodzielność uczenia się; zakłada m.in. organizację zajęć dodatkowych dla uczniów szkół podstawowych oraz zwiększenie ilości miejsc opieki dla dzieci do lat 3, a także zapewnienie opieki w żłobkach i przedszkolach do 10 godzin;
- 2.1.3. – w ramach którego samorząd będzie realizować działania zwiększające dostępność przestrzeni do integracji mieszkańców, m.in. poprzez przebudowę i adaptację

zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni na potrzeby społeczności lokalnej. Gmina Włoszczowa, jako miejsce ukierunkowane na osiedlanie się ludności, musi w szczególny sposób zadbać o wysoki poziom zarówno przestrzeni, infrastruktury ogólnodostępnej, jak i usług publicznych;

- 2.1.4. – w ramach którego zostaną wdrożone działania obejmujące m.in. zwiększenie profilaktyki zdrowotnej mieszkańców poprzez organizację kampanii promujących zdrowy styl życia oraz konieczność wykonywania regularnych badań, a także zwiększenie diagnostyki, szczególnie w zakresie chorób cywilizacyjnych. Szczególnie istotne będzie doskonalenie usług zdrowotnych świadczonych przez Szpital Powiatowy we Włoszczowie poprzez tworzenie programów profilaktycznych dla mieszkańców gminy, pełnienie funkcji strategicznej w przypadku wystąpienia zagrożeń o charakterze epidemiologicznym oraz w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa publicznego. W celu zapewnienia wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych podmiot leczniczy planuje również szereg inwestycji infrastrukturalnych związanych z rozszerzeniem świadczonych usług zdrowotnych. Ponadto podejmowane będą działania polegające na doposażeniu ZOZ we Włoszczowie w nowoczesną aparaturę oraz sprzęt medyczny i rehabilitacyjny, a także zmierzające do dalszej informatyzacji i świadczenia e-usług zdrowotnych i poprawy cyberbezpieczeństwa.

Wpływ na rozbudowę i modernizację infrastruktury społecznej będzie miała realizacja następujących kierunków działań:

- 2.2.1. – który obejmuje m.in. modernizację i rozbudowę placów zabaw i ogólnodostępnej infrastruktury sportowej, zwiększenie długości ścieżek rowerowych na obszarze gminy oraz rozbudowę infrastruktury kulturalnej;
- 2.2.2. – w ramach którego władze samorządowe będą organizować m.in. wydarzenia kulturalne promujące lokalne tradycje, wydarzenia sportowe promujące sport oraz integrujące lokalną społeczność;
- 2.2.3. – który obejmuje m.in. włączenie Szpitala Powiatowego we Włoszczowie w: organizację czasu wolnego i wsparcie w zakresie opieki senioralnej i geriatrycznej, realizację działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz przywracanie ich do funkcjonowania w życiu społecznym, tworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, a także zwiększenie działań na rzecz aktywizacji seniorów poprzez ich integrację w klubach seniora, tworzenie i wspieranie placówek dziennych dla seniorów, a także podejmowanie działań na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu;
- 2.2.4. – którego celem jest zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym i żłobkowym oraz zagwarantowanie równego dostępu do edukacji na wszystkich etapach kształcenia, od wczesnego dzieciństwa po szkoły średnie oraz organizację zajęć dodatkowych dla uczniów, przedszkolaków oraz doskonalenie kompetencji kadry;
- 2.2.5. – którego celem jest stworzenie i wdrożenie nowoczesnych usług elektronicznych, które umożliwią załatwienie spraw urzędowych online.
- 2.2.6. – którego celem jest poprawa bezpieczeństwa oraz systemów reagowania kryzysowego i budowania poczucia stabilności i pewności wśród mieszkańców, co jest kluczowym czynnikiem wpływającym na postrzeganie gminy jako miejsca przyjaznego do

życia, m.in. poprzez podejmowanie przez Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie działań mających na celu zabezpieczenie ludności na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych lub zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

Podejmowane działania przełożą się na wzmocnienie więzi społecznych między mieszkańcami i zbudowanie ich tożsamości lokalnej, a także do włączenia społeczno osób zagrożonych wykluczeniem. Realizacja celów operacyjnych pozwoli na zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług wyższego rzędu, co przełoży się na podniesienie poziomu kapitału społecznego i ludzkiego.

Cel strategiczny 3. Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne

Ostatnim obszarem, w którym zaplanowano działania do realizacji na kolejne lata, jest obszar przestrzenno-środowiskowy, który stanowi istotny element wpływający na atrakcyjność miejsca, w którym żyjemy. Zielen, duże skupiska leśne znajdujące się w granicach gminy zachęcają do przebywania i mieszkania w tym miejscu. Gmina Włoszczowa, jako miejsce ukierunkowane na zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni do życia, musi w szczególny sposób zadbać o wysoki poziom zarówno przestrzeni, infrastruktury ogólnodostępnej, jak i usług publicznych, a także dbać o posiadane walory, jakimi są chociażby zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Atrakcyjny wizerunek gminy będzie budowany poprzez unikalne i konkurencyjne przestrzenie publiczne, bazujące na dziedzictwie kulturowym, co stanowić będzie filar do wzmocnienia więzi lokalnej społeczności z miejscem zamieszkania i przełoży się na jakość życia mieszkańców. Istotną rolę pod względem rozpatrywania potencjalnego miejsca zamieszkania odgrywa środowisko przyrodnicze, dlatego ważne jest, aby o nie dbać. Równie ważne jest harmonijne zagospodarowanie przestrzeni, ład przestrzenny, zarówno w zaplanowaniu różnych funkcji jak i w skali i estetyce zabudowy. Ład przestrzenny i zrównoważony rozwój powinny być również przedmiotami kampanii informacyjnej. Gmina Włoszczowa podejmuje działania oparte na zrównoważonym rozwoju, inwestycjach w ludzi i ich otoczenie, jednocześnie dbając o przestrzeń i środowisko. Dla realizacji powyższego celu wyznaczono dwa cele strategiczne 3.1. *Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej* oraz 3.2. *Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu*. W zakresie infrastruktury technicznej i transportowej zaplanowano następujące kierunki działań:

- 3.1.1. – obejmuje zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników dróg, w tym pieszych i rowerzystów, ograniczenie emisji spalin i poprawę jakości powietrza, a także zmniejszenie hałasu komunikacyjnego poprzez m.in. modernizację, przebudowę i rozbudowę, remonty dróg i przejść dla pieszych w celu poprawienia bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego oraz rozbudowę sieci ścieżek rowerowych;
- 3.1.2. – obejmuje utworzenie zintegrowanego systemu transportowego, który zapewni mieszkańcom efektywną, dostępną i ekologiczną alternatywę dla samochodów osobowych, przyczyniając się do redukcji emisji CO₂, upłynnienie ruchu oraz poprawę jakości życia w gminie;
- 3.1.3. – w ramach którego władze samorządowe m.in. zwiększą powierzchnię terenów przygotowanych do budowy domów jednorodzinnych oraz wielorodzinnych;
- 3.1.4. – obejmuje m.in. modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz gazowej na obszarze gminy;

- 3.1.5. – obejmuje m.in. optymalizację infrastruktury transportowej w celu zapewnienia bezpiecznych, efektywnych i komfortowych warunków podróży dla wszystkich uczestników ruchu drogowego, m.in. poprzez uzupełnienie układu obwodnicowego miasta Włoszczowa – odcinek łączący drogę powiatową Nr 1442T – ul. Przedborska z drogą wojewódzką Nr 742 – ul. Młynarską, przebudowę skrzyżowań, rond, tworzenie nowych chodników i ścieżek rowerowych oraz modernizację istniejących, w celu zapewnienia bezpieczeństwa pieszym i rowerzystom oraz modernizację i przebudowę ciągów komunikacyjnych wokół Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie, łącznie z modernizacją lądowiska.

Poprawa jakości środowiska naturalnego zostanie osiągnięta poprzez realizację następujących kierunków działań:

- 3.2.1. – w ramach którego władze samorządowe m.in. zorganizują kampanię informacyjną podnoszącą świadomość ekologiczną mieszkańców, podczas której będą również organizowane zajęcia edukacyjne z ekologii dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych;
- 3.2.2. – który obejmuje m.in. zwiększenie przestrzeni zielonych oraz błękitno-zielonej infrastruktury na obszarze miasta oraz na terenach wiejskich;
- 3.2.3. – w ramach którego władze samorządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorstwa i mieszkańcy będą podejmować działania m.in. w zakresie termomodernizacji i wymiany źródeł ciepła oraz poprawy efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, przedsiębiorstwach oraz budynkach użyteczności publicznej, poprawy bezpieczeństwa energetycznego;
- 3.2.4. – w ramach którego planuje się m.in. zagospodarowanie przestrzeni publicznych w mieście, co nada im nowe funkcje społeczne, kulturowe i przestrzenno-funkcjonalne, a także wykorzystanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy do promocji turystyki pieszej i agroturystyki;
- 3.2.5. – w ramach którego planuje się modernizację PSZOK, co wpłynie na usprawnienie funkcjonowania selektywnego gromadzenia odpadów komunalnych w gminie.

Zarówno cele strategiczne jak i operacyjne, a także wynikające z nich kierunki działań, są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy oraz planem na racjonalne wykorzystanie potencjału gminy. Wszystkie wypracowane cele i kierunki działań są ze sobą ściśle powiązane i wpisują się w cele polityki rozwoju województwa świętokrzyskiego.

3.2.1. Projekty strategiczne

Osiągnięcie celów będzie możliwe dzięki realizacji kierunków działań i konkretnych projektów. *Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* złożona jest m.in. z kierunków działań (tabela 5), które powinny być realizowane w założonym czasie. Nie są one uszczegółowione co do zakresu, kwot czy wskaźników. Istotne jest, aby samorząd, jak i ewentualni partnerzy oraz inne podmioty, realizowały projekty wpisujące się w te kierunki działań.

W ramach Strategii określono 14 zintegrowanych projektów strategicznych, a więc takich, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane, gdyż są priorytetowe i ich efekty bezpośrednio przełożą się na założone cele. Projekty te mają charakter zintegrowany – dotyczą wielu sfer i różnych interesariuszy, zarówno w grupie realizatorów, jak i w grupie docelowej. Projekty przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zniwelują bariery rozwojowe i wzmocnią lokalny potencjał rozwoju.

Projekty strategiczne mają zarówno charakter inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny. Odnoszą się do kwestii społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Mają charakter zintegrowany i przekrojowy, są komplementarne i jednocześnie odnoszą się do największych potrzeb oraz potencjałów rozwojowych gminy, a ich realizacja spowoduje osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na rozwój tego obszaru. Poniżej, w formie tabeli, przedstawione zostały projekty wraz z podaniem szacunkowego kosztu ich realizacji, planowanego okresu realizacji i potencjalnych źródeł finansowania.

Projekty strategiczne do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*:

1. Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Miasta Włoszczowa;
2. Wzbogacenie oferty zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców;
3. Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy;
4. Poprawa dostępności i jakości opieki przedszkolnej i żłobkowej w gminie;
5. Modernizacja PSZOK;
6. Modernizacja instalacji do biologicznego przetwarzania odpadów „bio” i odpadów ulegających biodegradacji;
7. Modernizacja systemu produkcji i dystrybucji ciepła systemowego;
8. Poprawa efektywności energetycznej obiektów i infrastruktury usług publicznych;
9. Modernizacja Stadionu Sportowego;
10. Budowa mieszkań socjalnych i komunalnych;
11. Dostosowanie nieeksploatowanej kwatery nr II składowiska odpadów „Kępny Ług” do wymagań obowiązujących przepisów;
12. Modernizacja instalacji do mechaniczno – biologicznego przetwarzania zmieszanych (niesegregowanych) odpadów komunalnych;
13. Poprawa jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych w Zespole Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie oraz modernizacja infrastruktury podmiotu leczniczego;
14. Przebudowa i rozbudowa dróg powiatowych wraz ze ścieżkami rowerowymi.

Tabela 6 Lista projektów strategicznych

	Tytuł projektu	Okres realizacji	Budżet projektu	Źródła finansowania	Zakres rzeczowy	Podmiot realizujący projekt
1.	Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Miasta Włoszczowa	2025–2029	Szacowana wartość: 40 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 34 mln zł Środki własne realizatora projektu: 6 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Celem projektu jest stworzenie i wypromowanie Włoszczowy jako miasteczka estetycznego, funkcjonalnego i klimatycznego. Silne, kompaktowe miasto to podstawa rozwoju całej gminy. W zakres projektu wchodzi między innymi: ➤ prowadzenie działań marketingowych mających na celu promocję Włoszczowy; ➤ zwiększanie obszarów zielonych na terenie miasta, w tym ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej; ➤ współpraca z gminami sąsiednimi w celu promocji lokalnej twórczości, tworzenia wspólnych produktów sieciowych, takich jak ścieżki rowerowe / pieszo-rowerowe; ➤ adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego w celu udostępnienia nowoczesnych produktów kulturowych; ➤ rewitalizacja Miasta Włoszczowa; ➤ uruchomienie publicznego transportu miejskiego. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów.	Gmina Włoszczowa
2.	Wzbogacenie oferty zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców	2025–2029	Szacowana wartość: 24 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 20,4 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Projekt ma na celu wprowadzenie atrakcyjnej i szerokiej oferty spędzania czasu wolnego przez mieszkańców i odwiedzających, bazującej na walorach przyrodniczo-krajobrazowych gminy. Ważne jest, aby powstała nowa i rozwijała się już istniejąca infrastruktura rekreacyjna, która będzie ogólnodostępna. Dodatkowo, ważnym aspektem	Gmina Włoszczowa, Powiat Włoszczowski

			Środki własne realizatora projektu: 3,6 mln zł		będzie promocja i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, historycznego i naturalnego oraz jego udostępnianie. Projekt obejmuje przedsięwzięcia związane między innymi z: ➤ budową i renowacją elementów infrastruktury publicznej wraz z jej promowaniem; ➤ modernizacją, rozbudową oraz budową infrastruktury sportowej i rekreacyjno-wypoczynkowej, m.in. poprzez budowę boiska piłkarskiego, boiska wielofunkcyjnego, 4-torowej bieżni na 100 m ze skokiem w dal oraz obiektów małej architektury wraz zagospodarowaniem terenu przy wielofunkcyjnej hali sportowej we Włoszczowie, modernizację obiektów Zespołu Szkół Nr 2 Im. Hetmana Stefana Czarnieckiego we Włoszczowie (modernizacja boiska trawiastego, montaż siłowni zewnętrznej); ➤ renowacją i konserwacją obiektów zabytkowych. Projekt ma na celu uczynić gminę „zieloną”, która posiada łatwo dostępne tereny zieleni. Celem projektu jest powstanie nowej i rozwój już istniejącej ogólnodostępnej infrastruktury kulturowej i sportowej. Realizacja tego celu wymaga inwestycji w zakresie rozwoju infrastruktury kultury. Działania podejmowane w ramach projektu przyczyną się do zwiększenia możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców, co jednocześnie też będzie wspierać ich integrację. Powstaną estetyczne i funkcjonalnie zagospodarowane przestrzenie, z zapewnieniem możliwości uprawiania sportu i rekreacji.	
--	--	--	---	--	---	--

					Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.	
3.	Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy	2025–2028	Szacowana wartość: 30 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 25,5 mln zł Środki własne realizatora projektu: 4,5 mln zł	Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Celem projektu jest rozwój zrównoważonego transportu w gminie poprzez rozbudowę infrastruktury rowerowej, co przyczyni się m.in. do: • zwiększenia bezpieczeństwa rowerzystów na drogach publicznych, • ograniczenia emisji spalin i poprawy jakości powietrza dzięki popularyzacji transportu rowerowego, • wzrostu atrakcyjności turystycznej gminy poprzez lepsze połączenie rowerowe z terenami rekreacyjnymi, • wsparcia mobilności mieszkańców, w tym uczniów, pracowników i seniorów, którzy będą korzystać z roweru jako alternatywnego środka transportu. Projekt zakłada budowę sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy w celu poprawy bezpieczeństwa i komfortu rowerzystów oraz zwiększenia dostępności do ekologicznych środków transportu. Projekt obejmuje budowę nowych odcinków ścieżek rowerowych, montaż oznakowania oraz elementów infrastruktury towarzyszącej, tj. stojaki rowerowe, oświetlenie oraz miejsca do odpoczynku. Planowane odcinki ścieżek rowerowych na terenie gminy: • ul. Partyzantów – Pl. Wolności – ul. Sobieskiego we Włoszczowie, o długości ok. 5 km,	Gmina Włoszczowa

					• Włoszczowa (pl. Wolności – ul. Czarnieckiego) – Czarnca, o długości ok. 6 km, • ul. Jędrzejowska (od ul. Partyzantów do ronda Szafranców) we Włoszczowie, o długości ok. 0,6 km, • ul. Głowackiego (od. ul. Koniecpolskiej) – ul. Młynarska we Włoszczowie, o długości ok. 2,8 km. Projekt jest odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie mieszkańców na bezpieczne i nowoczesne trasy dla rowerów, które umożliwią codzienne dojazdy do pracy, szkół, urzędów oraz zachęcą do aktywnego spędzania czasu wolnego.	
4.	Poprawa dostępności i jakości opieki przedszkolnej i żłobkowej w gminie	2025–2026	Szacowana wartość: 20 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 17 mln zł Środki własne realizatora projektu: 3 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Celem projektu jest zapewnienie wysokiej jakości opieki nad dziećmi w wieku żłobkowym i przedszkolnym poprzez: • rozbudowę istniejących placówek oraz tworzenie nowych obiektów, • modernizację infrastruktury i wyposażenia, • ułatwienie dostępu do usług opiekuńczo-educacyjnych; • wsparcie rodziców w łączeniu obowiązków zawodowych z opieką nad dziećmi. Zakres projektu dotyczy m.in. modernizacji i rozbudowy istniejącego przedszkola przy ul. 1-go Maja we Włoszczowie oraz modernizacji piętra budynku szkolno-przedszkolnego w Łachowie na żłobek (25 miejsc). Docelowo zaplanowano stworzenie drugiego oddziału oraz modernizację parteru na przedszkole i zwiększenie o dodatkowy oddział. Projekt ma na celu kompleksową poprawę oferty opieki nad dziećmi w gminie poprzez inwestycje w rozbudowę i modernizację placówek żłobkowych	Gmina Włoszczowa

					i przedszkolnych. Zaplanowane działania przyczynią się do zwiększenia dostępności, poprawy jakości usług oraz stworzenia przyjaznego i bezpiecznego środowiska dla najmłodszych. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.	
5.	Modernizacja PSZOK	2024–2028	Szacowana wartość: 5 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 4,25 mln zł Środki własne realizatora projektu: 0,75 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	PSZOK służyć będzie mieszkańcom gminy. W PSZOK-u zbierane będą w szczególności odpady, które nie są odbierane bezpośrednio z terenu nieruchomości, zgodnie z regulaminem utrzymania czystości i porządku. W ramach PSZOK stworzona zostanie infrastruktura niezbędna do zbierania i magazynowania w sposób bezpieczny dla środowiska następujących frakcji odpadów komunalnych: odpady wielkogabarytowe, opony samochodów osobowych i jednośladów, odpady zielone, odpady budowlane i remontowe stanowiące odpady komunalne, drewno, w tym stolarka okienna i drzwiowa, styropian opakowaniowy, papier i tektura, szkło opakowaniowe, szkło inne niż opakowaniowe (w tym szkło płaskie – okienne), tworzywa sztuczne (opakowaniowe), tworzywa sztuczne (inne niż opakowaniowe), odzież i tekstylia, metale, popioły, opakowania wielomateriałowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady niebezpieczne. Przewidziane jest również stworzenie infrastruktury niezbędnej do wdrożenia systemu „ponownego użycia”.	PGKiM Sp. z o.o.

					Poza tą podstawową funkcją, PSZOK pełnić będzie również funkcje edukacyjną i informacyjną – na temat: • zasad funkcjonowania PSZOK i całego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy, • hierarchii postępowania z odpadami, • zapobiegania powstawaniu odpadów. Na terenie PSZOK-u powstanie ścieżka edukacyjna wyposażona w tablice edukacyjne, pokazowe kompostowniki oraz pojemniki do segregacji odpadów komunalnych. Będzie to miejsce dedykowane przede wszystkim najmłodszym mieszkańcom gminy, w którym w przystępny sposób mogą zdobywać wiedzę na temat prawidłowego postępowania z odpadami.	
6.	Modernizacja instalacji do biologicznego przetwarzania odpadów „bio” i odpadów ulegających biodegradacji	2025–2027	Szacowana wartość: 12 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 10,2 mln zł Środki własne realizatora projektu: 1,8 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Projekt polegać będzie na modernizacji instalacji poprzez zmianę technologii kompostowania odpadów ze statycznego na dynamiczny z aktywnym napowietrzaniem. Instalacja będzie zagospodarowywać odpady „bio” i odpady ulegające biodegradacji z terenu Gminy Włoszczowa i gmin ościennych. W ramach inwestycji stworzona zostanie infrastruktura niezbędna do przetwarzania i magazynowania w sposób bezpieczny dla środowiska ww. odpadów. Powstanie hala wyposażona w biostabilizatory dynamiczne, rozdrabniacz, przesiewacz itp. Uzyskany produkt posiadał będzie dopuszczenie do wprowadzania do obrotu środków polepszających gleby, stosowanych w rolnictwie i nie tylko. Powstanie również budynek socjalny z salą konferencyjną, na której prowadzona będzie edukacja na temat:	PGKiM Sp. z o.o.

					• funkcjonowania całego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy, w tym odpadami „bio” i odpadami ulegającymi biodegradacji”, • hierarchii postępowania z odpadami, • zapobiegania powstawaniu odpadów, • odzysku / recyklingu materiałów do celów gospodarki o obiegu zamkniętym. W ramach projektu zakupiony zostanie również pojazd do transportu ww. odpadów, odbieranych od mieszkańców i transportowanych do instalacji.	
7.	Modernizacja systemu produkcji i dystrybucji ciepła systemowego	2025–2029	Szacowana wartość: 20 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 12 mln zł Środki własne realizatora projektu: 8 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Projekt zakłada kompleksową modernizację systemu ciepłowniczego w gminie w celu zwiększenia jego efektywności, ograniczenia strat energii oraz poprawy jakości powietrza. Inwestycja obejmuje modernizację źródeł ciepła, sieci dystrybucyjnej oraz wdrożenie nowoczesnych technologii zarządzania energią. Zakres projektu dotyczy budowy: • kotłowni gazowej z możliwością zasilania olejowym paliwem alternatywnym oraz energią pozyskaną z farmy fotowoltaicznej, • infrastruktury przyłączeniowej, • zaplecza administracyjno-technicznego. Projekt jest odpowiedzią na rosnące wymagania dotyczące efektywności energetycznej oraz konieczność ograniczenia emisji szkodliwych substancji, co wpłynie pozytywnie na mieszkańców oraz środowisko naturalne.	PGKiM Sp. z o.o.
8.	Poprawa efektywności energetycznej obiektów i infrastruktury usług publicznych	2025–2029	Szacowana wartość: 20 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 14 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027	Projekt zakłada działania na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego oraz jakości powietrza poprzez poprawę stanu infrastruktury usług publicznych oraz ograniczenie zanieczyszczenia	Gmina Włoszczowa, Powiat Włoszczowski,

			Środki własne realizatora projektu: 6 mln zł	Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	powietrza, zwalczanie smogu i niskiej emisji. Realizacja zadań przyczyni się do rozwoju energetyki rozproszonej oraz poprawy bezpieczeństwa energetycznego. Projekt obejmuje: a) zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, w tym wielorodzinnych, budynków użyteczności publicznej (m.in. głęboka termomodernizacja, dostosowanie obiektów do wymagań BHP i p.poż., wymianę instalacji elektrycznych obiektów Domu Pomocy Społecznej we Włoszczowie oraz obiektów Zespołu Szkół Nr 3 im. Stanisława Staszica we Włoszczowie, a także głęboka termomodernizacja budynku Powiatowego Centrum Kulturalno-Rekreacyjnego we Włoszczowie wraz z wymianą pokrycia dachowego oraz stolarki okiennej i drzwiowej) oraz przedsięwzięcia w kierunku rozwiązań kompleksowych oraz zmniejszania ubóstwa energetycznego, modernizację budynków; b) wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, przedsiębiorstwach oraz budynkach użyteczności publicznej; c) rozbudowę istniejących instalacji do produkcji energii z OZE o magazyny energii na potrzeby istniejącego źródła oraz budowę nowych instalacji do produkcji energii elektrycznej z przyłączami i możliwością budowy magazynów energii na potrzeby danego źródła; d) montaż OZE;	PGKiM Sp. z o.o., WZWiK Sp. z o.o., wspólnoty oraz spółdzielnie mieszkaniowe
--	--	--	--	--	---	--

					e) rozwój infrastruktury energetycznej (przesył energii – linie średniego napięcia o dużych możliwościach przesyłu dwukierunkowego); f) sukcesywną wymianę oświetlenia na energooszczędne. Gmina Włoszczowa sukcesywnie przeprowadza termomodernizację obiektów użyteczności publicznej wraz z instalacją OZE. Do przeprowadzenia kompleksowej termomodernizacji pozostały jedynie niewielkie budynki remiz. W Gminie Włoszczowa zostało wymienione oświetlenie uliczne na energooszczędne w mieście na ulicach: Partyzantów, Plac Wolności z parkiem, Sienkiewicza, os. Tartak, 1-go Maja, Żeromskiego, Kolejowa, os. Broniewskiego, Wiśniowa, Wschodnia, Kusocińskiego, Różana, Kochanowskiego, Jędrzejowska, Świerkowa, Jodłowa, Kościuszki, Czarnieckiego, os. Brożka, Wiejska, Sosnowa, Młynarska, Przedborska, Żwirki, Śliska, Nowa, Mleczarska, Dębowa, Konopnicka, Sportowa. Gmina sukcesywnie będzie dążyć do wymiany oświetlenia na wszystkich pozostałych ulicach w mieście oraz w 25 sołectwach. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.	
9.	Modernizacja Stadionu Sportowego	2026–2029	Szacowana wartość: 50 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 42,5 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027	Głównym celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury sportowej, która będzie służyć zarówno mieszkańcom, jak i klubom sportowym oraz organizacjom promującym aktywność fizyczną. Projekt zakłada kompleksową modernizację stadionu	Gmina Włoszczowa

			Środki własne realizatora projektu: 7,5 mln zł	Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	sportowego im. Mariana Górskiego we Włoszczowie, w celu poprawy jego funkcjonalności, bezpieczeństwa i komfortu użytkowników. Inwestycja obejmie modernizację infrastruktury sportowej, technicznej oraz zaplecza sanitarno-szatniowego, dostosowując obiekt do nowoczesnych standardów. Inwestycja została tak zaprojektowana, żeby obsłużyć nawet dużą imprezę sportową. Kompleks będzie się składał z trzech boisk: głównego, pełnowymiarowego o wymiarach 105 m na 68 m, z podgrzewaną płytą, automatycznym nawadnianiem, oświetleniem spełniającym standardy FIFA i trybunami na 500 osób. Wokół boiska powstanie bieżnia lekkoatletyczna. Obok boiska głównego będzie boisko boczne treningowe o nawierzchni trawiastej, również oświetlone oraz trzecie boisko o sztucznej nawierzchni. Zaplanowano także powstanie oświetlonych boisk do piłki plażowej, koszykówki, siatkówki, kortów tenisowych, czy ścianki wspinaczkowej. Równoległe do boiska głównego zostanie wybudowany budynek trzykondygnacyjny z częścią hotelową (około 30 pokoi dwuosobowych), szkoleniową (dwie sale z widokiem na murawę stadionu, pokoje trenerów i sędziów) oraz garażem podziemnym, w którym do dyspozycji zawodników będzie strefa odnowy biologicznej (spa, sauny, jacuzzi, sale masażu). W budynku zaprojektowano też cztery szatnie dla drużyn. Obecny budynek socjalny zostanie rozbudowany o szatnie i toalety. W projekcie przewidziano również miejsce na strefę kibica oraz rekreacyjną (food trucki, leżaki do relaksu).	
--	--	--	---	---	--	--

					Realizacja projektu przyczyni się do podniesienia standardu infrastruktury sportowej w gminie i stworzy przestrzeń sprzyjającą aktywnemu trybowi życia. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów	
10.	Budowa mieszkań socjalnych i komunalnych	2025–2029	Szacowana wartość: 20 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 14 mln zł Środki własne realizatora projektu: 6 mln zł	Bank Gospodarstwa Krajowego / Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności mieszkaniowych zasobów komunalnych w gminie, co przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców. Realizacja projektu pozwoli na poprawę sytuacji mieszkaniowej w gminie i wzmocnienie integracji społecznej. Projekt zakłada budowę nowoczesnych mieszkań socjalnych i komunalnych na terenie gminy w celu zapewnienia komfortowych warunków mieszkaniowych dla mieszkańców gminy. Inwestycja obejmuje wybudowanie nowych budynków mieszkalnych z pełnym zapleczem technicznym oraz dostosowaniem ich do potrzeb różnych grup społecznych, w tym rodzin z dziećmi, seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Gmina Włoszczowa
11.	Dostosowanie nieeksploatowanej kwatery nr II składowiska odpadów „Kępny Ług” do wymagań obowiązujących przepisów	2025–2027	Szacowana wartość: 4 mln zł Środki własne realizatora projektu: 4 mln zł	Nie dotyczy	Projekt zakłada kompleksową modernizację istniejącej nieeksploatowanej kwatery nr II składowiska odpadów „Kępny Ług” do wymagań obowiązujących przepisów w tym przepisów w sprawie składowisk odpadów. Zakłada się min.: • profilowanie kwatery, • modernizację istniejącego obwałowania kwatery, • wykonanie ciągów drenazowych odcieków ze zbiornikiem,	PGKiM Sp. z o.o.

					wykonanie izolacji syntetycznej.	
12.	Modernizacja instalacji do mechaniczno – biologicznego przetwarzania zmieszanych (niesegregowanych) odpadów komunalnych	2025–2028	Szacowana wartość: 8 mln zł Finansowanie zewnętrzne 6 mln zł Środki własne realizatora projektu: 2 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Inne zewnętrzne rządowe / środki gminy	Projekt zakłada m.in. wymianę maszyn i urządzeń (sito oraz rozdrabniacze) oraz doposażenie instalacji w dodatkowe urządzenia, w tym urządzenia np. do produkcji paliwa alternatywnego, separatory, przenośniki i rozdrabniacz.	PGKiM Sp. z o.o.
13.	Poprawa jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych w Zespole Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie oraz modernizacja infrastruktury podmiotu leczniczego	2025–2029	Szacowana wartość: 82 mln zł Finansowanie zewnętrzne 73 mln zł Środki własne realizatora projektu: 9 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 KPO, Inne zewnętrzne środki unijne i rządowe / środki Powiatu Włoszczowskiego oraz realizatora	Głównym celem projektu jest poprawa jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców Gminy Włoszczowa oraz modernizacja infrastruktury Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie. Projekt zakłada m.in. utworzenie Oddziału Geriatrycznego, Pracowni Rezonansu Magnetycznego, Pododdziału Leczenia Ran przy Oddziale Chirurgii Ogólnej oraz Pracowni Hiperbarii Tlenowej, modernizację poradni POZ i AOS, pracowni diagnostycznych (RTG, TK, Endoskopia), oddziałów szpitalnych (Oddział Reumatologiczny, Wewnętrzny, Pediatriczny, Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Rehabilitacyjny, SOR), Apteki Szpitalnej, Bloku Operacyjnego i Działu Fizjoterapii, stworzenie placówki dziennej dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami umożliwiające rehabilitację leczniczą i psychologiczną, przebudowę i modernizację obiektu w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego, modernizację ładowiska oraz infrastruktury zewnętrznej szpitala wraz z rewitalizacją terenu, rozbudowę instalacji fotowoltaicznej wraz z magazynami energii, podłączenie części budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych do kotłowni gazowej Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie dalszy rozwój informatyzacji, e-usług	Zespół Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie – Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II

					zdrowotnych i poprawę cyberbezpieczeństwa, doposażeniu jednostki w nowoczesną aparaturę oraz sprzęt medyczny i rehabilitacyjny, podnoszenie kwalifikacji kadr, wdrażanie programów profilaktycznych i rozszerzenie diagnostyki, pełnienie funkcji strategicznej w przypadku wystąpienia zagrożeń o charakterze epidemiologicznym oraz w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa publicznego.	
14.	Przebudowa i rozbudowa dróg powiatowych wraz ze ścieżkami rowerowymi	2025–2029	Szacowana wartość: 83,2 mln zł Finansowanie zewnętrzne: 66,6 mln zł Środki własne realizatora projektu: 16,6 mln zł	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 Budżet Państwa, Budżet Powiatu / Inne środki zewnętrzne	Projekt ma na celu rozwój zrównoważonego transportu na terenie gminy poprzez przebudowę, rozbudowę infrastruktury drogowej zarządzanej przez Powiat Włoszczowski. Jego realizacja przyczyni się do: • zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników dróg, w tym pieszych i rowerzystów • ograniczenia emisji spalin i poprawy jakości powietrza, a także zmniejszenia poziomu hałasu komunikacyjnego. Projekt zakłada m.in. realizację następujących zadań: 1. Rozbudowę drogi pow. Nr 0248T Gościęcina–Silpia Mała III etap; 2. Przebudowę drogi powiatowej Nr 1881T, w m. Wola Wiśniowa; 3. Przebudowę drogi powiatowej Nr 1896T na odc. Czarncza-Kąty; 4. Przebudowę drogi powiatowej Nr 1186T w m. Wola Wiśniowa – budowa chodnika; 5. Przebudowę drogi powiatowej Nr 1896T na odc. od dr. pow. Nr 1883T Czarncza; 6. Budowę chodnika dla pieszych wzdłuż drogi powiatowej Nr 1896T w m. Czarncza; 7. Rozbudowę drogi powiatowej Nr 1899T wraz z budową ścieżki rowerowej w m. Łachów;	Powiat Włoszczowski

					8. Przebudowę wiaduktu nad linią CMK wraz z dojazdami w ciągu drogi powiatowej Nr 1899T Łachów–Włoszczowa.	
--	--	--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane w tabeli 6 projekty strategiczne zostały wybrane do realizacji jako najważniejsze, ze względu na to, że wykorzystują potencjały gminy w taki sposób, aby posiadane zasoby wzmocniły lokalną gospodarkę i skuteczny rozwój społeczny, z uwzględnieniem wymiaru środowiskowego i przestrzennego. Ostateczny kształt projektów został wypracowany we współpracy przedstawicieli władz gminy (zarówno organu wykonawczego jak i stanowiącego), eksperta zewnętrznego współpracującego z gminą przy opracowaniu dokumentu, mieszkańców gminy oraz przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego, podczas spotkań oraz procesu konsultacji społecznych. Oparcie niniejszej Strategii na potencjałach gminy, w połączeniu z działaniami z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, kapitału społecznego i aktywności społecznej, z zastosowaniem nowych technologii, jest szansą na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy. Projekty strategiczne opierają się nie tylko na potencjałach rozwojowych, ale są również odpowiedzią na wynikające z Diagnozy i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby.

3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* obejmują projekty strategiczne, które wynikają z planów projektowych Gminy Włoszczowa, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez mieszkańców. Ponadto plany projektowe odpowiadają na możliwości ich sfinansowania z uwzględnieniem sytuacji budżetowej gminy, ponieważ „wskaźnik G – podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2024 r.” wynosi 2 375,27 zł (przy wskaźniku dla Polski – 2 788,93 zł), co oznacza niską samodzielność finansową jednostki i w istotny sposób determinuje zdolność realizacji długookresowych zadań rozwojowych inwestycyjnych i nieinwestycyjnych. Przy tworzeniu ram finansowych wzięto pod uwagę analizę dochodów i wydatków gminy z ostatnich kilku lat oraz aktywność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu, z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe, w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Realizacja Strategii i dobór źródeł finansowania będzie procesem dynamicznym, jednak kluczowymi źródłami finansowania projektów, poza budżetem gminy, będą programy polityki spójności i polityki rolnej UE na lata 2021–2027 oraz Krajowy Plan Odbudowy.

Polityka spójności na lata 2021–2027 obejmuje następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają. W zakresie programów polityki rolnej Unii Europejskiej 2021–2027 obszar rolnictwa jest objęty programem Wspólnej Polityki Rolnej (WPR).

Poza wskazanymi powyżej źródłami i instrumentami finansowania, jako źródła finansowania Strategii należy wziąć pod uwagę także różne programy krajowe, takie jak Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg i inne środki z budżetu państwa, pozostające do dyspozycji

poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy. Istotne mogą też być, inne niż w ramach Unii Europejskiej, fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

W tabeli 7 przedstawiono najbardziej prawdopodobne źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach celów operacyjnych. Projekty mogą być realizowane w całości z jednego źródła lub częściowo z kilku źródeł, obecnie nie jest możliwe przypisanie z pewnością konkretnego źródła finansowania do konkretnego projektu. W tabeli 8 przedstawiono generalną, przewidywaną kwotę wydatków w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych – koszt realizacji całego planu operacyjnego.

Tabela 7 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*

Lp.	Źródło finansowania	Obszary wsparcia w ramach zidentyfikowanego źródła finansowania
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	FEnIKS jest programem przyczyniającym się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. Program wspiera również inwestycje transportowe oraz ochronę zdrowia i dziedzictwa kulturowego. W ramach naborów konkursowych beneficjenci mogą wnioskować o dofinansowanie na: – Priorytet FENX.01 <i>Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności</i>, w ramach którego dofinansowywanych jest 5 działań, obejmujących: poprawę efektywności energetycznej, adaptację terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, rozwój gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami i o obiegu zamkniętym, a także ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury; – Priorytet FENX.02 <i>Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR</i>, w ramach którego dofinansowywanych jest 5 działań, obejmujących: rozwój infrastruktury ciepłowniczej, energetycznej i OZE, działania zapobiegające klęskom żywiołowym, a także zapewniające dostęp do wody pitnej wszystkim mieszkańcom; – Priorytet FENX.03 <i>Transport miejski</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania sprzyjające rozwojowi czystego transportu miejskiego, a także jego cyfryzacji; – Priorytet FENX.04 <i>Wsparcie sektora transportu z Funduszu Spójności</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące poprawę jakości dróg krajowych oraz obwodnic, rozwój infrastruktury kolejowej i lotniczej; – Priorytet FENX.05 <i>Wsparcie sektora transportu z EFRR</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące poprawę jakości dróg i bezpieczeństwa na drogach, wsparcie kolei miejskich, a także transport intermodalny; – Priorytet FENX.06 <i>Zdrowie</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące wsparcie systemu ochrony zdrowia i zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej; – Priorytet FENX.07 <i>Kultura</i>, w ramach którego będzie wspierany rozwój infrastruktury kultury zabytkowej i niezabytkowej oraz ochrona i podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektów dziedzictwa kulturowego; – Priorytet FENX.08 <i>Pomoc techniczna</i>, który zakłada wspieranie instytucji realizujących Program oraz instytucji mających znaczący wpływ na wdrażanie.
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: <i>Innowacyjna Gospodarka 2007–2013</i> (POIG) oraz <i>Inteligentny Rozwój 2014–2020</i> (POIR). FENG wspiera realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu mogą skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Nabory konkursowe w ramach programu ogłaszane są w zakresie 4 priorytetów: – Priorytet FENG.01 <i>Wsparcie przedsiębiorców</i>; – Priorytet FENG.02 <i>Środowisko sprzyjające innowacjom</i>; – Priorytet FENG.03 <i>Zazielenienie przedsiębiorstw</i>; – Priorytet FENG.04 <i>Pomoc techniczna</i>.

3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS)	Następca <i>Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój</i> (POWER). W ramach programu FERS beneficjenci mogą skorzystać z naborów konkursowych z 5 priorytetów: – Priorytet FERS.01 <i>Umiejętności</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące m.in. wspieranie edukacji na każdym poziomie życia, rozwój umiejętności cyfrowych, a także rozwój edukacyjny w sektorze zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy i pielęgniarek; – Priorytet FERS.02 <i>Opieka nad dziećmi i równowaga między życiem prywatnym i zawodowym</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące wsparcie systemu opieki dzieci do lat 3 oraz wspieranie równości kobiet i mężczyzn pod względem aktywności zawodowej; – Priorytet FERS.03 <i>Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania wspierające m.in. zwiększenie dostępu do edukacji, zwiększenie dostępności cyfrowej oraz poprawę usług publicznych, w tym zdrowotnych i komunikacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami; – Priorytet FERS.04 <i>Spójność społeczna i zdrowie</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące m.in. wsparcie samozatrudnienia szczególnie przez osoby młode oraz długotrwale bezrobotne, wyrównywanie szans płci w miejscu pracy, a także dostosowanie się pracowników i pracodawców do zmian; – Priorytet FERS.05 <i>Innowacje społeczne</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące opracowanie, przetestowanie i wdrożenie nowych rozwiązań do polityki lub praktyki, testowanie i wdrażanie nowych rozwiązań, a także rozwój ekosystemu innowacji społecznych. W ramach programu przewidziano również Priorytet FERS.06 <i>Pomoc techniczna</i>, w którym przewidziano wsparcie procesów wpływających na wdrażanie Programu FERS.
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Program jest następcą programu <i>Polska Cyfrowa</i> (POPC), który w latach 2014–2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) i przedsiębiorców, w ramach priorytetów: – Priorytet FERC.01 <i>Zwiększenie do ultra-szybkiego Internetu szerokopasmowego</i>, w ramach którego będą wspierane projekty umożliwiające jak najszerszy dostęp do szerokopasmowego Internetu o najwyższych parametrach technicznych. Interwencja będzie obejmować budowę, przebudowę oraz rozbudowę sieci. – Priorytet FERC.02 <i>Zaawansowane usługi cyfrowe</i>, w ramach którego wspierane będą projekty m.in. z zakresu zwiększenia dostępności do e-usług publicznych dla obywateli oraz zwiększenia udostępniania informacji publicznych, a także poprawiające ochronę informacji i podnoszące kompetencje kadr zaangażowanych w świadczenie usług. Z dofinansowania będą mogły skorzystać zarówno jednostki administracji rządowej, prokuratury i wymiaru sprawiedliwości, jak i administracji publicznej.

		Priorytet FERC.03 <i>Pomoc techniczna</i> będzie przeznaczony na wsparcie m.in. procesów wpływających na wdrażanie Programu FERC.
5.	<i>Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 (FEŚ)</i>	Następca <i>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020</i>, środki w ramach <i>Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego</i> +. Priorytety programu¹⁵: • Fundusze Europejskie dla konkurencyjnej gospodarki; • Fundusze Europejskie dla środowiska; • Fundusze Europejskie na mobilność miejską; • Fundusze Europejskie dla dostępności Świętokrzyskiego; • Fundusze Europejskie dla rozwoju społecznego; • Fundusze Europejskie dla wspólnot lokalnych; • Zdrowi i aktywni zawodowo; • Edukacja na wszystkich etapach życia; • Usługi społeczne i zdrowotne; • Aktywni na rynku pracy; • Pomoc techniczna (EFRR); • Pomoc techniczna (EFS+). Przewiduje się, że znaczna część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowaniem w ramach tego programu. W ramach FEŚ możliwe będzie finansowanie m.in. na: • wsparcie transferu technologii i/lub wdrażania wyników prac B+R; • wsparcie infrastruktury B+R przedsiębiorstw, organizacji badawczych; • transformację cyfrową gospodarki, polegającą w szczególności na wdrożeniu programów stymulujących wprowadzanie w sektorze publicznym rozwiązań cyfrowych; • platformy e-usług publicznych; • usługi w zakresie e-zdrowia; • rozwój potencjału instytucji publicznych do prowadzenia interwencji wspierających rozwój przedsiębiorstw; • tereny inwestycyjne oraz infrastrukturę biznesową; • wsparcie JST w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz obsługi inwestora; • identyfikację nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach PPO; • budowę potencjału ośrodków innowacji; • zwiększanie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, w przedsiębiorstwach, inwestycje ograniczające zużycie energii, odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym, zastosowanie efektywnych energetycznie technologii, kompleksową

¹⁵ Priorytety podano na podstawie dokumentu *Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027*, zatwierdzonego decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2022 r.

		modernizację energetyczną budynków w przedsiębiorstwach, wymianę urządzeń na energooszczędne wraz z instalacją urządzeń OZE; • wymianę/modernizację oświetlenia ulicznego na energooszczędne; • wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe; • rozwój infrastruktury kanalizacyjnej zgodnie z priorytetami AKPOŚK; • rozwój infrastruktury w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych, w tym wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi, zgodnie z priorytetami AKPOŚK; • projekty z zakresu rozbudowy systemów wodociągowych; • wsparcie gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami; • zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych, w tym azbestu (z gospodarstw domowych); • inwestycje wspierające gospodarkę o obiegu zamkniętym w przedsiębiorstwach, w tym technologie mało i bezodpadowe, zmniejszenie zużycia surowców (w tym wody), ponowne wykorzystanie surowców i recykling, w tym upcykling materiałów; • rozwój infrastruktury miejsc edukacji ekologicznej; • ograniczanie antropopresji poprzez budowę i rozwój infrastruktury w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na terenie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo; • rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, mającej na celu ochronę bioróżnorodności, w tym na obszarach miejskich; • działania w zakresie edukacji, komunikacji i rozpowszechniania wiedzy dotyczącej ochrony przyrody; przyrodniczego potencjału regionu i zasad ochrony poszczególnych obszarów; • wsparcie systemów publicznego transportu zbiorowego w ramach miast i ich obszarów funkcjonalnych, w tym nisko i zeroemisyjny tabor kołowy; • rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego z uwzględnieniem zwiększania bezpieczeństwa ruchu; • realizację działań związanych z przygotowaniem planów zrównoważonej mobilności miejskiej przez władze miasta i podmioty zaangażowane w realizację miejskiej polityki transportowej; • zwiększenie dostępności transportowej poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę sieci dróg wojewódzkich; • rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego, w tym pozamiejskiego publicznego transportu autobusowego oraz kolei regionalnej, a także jego infrastruktury poprzez unowocześnienie; • inwestycje w infrastrukturę na potrzeby szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne wraz z niezbędnym wyposażeniem odnoszącym się do zakresu infrastrukturalnego projektu oraz wyposażeniem gwarantującym wysoką jakość kształcenia, zakup niezbędnego sprzętu i pomocy dydaktycznych; • inwestycje mające na celu odwrócenie piramidy świadczeń i poprawę dostępu do opieki na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich;
--	--	--

		- wzmocnienie roli POZ w dostarczaniu usług zdrowotnych oraz poprawy dostępności do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i szpitalnej; - dostosowanie podmiotów wykonujących działalność leczniczą i placówek opieki długoterminowej do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami; - wzmocnienie potencjału turystycznego zabytków o szczególnym znaczeniu i ich oddziaływania na rozwój gospodarczy; - wspieranie konkurencyjności i odporności sektora turystycznego; - zagospodarowanie terenów i przestrzeni na obszarze rewitalizacji, w tym istniejących terenów zielonych, w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych; - tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w szczególności na obszarach wiejskich; - usługi rozwojowe, w tym w zakresie kompetencji cyfrowych w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych (BUR), dla osób, które chcą z własnej inicjatywy podnosić kwalifikacje/kompetencje; - zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu usług społecznych i/lub zdrowotnych w społeczności lokalnej/w miejscu zamieszkania przez realizację m.in.: usług opiekuńczych, zdrowotnych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz innowacyjnych usług społecznych. W ramach FEŚ 2021–2027 działania wynikające ze Strategii IIT będą realizowane za pomocą instrumentu terytorialnego – Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT). Strategia IIT może realizować działania ze wszystkich zakresów tematycznych, o ile służą wzmocnianiu procesów funkcjonalnych na terytoriach objętych Strategią.
6.	Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność (RLKS)	Działania wynikające z Lokalnych Strategii Rozwoju będą realizowane za pomocą instrumentu terytorialnego – <i>Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność</i>. Szczegółowy zakres wsparcia będzie wynikał z LSR. Beneficjentami będą Lokalne Grupy Działania z terenu województwa świętokrzyskiego, które będą również podmiotem odpowiedzialnym za wybór grantobiorców w przypadku projektów grantowych. O granty będą mogły ubiegać się organizacje społeczne i związki wyznaniowe. Beneficjenci realizujący projekty w ramach LSR będą mogli ubiegać się o dofinansowanie w ramach: Priorytetu FEPK.08 <i>Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność</i> – w ramach priorytetu będą wspierane działania m.in. na rzecz podniesienia kompetencji i kwalifikacji oraz umiejętności społecznych uczniów poza edukacją formalną, nabywania i podnoszenia kompetencji uczniów niezbędnych na rynku pracy, wspierania osób dorosłych, szczególnie w niekorzystnej sytuacji, w rozwijaniu kompetencji i umiejętności oraz nabywaniu nowych kwalifikacji lub przekwalifikowaniu się. Ponadto będą wspierane projekty przyczyniające się do zwiększenia usług społecznych zgłaszanych przez lokalną społeczność, obejmujące m.in. wsparcie osób z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu, tworzenie mieszkań treningowych, włączenie społeczne osób starszych w życie lokalnych społeczności oraz podnoszenie kompetencji kadr w zakresie świadczenia wysokiej jakości usług społecznych. W ramach RLKS będzie również możliwość realizacji projektów zwiększających dostęp do usług społecznych dla dzieci i młodzieży wymagających wsparcia, m.in. przebywających w placówkach całodobowych, żyjących w rodzinach w kryzysie lub mających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Dodatkowo w ramach priorytetu przewidziano również środki na zarządzanie Lokalną Strategią Rozwoju, które obejmuje m.in. doskonalenie zawodowe osób zaangażowanych w realizację LSR w sposób bezpośredni.

		W obszarach wsparcia w ramach instrumentu RLKS zostanie zachowana demarkacja ze wsparciem w ramach inicjatywy LEADER (budżet EFRROW).
7.	<i>Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027</i> (PS WPR 2023–2027)	<i>Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027</i> jest następcą <i>Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020</i>. PS WPR zakłada wspieranie zrównoważonego rozwoju polskich gospodarstw, sektora przetwórstwa i poprawę warunków życia i pracy w małych miejscowościach wiejskich. W ramach realizacji programu będą wspierane zrównoważone metody gospodarowania, przyjazne klimatowi i środowisku; chroniące wodę, glebę i powietrze oraz bioróżnorodność. Ponadto PS WPR sprzyjać będzie produkcji i wykorzystaniu zrównoważonej energii. Wzmacniana będzie różnorodność gospodarcza, w tym biogospodarka. Działania te spowodują poprawę dynamiki rozwojowej oraz zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców terenów wiejskich i osób wykluczonych. Upowszechniane i wdrażane będą rozwiązania naukowe i innowacyjne, w tym cyfrowe, usuwające bariery rozwojowe wsi i rolnictwa. PS WPR opiera się na dziesięciu kluczowych celach: – wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego; – zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację; – poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości; – przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii; – wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze; – przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu; – przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich; – promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa; – poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt; – modernizacja sektora przez sprzyjanie w dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie do ich wykorzystywania.
8.	<i>Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021–2027</i>	Dokument ten ma na celu <i>Utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności gospodarki oraz wyższej jakości życia w PW+</i>. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez koncentrację interwencji na następujących celach szczegółowych: • wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw; • wzmacnianie atrakcyjności osadniczej miast i podniesienie jakości życia mieszkańców w dobie zmian klimatu; • zwiększenie dostępności transportowej makroregionu;

		- wzrost wykorzystania potencjału turystyki i uzdrowisk dla rozwoju; - zapewnienie efektywnego systemu zarządzania programem i jego wdrażania. W ramach FEPW możliwe będzie finansowanie m.in. na: - realizację działań mających na celu zwiększanie świadomości przedsiębiorców w zakresie korzyści płynących z transformacji w kierunku cyfrowej i zielonej gospodarki; - rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych); - zagospodarowanie wód w zlewniach miejskich; - zakładanie zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście; - opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla miast PW+; - podnoszenie świadomości ekologicznej i promowanie postaw proekologicznych; - zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów”; - budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilności, w tym integrację różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego; - digitalizację systemu mobilności w mieście; - wsparcie dla przygotowania Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP); - przebudowę, modernizację lub rewitalizację wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T; - budowę lub przebudowę dróg w celu umożliwienia wykonywania codziennych przewozów publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej; - budowę obwodnic; - budowę infrastruktury ładowania/ tankowania samochodów zeroemisyjnych; - budowę lub modernizację infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz ich wyposażenie w sprzęt związany ze świadczeniem usług lecznictwa uzdrowiskowego; - modernizację lub budowę obiektów/ przestrzeni stanowiących element zintegrowanego produktu turystycznego; - opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii zarządzania i rozwoju produktu turystycznego, w tym: spójna identyfikacja wizualna, marketing, podział praw i obowiązków pomiędzy partnerami projektu. Przewiduje się, że część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowaniem w ramach tego programu.
9.	<i>Krajowy Plan Odbudowy – w ramach Funduszu Odbudowy</i>	Dokument programowy określający cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Horyzont czasowy realizacji dokumentu zamyka się z końcem sierpnia 2026 r. W dokumencie zostały wyróżnione dwie formy finansowania projektów: grantowa (A) i pożyczkowa (B). W ramach naborów konkursowych beneficjenci mogą ubiegać się o dofinansowanie z następujących komponentów: Komponent A <i>Odporność i konkurencyjność lokalnej gospodarki</i> – w ramach części grantowej (A) dofinansowywane będą projekty związane m.in. z wdrożeniem reformy planowania przestrzennego w zakresie podnoszenia kompetencji planistów oraz

		przygotowania niezbędnych dokumentów planistycznych, podnoszeniem kompetencji pracowników i kadry w związku z dywersyfikacją działalności, zwiększeniem terenów inwestycyjnych, robotyzacją, cyfryzacją w przedsiębiorstwach, a także z rozwojem nowoczesnego kształcenia zawodowego oraz ze zwiększeniem dostępności opieki żłobkowej. W ramach części pożyczkowej (B) środki zostaną przeznaczone na m.in. wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego, wspieranie podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych, rozbudowę krajowego systemu serwisów wykorzystujących dane satelitarne. – Komponent B <i>Zielona energia i zmniejszenie energochłonności</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i publicznych, rozwój OZE, rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich. W ramach części B dofinansowywane będą projekty związane m.in. ze zwiększeniem efektywności energetycznej przedsiębiorstw, rozwojem magazynów energii, rekultywacją środowiska i ochroną przed niebezpiecznymi substancjami, gospodarowaniem zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich, inwestycjami na rzecz zielonej transformacji miast. – Komponent C <i>Transformacja cyfrowa</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. rozwój infrastruktury zapewniającej dostęp do szybkiego Internetu i likwidację obszarów będących tzw. białymi plamami, podnoszenie e-kompetencji, rozwój e-usług publicznych, zapewnienie bezpieczeństwa cyfrowego obywateli. W ramach części B środki zostaną przeznaczone na inwestycje związane m.in. ze wzmocnieniem komercyjnych inwestycji w nowoczesne sieci łączności bezprzewodowej oraz z wyposażeniem szkół i instytucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT. – Komponent D <i>Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych, modernizację i doposażenie uczelni medycznych, badania i rozwój w zakresie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. W ramach części B środki zostaną przeznaczone na działania związane m.in. z modernizacją infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym oraz na rozwój potencjału sektora leków i wyrobów medycznych – inwestycje związane z produkcją. – Komponent E <i>Zielona, inteligentna mobilność</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. rozwój transportu nisko i zero emisyjnego, zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego, cyfryzację transportu oraz podniesienie bezpieczeństwa transportowego. W ramach części B beneficjenci mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów obejmujących m.in. rozwój zeroemisyjnego transportu w miastach (tramwaje) oraz poszerzenie taboru kolei regionalnych. – Komponent F <i>Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności</i> – finansowanie dostępne tylko w ramach części A, gdzie beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. reformy wzmacniające niezależność i bezstronność sądów.
10.	<i>Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg</i>	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych) ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego

		i zintegrowanego systemu transportowego. Źródła finansowania Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to wpłaty pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), dotacje z budżetu państwa (w tym z części budżetu, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej), Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których wszystkie akcje (udziały) są własnością Skarbu Państwa.
11.	Ewentualne inne fundusze i programy międzynarodowe, europejskie i krajowe.	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych

Lp.	Cel operacyjny	Szacowana kwota wydatków	Wkład własny Realizatorów	Dofinansowanie
Cel strategiczny 1. Silna gospodarka lokalna				
1.1.	Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnych sektorów gospodarki	30,0 mln zł	6,0 mln zł	24,0 mln zł
1.2.	Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego	30,0 mln zł	6,0 mln zł	24,0 mln zł
Cel strategiczny 2. Wysoka jakość życia i aktywna społeczność				
2.1.	Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej	51,0 mln zł	8,0 mln zł	43,0 mln zł
2.2.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej	176,0 mln zł	29,0 mln zł	147,0 mln zł
Cel strategiczny 3. Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne				
3.1.	Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej	44,0 mln zł	8,0 mln zł	36,0 mln zł
3.2.	Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu	161,0 mln zł	32,0 mln zł	129,0 mln zł
SUMA		492,0 mln zł	89,0 mln zł	403,0 mln zł
W tym projekty strategiczne		418,2 mln zł	83,2 mln zł	335,0 mln zł

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu

Strategia rozwoju odnosząc się w swych założeniach (celu głównym, celach strategicznych, celach operacyjnych i kierunkach działań) do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów wyższego szczebla, regulujących działania w przedmiotowym obszarze. W związku z tym komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii. Zestawienie tych dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie Strategii do zapisów dokumentu strategicznego i/lub planistycznego ¹⁶
POZIOM MIĘDZYNARODOWY I KRAJOWY		
1.	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce	Dokument ten zawiera 6 celów, są to: – <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa</i> dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej; – <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa</i>; – <i>Lepiej połączona Europa</i>; – <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym</i>; – <i>Europa bliżej obywateli</i>; – <i>Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.</i> Założenia Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030 wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w każdy z powyższych wskazanych celów. Szczególna spójność zauważalna jest dla celu 2 <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa</i> z założeniami w Strategii: cele operacyjne 3.1. <i>Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej</i> oraz 3.2. <i>Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu</i>. Równie komplementarnym i spójnym z założeniami Strategii celem Umowy Partnerstwa jest cel 5 <i>Europa bliżej obywateli</i>, szczególnie z celami operacyjnymi: 2.1. <i>Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej</i> oraz 2.2. <i>Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej</i>.
2.	Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Cele Agendy, z którymi spójność wykazuje Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030, to: – <i>Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt poprzez cele operacyjne Strategii: 2.2. Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej oraz 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej;</i> – <i>Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie poprzez cele operacyjne Strategii: 1.2. Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego oraz 2.1. Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej;</i> – <i>Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi poprzez cel operacyjny Strategii: 3.2. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu;</i>

¹⁶ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

		– Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi poprzez cele operacyjne Strategii: 1.1. Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnych sektorów gospodarki oraz 1.2. Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego; – Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom poprzez cele operacyjne Strategii: 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej oraz 3.2 Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu; – Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej poprzez cele operacyjne Strategii: 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej oraz 3.2 Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu.
3.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)	W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, <i>Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030</i> wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi: – Celu 1., tj. cel 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz cel 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów; – Celu 2., tj. cel 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz cel 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym; – Celu 3., tj. cel 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem oraz cel 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.
4.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR)	Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia dokumentu, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia niniejszej Strategii: <i>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</i> <i>Obszar: Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Małe i średnie przedsiębiorstwa.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 1. <i>Silna gospodarka lokalna – cele operacyjne 1.1. Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnych sektorów gospodarki oraz 1.2. Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego.</i> <i>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</i> <i>Obszar: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Spójność społeczna.</i> <i>Obszar: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Rozwój zrównoważony terytorialnie.</i>

		W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 2. <i>Wysoka jakość życia i aktywna społeczność</i> – cel operacyjny: 2.1. <i>Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej.</i> <i>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.</i> <i>Obszar: Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce.</i> <i>Obszar: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.</i> <i>Obszar: Cyfrowe państwo usługowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: E-państwo.</i> <i>Obszar: Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Efektywność wykorzystania środków UE.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 1. <i>Silna gospodarka lokalna</i> – cele operacyjne 1.1. <i>Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnych sektorów gospodarki</i> oraz 1.2. <i>Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego.</i>
5.	<i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)</i>	Cele szczegółowe PEP2030, z którymi są spójne założenia Strategii, a w szczególności cel operacyjny 3.2. <i>Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu:</i> <i>Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;</i> <i>Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;</i> <i>Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i>
6.	<i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>	Cele i kierunki działań <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>, z którymi <i>Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030</i> jest najmocniej powiązana, to: <i>Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:</i> <i>1.1.1. Wzmocnienie i upowszechnienie mechanizmów dialogu i współpracy,</i> <i>1.1.2. Wspieranie rozwoju partnerstwa i innych form współpracy w obszarze realizacji zadań publicznych,</i> <i>1.1.3. Doskonalenie rozwiązań instytucjonalno-prawnych umożliwiających rozwój sektora obywatelskiego,</i> <i>1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej,</i> <i>1.2.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu przez edukację włączającą.</i> Z powyższym celem spójność wykazuje cel operacyjny przedmiotowego dokumentu: 2.1 <i>Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej.</i> <i>Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości postaw obywatelskich:</i> <i>2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,</i> <i>2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę.</i>

		Z powyższym celem spójność wykazuje cel operacyjny przedmiotowego dokumentu: 2.1. <i>Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej.</i>
7.	<i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</i>	Cele i kierunki interwencji, w które bezpośrednio wpisują się założenia <i>Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030</i>: Cel szczegółowy II <i>Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</i>: – Kierunek interwencji II.1 <i>Rozwój liniowej infrastruktury technicznej</i>; – Kierunek interwencji II.2 <i>Dostępność wysokiej jakości usług publicznych</i>; – Kierunek interwencji II.3 <i>Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast</i>; – Kierunek interwencji II.4 <i>Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska</i>; – Kierunek interwencji II.5 <i>Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom</i>. Cel szczegółowy III <i>Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa</i>: – Kierunek interwencji III.1. <i>Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa</i>; – Kierunek interwencji III.2. <i>Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy</i>; – Kierunek interwencji III.3. <i>Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi</i>; – Kierunek interwencji III.4. <i>Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym</i>; – Kierunek interwencji III.5 <i>Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich</i>. Z powyższymi celami i kierunkami spójność wykazują wszystkie trzy cele strategiczne przedmiotowego dokumentu.
8.	<i>Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły¹⁷</i>	Gmina Włoszczowa położona jest na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły oraz Górnej-Zachodniej Wisły, w obrębie następujących wód podziemnych (JCWPd)¹⁸: I. Kod JCWPd: GW2000100, Stan ilościowy: dobry, Stan chemiczny: dobry, Ogólna ocena stanu JCWPd: dobry, Cele środowiskowe dla JCWPd: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy. Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: niezagrażona. Działania podstawowe: dla JCW nie przewidziano żadnych dodatkowych działań podstawowych. Działania uzupełniające: dla JCW nie przewidziano żadnych dodatkowych działań uzupełniających. II. Kod JCWPd: GW200084, Stan ilościowy: dobry, Stan chemiczny: dobry, Ogólna ocena stanu JCWPd: dobry,

¹⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300).

¹⁸ Hydroportal – Plany Gospodarowania Wodami, wody.isok.gov.pl

		Cele środowiskowe dla JCWPd: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy. Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: niezagrożona. Działania podstawowe: – ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP). Działania uzupełniające: – wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP. Poniżej przedstawiono dane o stanie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) obszaru dorzecza Wisły, obejmujących obszar Gminy Włoszczowa¹⁹: I. Kod JCWP: RW200005254179 Nazwa: Pilica od Kanału Kopanka do Zwleczy, Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, Stan chemiczny: poniżej dobrego, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Cele środowiskowe dla JCWP: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych, stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylen(w), rtęć(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry. Działania podstawowe: – realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, – kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin. Działania uzupełniające: – analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. II. Kod JCWP: RW200006254189: Nazwa: Zwleczza, Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, Stan chemiczny: poniżej dobrego, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Cele środowiskowe dla JCWP: dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych, stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry. Działania podstawowe: – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta,
--	--	--

¹⁹ Baza danych IIaPGW (druga aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami), apgw.gov.pl/pl/III-cykl-materialy-do-pobrania

		– rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), – uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami, – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń, – analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami, – unikanie zrębów zupełnych, które w drastyczny sposób pogarszają warunki wodne w miejscu ich dokonania oraz w drzewostanach sąsiadujących (rezerwat przyrody „Ługi”), – realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych. Działania uzupełniające: – analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych, – aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP, – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP. III. Kod JCWP: RW20000621639: Nazwa: Nida od Grabówki do Czarnej Nidy, Stan/potencjał ekologiczny: zły, Stan chemiczny: poniżej dobrego, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Cele środowiskowe dla JCWP: dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieków dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieków według wymagań gatunków chronionych, stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry. Działania podstawowe: – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta, – realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych, – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń. Działania uzupełniające: – aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP, – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP. IV. Kod JCWP: RW200006254269:
--	--	--

		Nazwa: Czarna Struga, Stan/potencjał ekologiczny: zły, Stan chemiczny: poniżej dobrego, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Cele środowiskowe dla JCWP: dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych, stan chemiczny: dla złączonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry. Działania podstawowe: – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta, – działania renaturyzacyjne, – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), – realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych, – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń, – realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Działania uzupełniające: – aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP, – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP. V. Kod JCWP: RW200006216159: Nazwa: Nida do Grabówki, Stan/potencjał ekologiczny: słaby, Stan chemiczny: poniżej dobrego, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Cele środowiskowe dla JCWP: dobry potencjał ekologiczny, stan chemiczny: dla złączonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry. Działania podstawowe: – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50), – działania renaturyzacyjne, – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta, – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń, – kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin. Działania uzupełniające: – aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP. VI. Kod JCWP: RW2000112545399: Nazwa: Pilica od Zwleczy do zb. Sulejów,
--	--	--

		Stan/potencjał ekologiczny: słaby, Stan chemiczny: poniżej dobrego, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Cele środowiskowe dla JCWP: dobry potencjał ekologiczny, zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych, stan chemiczny: dla złączonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry. Działania podstawowe: – kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin, – realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, – realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych, – opracowanie programu poprawy retencji na terenach zurbanizowanych w zlewni JCWP. Działania uzupełniające: – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP, – aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP. VII. Kod JCWP: RW200006254192: Nazwa: Kurzelówka, Stan/potencjał ekologiczny: nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP), Stan chemiczny: dobry, Stan ogólny: brak danych. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Cele środowiskowe dla JCWP: dobry potencjał ekologiczny, zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych, dobry stan chemiczny. Działania podstawowe: – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta, – działania renaturyzacyjne, – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). Działania uzupełniające: – analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych, – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP. Gmina Włoszczowa położona jest w obrębie występowania dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: numer 408, o nazwie Niecka Miechowska (NW) obejmujący swym zasięgiem prawie cały obszar gminy oraz numer 409 o nazwie Niecka Miechowska (SE) obejmujący część południowo-wschodnią gminy.
--	--	--

		Wody powierzchniowe znajdujące się w granicach gminy odznaczają się stanem ogólnym złym. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami <i>Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły</i> , to: 3. <i>Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne</i> , a w szczególności cel operacyjny 3.2. <i>Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu</i> .
9.	<i>Mapy zagrożenia powodziowego</i>	Według danych z programu ISOK ²⁰ (mapy zagrożenia powodziowego), Gmina Włoszczowa jest terenem występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Tereny szczególnego zagrożone powodzią znajdują się w dolinie rzeki Pilicy, na jej północno-zachodnich krańcach. Na terenie Gminy Włoszczowa występują także tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). Zagrożenie powodziowe może wystąpić na skutek wiosennych roztopów oraz intensywnych deszczy. Jego wielkość uzależniona jest od stanu warunków atmosferycznych.
10.	<i>Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły²¹</i>	W <i>Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</i> nie wskazano Gminy Włoszczowa jako terenu o najwyższym stopniu ryzyka powodziowego. Na liście projektów strategicznych znalazło się jedno zadanie do realizacji na terenie Gminy Włoszczowa: <i>Realizacja zalesień w zlewni Pilicy zgodnie z dokumentem: „Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych na obszarze Pilicy w ramach utrzymania oraz zwiększenia istniejącej zdolności retencyjnej W RW Środkowej Wisły”</i> . Zgodnie z danymi przedstawionymi w Hydroportalu (Plany zarządzania ryzykiem powodziowym) – Gmina Włoszczowa znajduje się w obszarach problemowych. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami <i>Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</i> , to: 3. <i>Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne</i> , a w szczególności cel operacyjny 3.2. <i>Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu</i> . Zaplanowane do realizacji działania i projekty w Strategii, w ramach których konieczne będzie zagospodarowanie terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, nie będą stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, naruszać planu zarządzania ryzykiem powodziowym, czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.
11.	<i>Plan przeciwdziałania skutkom suszy²²</i>	Zgodnie z zapisami Planu: <i>Działania mające na celu wzmocnienie oraz przywrócenie zdolności retencyjnych danego obszaru, takie jak:</i> 1) <i>ochrona oraz odbudowa ekosystemów;</i> 2) <i>ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności m.in. poprzez renaturyzację i renaturalizację ekosystemów wodnych i od wód zależnych oraz terenów podmokłych, zalesienia, biologizację gleby;</i> 3) <i>wdrażanie zasady zrównoważonego planowania i projektowania obszarów miejskich (tzw. smart city, wprowadzanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury);</i>

²⁰ Informatyczny System Osłony Kraju, isok.gov.pl

²¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739).

²² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

		4) zmiany na rzecz ograniczania wodochłonności gospodarki – skutecznie przeciwdziałają skutkom suszy, ale także mają swój pozytywny wpływ na tworzenie gospodarki neutralnej dla klimatu. Zatem działania adaptacyjne stosowane w przeciwdziałaniu skutkom suszy nie tylko minimalizują skutki wystąpienia suszy, ale również przyczyniają się do obniżania zagrożenia występowania tego zjawiska. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami Planu przeciwdziałania skutkom suszy, to: 3. Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne, a w szczególności cel operacyjny 3.2. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu. W Planie wskazane zostały: Lista inwestycji zgłoszonych przez podmioty zewnętrzne (spoza PGW WP) i Lista zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji korytowej w zlewniach na obszarach wiejskich. Gmina Włoszczowa nie znalazła się na żadnej z tych list. Zasoby dyspozycyjne to zasoby odnawialne pomniejszone o średnią z wielolecia wielkość przepływu wód, tak aby nie dopuścić do znacznego pogorszenia stanu wód powierzchniowych związanych z wodami podziemnymi i do powstania znaczących szkód w ekosystemach lądowych zależnych od wód podziemnych. Gmina Włoszczowa znajduje się w obszarze, dla którego moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 100–150 m³/24 h/km². Na zarządzanie ryzykiem suszy przełożenie mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Gmina Włoszczowa znajduje się w obszarze zaklasyfikowanym do I klasy zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych (słabo zagrożone). W kontekście zagrożenia suszą hydrologiczną obszar gminy zakwalifikowano do klasy II – umiarkowanie zagrożone oraz do klasy III – silnie zagrożone. W zakresie zagrożenia suszą hydrogeologiczną w JCWPd obszar gminy zakwalifikowany został do klasy I – słabo zagrożone oraz do klasy II – umiarkowanie zagrożone. Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy to: umiarkowanie zagrożone suszą. Dla Gminy Włoszczowa znajdującej się w granicach zlewni następujących JCWP: Pilica od Kanału Kopanka do Zwleczy, Zwleczka, Nida od Grabówki do Czarnej Nidy, Czarna Struga, Nida do Grabówki, Pilica od Zwleczy do zb. Sulejów oraz Kurzelówka, rekomenduje się wdrożenie działań: zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie nr 1), analiza możliwości zwiększenia retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji (działanie nr 6), budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie nr 10), przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie nr 24).
POZIOM REGIONALNY		
12.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wskazano 4 cele szczegółowe, w których zawarto cele operacyjne i kierunki działań. Te, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030, to: Cel strategiczny 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie: Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki, Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki regionu, Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu.

		<i>Cel strategiczny 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region:</i> <i>Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości przestrzeni i ochrona środowiska przyrodniczego,</i> <i>Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczania skutków zagrożeń naturalnych,</i> <i>Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna.</i> <i>Cel strategiczny 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi:</i> <i>Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie,</i> <i>Cel operacyjny 3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym,</i> <i>Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu.</i> <i>Cel strategiczny 4. Horyzontalny – sprawne zarządzanie regionem:</i> <i>Cel operacyjny 4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem,</i> <i>Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego,</i> <i>Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa.</i> Wszystkie założenia <i>Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030</i>, w tym kierunki działań i projekty strategiczne, wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w powyższe cele i kierunki działań. W <i>Strategii</i> tej wskazano, że: <i>Obszar wyróżnia się stosunkowo korzystnymi wskaźnikami społeczno-gospodarczymi, zwłaszcza niskim bezrobociem i niskim odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej. Warto jednak zauważyć, że nie przekłada się to na wysoki poziom zamożności samorządów lokalnych.</i>
13.	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego²³</i>	W <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</i> przedstawiono cel główny, który brzmi: <i>Wzmocnienie spójności terytorialnej regionu oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych drogą poprawy dostępności komunikacyjnej, zwiększenia wpływu miast na sąsiadujące obszary wiejskie, a także ułatwienia dostępu społeczeństwa do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług.</i> W dokumencie tym określono zasady hierarchizacji sieci osiedleńczej, uwzględniające możliwości ich rozwoju oraz zwiększenie zasięgu oddziaływania: Włoszczowa została zaliczona do ośrodków lokalnych (w tym powiatowych). W dokumencie wskazano, iż ważnym obszarem wsparcia będzie także rozwój rynków pracy, m. in. we Włoszczowie, które powinny zapewniać ponadlokalny standard usług, wykraczający poza granice administracyjne powiatów oraz uzupełniać tę ofertę usługami o standardzie subregionalnym. Ośrodki te winny lepiej wykorzystywać miejscowy potencjał rozwoju, tkwiący w bogatych zasobach środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz w pogłębianiu specjalizacji gospodarczej. W dokumencie tym wyznaczono także główne kierunki polityki przestrzennej w rejonach turystycznych. Gmina Włoszczowa została zaliczona do Rejonu Włoszczowskiego. W rejonie tym istnieją możliwości rozwoju przede wszystkim agroturystyki. Włoszczowa, po odpowiednich inwestycjach, winna stanowić centrum turystyczne, natomiast wspomagającą rolę mogłoby pełnić

²³ Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

		Kluczewsko oraz Oleszno. Priorytety polityki przestrzennej dla Rejonu Włoszczowskiego to: – tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki; – realizacja programu budowy zbiorników wodnych o funkcjach turystycznych; – wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku sobotnio-niedzielnego; – wyznaczenie i odpowiednie zagospodarowanie szlaku wodnego na Pilicy; – budowa obiektów i urządzeń turystyczno-rekreacyjnych; – wyznaczenie i urządzenie dalszych tras i ścieżek rowerowych. <i>Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030</i> określa cele operacyjne wpisujące się w cele warunkujące, które stanowią rozwinięcie celu strategicznego PZPWŚ. Kierunki działań Strategii Gminy Włoszczowa: • Cel operacyjny 1.1. <i>Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnych sektorów gospodarki</i> wpisuje się w cel 1 PZPWŚ – <i>Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy</i>; • Cel operacyjny 1.2. <i>Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego</i> oraz 2.1. <i>Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej</i> wpisują się w cel 3 PZPWŚ – <i>Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy</i>; • Cel operacyjny 3.2. <i>Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu</i> wpisuje się w cel 4 PZPWŚ – <i>Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju</i>; • Cele operacyjne 2.2. <i>Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej</i> oraz 3.1. <i>Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej</i> wpisują się w cel 5 PZPWŚ – <i>Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług</i>. Strategicznymi atutami województwa w kształtowaniu wizerunku regionu konkurencyjnego i otwartego dla inwestorów, który chce uczestniczyć w procesach rozwojowych kraju i Europy, są m.in.: coraz korzystniejsze warunki lokalizacji inwestycji gospodarczych, którym sprzyja determinacja samorządów w pokonywaniu barier infrastrukturalnych i własnościowych. W <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</i> uwzględniono aspekty rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i transportowej, które dotyczą pośrednio lub bezpośrednio Gminy Włoszczowa. W <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</i> zawarto informacje dotyczące polityki kształtowania węzłów komunikacyjnych. Największe możliwości lokalizacji tego rodzaju funkcji posiada m.in. miasto Włoszczowa (potencjał subregionalny).
14.	<i>Regionalny Plan Transportowy Województwa</i>	Plan ten dyktuje zasady, na jakich funkcjonują wojewódzkie przewozy pasażerskie, wykonywane jako przewozy użyteczności publicznej, w ramach publicznego transportu zbiorowego na rynku objętym zasadami konkurencji regulowanej, a także ich finansowanie ze środków publicznych, sposób świadczenia, prognozowane zapotrzebowanie oraz możliwe kierunki rozwoju.

	Świętokrzyskiego na lata 2021–2030 ²⁴	Plan został opracowany przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, powstał na podstawie obowiązujących przepisów. Treści zawarte w omawianym dokumencie powinny zostać uwzględnione w Planach starostów powiatowych, którzy są organizatorami publicznego transportu zbiorowego w powiatowych przewozach pasażerskich, a także Planach transportowych realizowanych przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast dotyczących linii komunikacyjnych, gdzie planuje się wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej. W dokumencie przedstawiona jest ocena funkcjonowania systemu publicznego transportu zbiorowego, której zadaniem jest pozyskanie informacji umożliwiających planowanie, organizowanie oraz zarządzanie zrównoważonym publicznym transportem zbiorowym. Plan obejmuje zarówno podmioty mające wpływ na powodzenie jego realizacji, jak i podmioty, które oddziałują na jego postanowienia. Są to: • pasażerowie – podstawowa grupa mająca wpływ na realizację potrzeb, której ukierunkowane jest funkcjonowanie wojewódzkich przewozów pasażerskich w transporcie publicznym; • przedsiębiorcy, dla których dokument jest istotną informacją na temat planów dalszego funkcjonowania oferty kształtowanej przez Marszałka Województwa, zasad jej finansowania, zasad organizacji segmentu rynku przewozów pasażerskich oraz pożądanych standardów usług przewozowych; • pozostali organizatorzy, którzy z uwagi na hierarchiczny układ systemu planowania publicznego transportu zbiorowego bezpośrednio lub pośrednio uwzględniają w swoich Planach dokument wydany przez Marszałka Województwa; • zarządcy infrastruktury drogowej i kolejowej, dla których zawarte w Planie prognozy potrzeb przewozowych oraz zasady finansowania są ważne, szczególnie w aspekcie planowania działań inwestycyjnych i remontowych, przede wszystkim zaś są wskazaniemi dla realizacji procesu udostępniania tej infrastruktury; • podmioty zarządzające infrastrukturą przeznaczoną do obsługi transportu publicznego; • podmioty gospodarcze, które tworzą tzw. zaplecze techniczne, w tym producentów pojazdów, a także innych urządzeń i usług wykorzystywanych w transporcie publicznym, wykonawców robót remontowych i inwestycyjnych. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami <i>Regionalnego Planu Transportowego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021–2030</i>, to: 3. <i>Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne</i>, a w szczególności cel operacyjny 3.1. <i>Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej</i>.
POZIOM PONADLOKALNY I LOKALNY		
15.	<i>Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Region Włoszczowski”</i>	LSR jest dokumentem strategicznym określającym kierunki rozwoju obszaru LGD, który obejmuje gminy: Gidle, Kluczewsko, Kobile Wielkie, Koniecpol, Ładzice, Moskorzew, Radków, Radomsko, Secemin, Włoszczowa i Żytno. LSR zakłada działania wspierające rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, wzmocnienie rozwoju społecznego oraz stworzenie przyjaznych przestrzeni do wspólnej integracji. W dokumencie określono przedsięwzięcia, których realizacja przyczyni się do równego rozwoju gmin:

²⁴ Załącznik nr 1 do Uchwały nr 8629/24 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21.02.2024 r.

		– P.1.1 Poprawa dostępności infrastruktury publicznej; – P.1.2. Integracja społeczności i włączenie osób w niekorzystnej sytuacji; – P.1.3. Włączenie przedsiębiorców w działania na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców, – P.2.1. Budowa lub modernizacja niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, – P.2.2. Edukacja liderów życia publicznego i społecznego, – P.2.3. Rozwój produktów lokalnych, – P.3.1. Przygotowanie koncepcji inteligentnych wsi, – P.3.2. Wzmocnienie innowacyjnego potencjału NGO. W przedsięwzięcia te wpisują się założenia przedmiotowej Strategii, w szczególności w zakresie wspierania edukacji i wzmacniania kompetencji mieszkańców, w tym cyfrowych oraz rozwój infrastruktury czasu wolnego.
16.	<i>Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2021–2027 Stowarzyszenia Świętokrzyska Rybacka Lokalna Grupa Działania</i>	LSR jest dokumentem strategicznym określającym kierunki rozwoju obszaru RLGD, który obejmuje osiemnaście sąsiadujących ze sobą gmin, położonych w województwie świętokrzyskim, w powiatach jędrzejowskim, koneckim i włoszczowskim, w tym: pięć gmin miejsko-wiejskich, tj. Jędrzejów, Małogoszcz, Sędziszów, Wodzisław, Włoszczowa oraz trzynaście gmin wiejskich, tj. Imielno, Nagłowice, Oksa, Słupia, Sobków, Fałków, Ruda Maleniecka, Słupia Konecka, Kluczewsko, Krasocin, Moskorzew, Radków oraz Secemin. Łączna powierzchnia wymienionych jednostek samorządu terytorialnego wynosi 2 513 km² i jest zamieszkała przez 137 547 osób (dane GUS według stanu na dzień 31.12.2020 r.). LSR zakłada skierowanie środków finansowych na: • rozwój lokalnej gospodarki poprzez dofinansowanie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, również tych działających w branży turystycznej, • rozwój ogólnodostępnej infrastruktury oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych i stworzenie bezpiecznych miejsc do spędzania czasu wolnego, • infrastrukturę edukacyjną, wspierającą promocję dziedzictwa kulturowego obszaru. W założenia LSR wpisują się założenia przedmiotowej Strategii, w szczególności w zakresie wspierania edukacji oraz rozwoju infrastruktury czasu wolnego.

Źródło: Opracowanie własne

4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju

Jak wspomniano we Wstępie niniejszego opracowania, w dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii. Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym.

Ustawodawca jasno określił elementy strategii rozwoju gminy. Są wśród nich takie, które nie występowały w dotychczasowych strategiach:

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
3. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Przestrzeń stanowi kluczowy zasób, dlatego ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferze gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. W przestrzeni przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej – podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Oddziaływanie człowieka na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania, a także warunkuje życie przyszłych pokoleń. Człowiek, niezależnie od miejsca zamieszkania, właśnie na danym terytorium doświadcza występujących tam procesów. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu zarówno dokumentów strategicznych, jak i wdrożeniowych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego.

Niniejsza Strategia zapewnia koordynację przestrzenną wszelkich planowanych działań w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem i ładem przestrzennym.

4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Włoszczowa wynika głównie z jej położenia geograficznego, środowiska naturalnego, a także otoczenia i powiązań z jednostkami sąsiednimi.

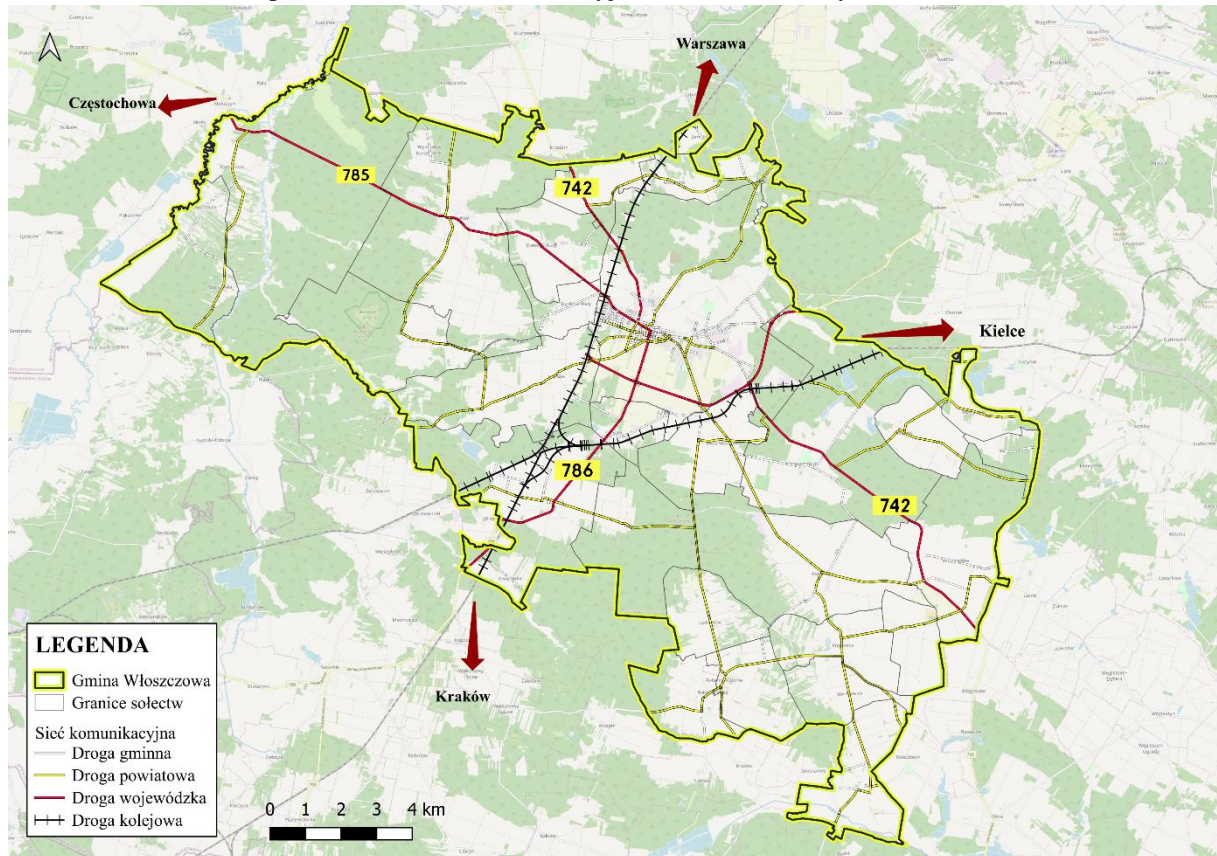
Gmina Włoszczowa jest dobrze skomunikowana, gdyż położona jest w ciągu dróg wojewódzkich: 786 relacji Częstochowa–Kielce, 742 relacji Przyglów–Nagłowice, 785 relacji Ciężkowice–Włoszczowa, którymi odbywa się ruch tranzytowy w kierunku Kielc, Częstochowy, Katowic, Łodzi czy Jędrzejowa. Niewątpliwie atutem Gminy Włoszczowa jest linia kolejowa o znaczeniu międzyregionalnym, która przebiega przez środek gminy z północnego wschodu na południowy zachód. Od strony zachodniej Włoszczowa ma dostęp do linii kolejowej międzynarodowej E65, przystosowanej do ruchu pasażerskiego.

Oprócz dróg o znaczeniu wojewódzkim, przez teren gminy przebiegają również drogi powiatowe i lokalne, które zarządzane są przez Powiatowy Zarząd Dróg we Włoszczowie lub przez urząd gminy.

Przez gminę przebiegają 3 linie kolejowe. Linia kolejowa numer 4 relacji Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie, stanowiąca obiekt będący w zasobach kolejnictwa Unii Europejskiej (symbol E6 C65) aktualnie dostosowana jest do kursowania pociągów z prędkością od 200 do 250 km/h, linia kolejowa nr 61 relacji Kielce Główne – Fosowskie oraz linia kolejowa nr 572 relacji Włoszczowa Północ – Żeliszewice.

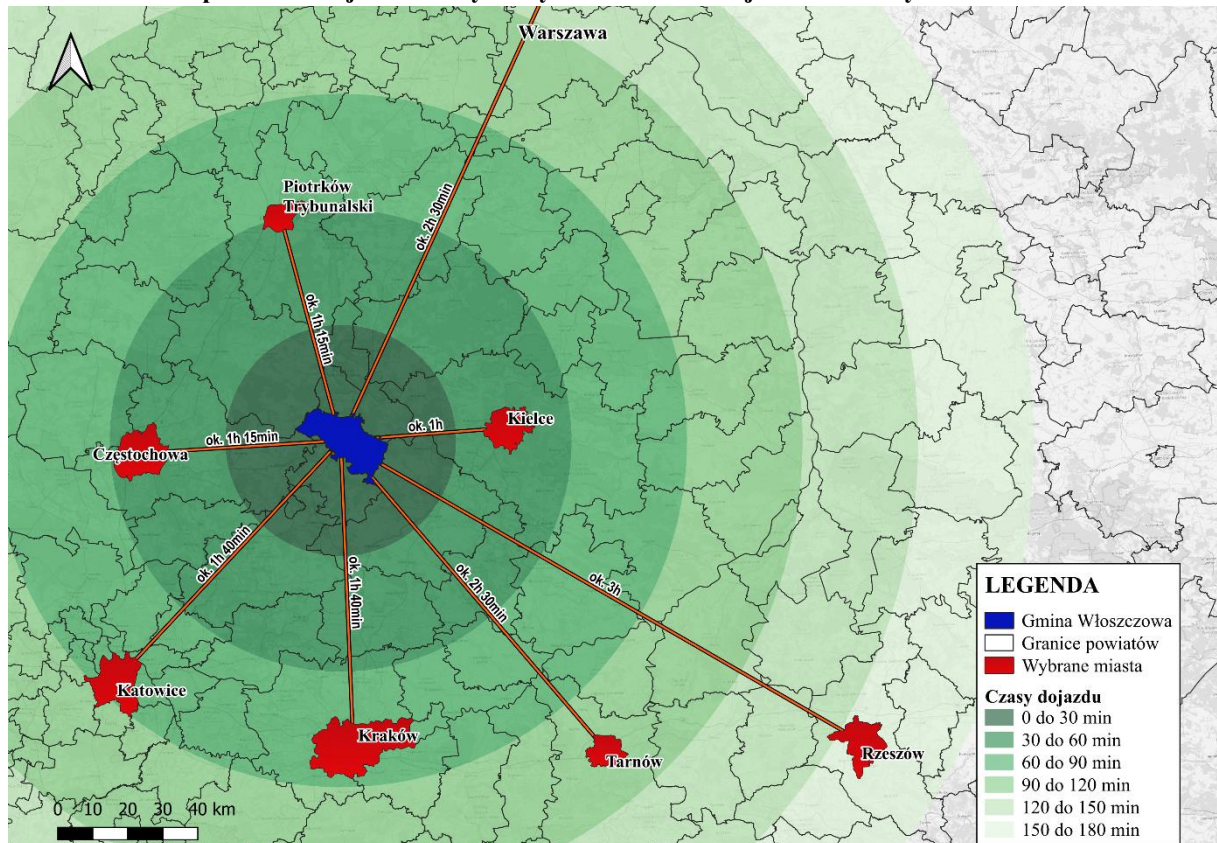
Na mapie 1 przedstawiona została sieć komunikacyjna na obszarze Gminy Włoszczowa, uwzględniony został przebieg dróg gminnych, dróg wojewódzkich, dróg powiatowych oraz sieć kolejowa. Na mapie 2 przedstawiono czas dojazdu autem z Włoszczowy do kluczowych miast. Dojazd do Kielc zajmuje około 1 godziny. Podróż do Częstochowy i Piotrkowa Trybunalskiego zajmie około 75 minut, natomiast do 2 godzin dojedziemy do Katowic i Krakowa. Do 3 godzin jazdy dotrzeć można m.in. do Tarnowa, Warszawy i Rzeszowa.

Mapa 1 Główna sieć komunikacyjna na terenie Gminy Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Mapa 2 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego obszar Gminy Włoszczowa położony jest w prowincji Wyżyny Małopolskiej, makroregionie Wyżyna Przedborska. Północno-Zachodnia część gminy położona jest w granicach mezoregionu Niecka Włoszczowska, a jej południowo-wschodnia część w granicach mezoregionu Płaskowyż Jędrzejowski²⁵. Gmina Włoszczowa zajmuje centralne miejsce w mezoregionie Niecki Włoszczowskiej, która charakteryzuje się płaskimi terenami, obecnością licznych równin oraz występowaniem piasków i żwirów polodowcowych.

Gmina Włoszczowa leży w lewostronnym dorzeczu Wisły na terenie zlewni hydrologicznych dwóch rzek: Pilicy i Białej Nidy, które stanowią lewobrzeżne dopływy Wisły. Gmina położona jest w środkowym odcinku Pilicy, która przepływa przez obszar gminy w jej skrajnym, północno-wschodnim fragmencie. Rzeka Nida przepływa przez obszar gminy Włoszczowa w jej skrajnie południowej części. Pozostałe rzeki występujące na obszarze gminy to Zwleczka, Kurzelówka, Jeżówka, Czarna Struga, Dąbie oraz mniejsze ciek.

Pod względem geobotanicznym obszar gminy położony jest w Krainie Świętokrzyskiej, w dwóch okręgach: Włoszczowsko-Jędrzejowskim oraz Chęcińskim. Flora Okręgu Włoszczowsko-Jędrzejowskiego nie posiada cech swoistych i ma charakter przejściowy. Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych lasy łąkowe i olsy). Najcenniejsze przyrodniczo na tym obszarze są doliny Pilicy, Białej Nidy i Czarnej Włoszczowskiej z naturalnymi, silnie meandrującymi korytami rzecznyymi i towarzyszącymi im starorzeczami.

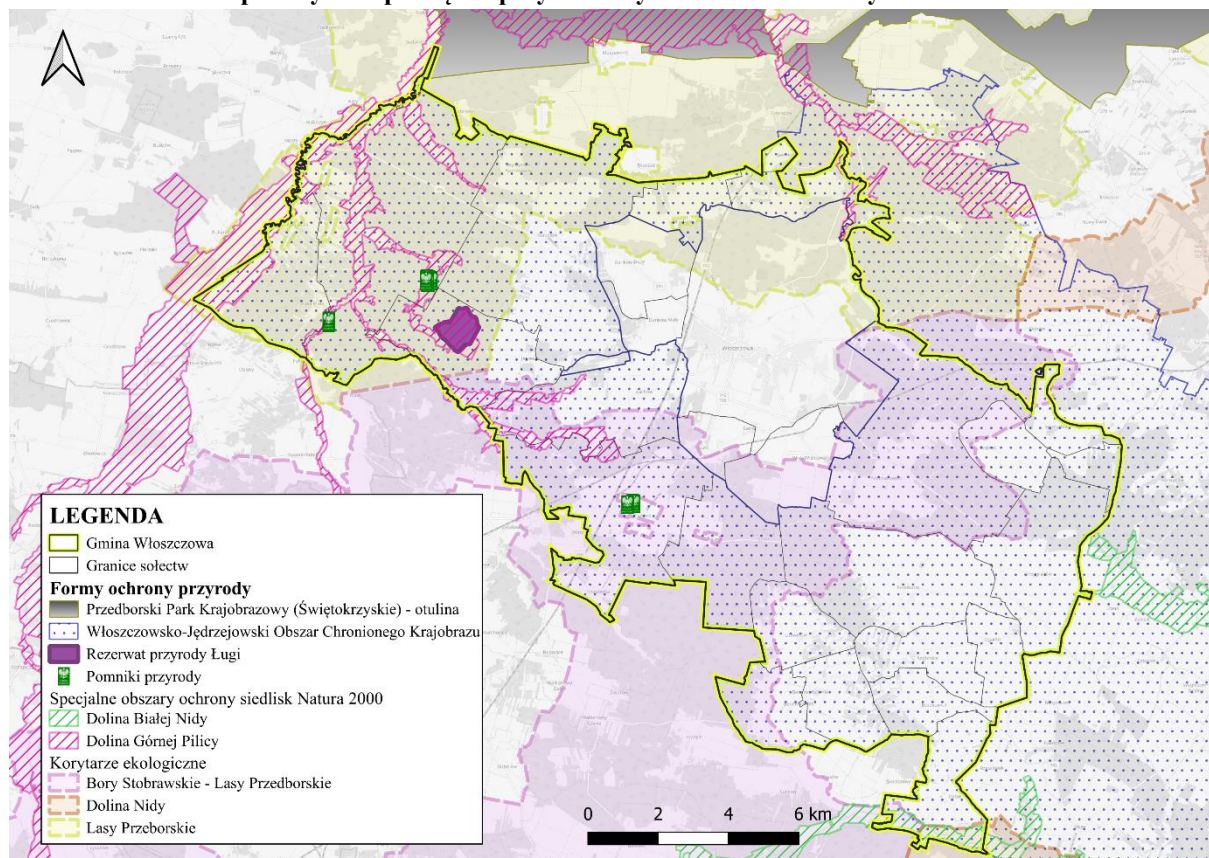
Grunty leśne zajmują 44,5% obszaru gminy, z czego 30,7% to lasy publiczne. Natomiast formy ochrony przyrody w Gminie Włoszczowa stanowią 81,2% jej powierzchni. Na obszarze gminy zlokalizowane są: Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody „Ługi”, obszar Natura 2000 Dolina Białej Nidy, obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy oraz 6 pomników przyrody²⁶, których lokalizację przedstawiono na mapie 3. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy będą lokalizowane poza przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000 występujących na terenie gminy.

Rezerwat przyrody „Ługi” zlokalizowany jest w pobliżu miejscowości Jeżowice i otoczony jest lasami. Na jego terenie znajduje się zbiornik wodny Ługi oraz wydmy.

²⁵ Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2013.

²⁶ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

Mapa 3 System powiązań przyrodniczych na terenie Gminy Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl oraz gdos.gov.pl/dane-i-metadane

Przeważającymi wydzieleniami geologicznymi są iłowce, mułowce, piaskowce oraz zlepińce. Na mapie 4 przedstawiono budowę geologiczną gminy. Według informacji zawartych na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego, na obszarze Gminy Włoszczowa występują cenne zasoby surowców mineralnych i kopalin, takie jak²⁷:

- Złoże piasków budowlanych (piaski i żwiry) „Kotowe” na terenie miejscowości Kotowe – złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie. Powierzchnia obszaru wynosi 267 000 m².
- Złoże piasków kwarcowych formierskich (piaski formierskie) „Brzeście” na terenie miejscowości Brzeście – złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie. Powierzchnia obszaru wynosi 454 309 m².
- Złoże piasków kwarcowych (piaski kwarcowe d/p betonów komórkowych) „Miny Czarńca” na terenie miejscowości Miny i Czarńca – złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie. Powierzchnia obszaru wynosi 220 971 m².
- Złoże piasków kwarcowych (piaski kwarcowe d/p betonów komórkowych) „Żeliszawice I” na terenie miejscowości Żeliszawice – złoże zagospodarowane, tworzące obszar górniczy Żeliszawice IA, posiada ważność koncesji do 31.12.2040 r. Powierzchnia obszaru wynosi 113 127 m².

²⁷ Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, pgi.gov.pl

- Złoże piasków i żwirów „Czarnca 3” na terenie miejscowości Czarnca (złoże częściowo leży w granicach złoża „Miny Czarnca”) – złoże zagospodarowane, tworzące obszar górniczy Czarnca 3, posiada ważność koncesji do 31.12.2030 r. Powierzchnia obszaru wynosi 77 443 m².
- Złoże piasków i żwirów „Czarnca I” na terenie miejscowości Czarnca – złoże, którego eksploatacja została zaniechana. Powierzchnia obszaru wynosi 151 729 m².
- Złoże piasków i żwirów „Czarnca II” na terenie miejscowości Czarnca – złoże tworzące obszar górniczy Czarnca II, którego eksploatacja została zaniechana. Powierzchnia obszaru wynosi 9 095 m².
- Złoże piasków i żwirów „Dąbie” na terenie miejscowości Dąbie przy granicy z Gminą Oksa – złoże rozpoznane szczegółowo Powierzchnia obszaru wynosi 19 894 m²²⁸.

Powierzchnia gruntów wykorzystywanych rolniczo na terenie Gminy Włoszczowa wynosi około 12 546 ha, w tym grunty orne stanowią 8 391 ha, sady: 95 ha, łąki trwałe: 2 558 ha, pastwiska trwałe: 751 ha, grunty rolne zabudowane: 523 ha, grunty pod stawami: 114 ha, grunty pod rowami: 114 ha.

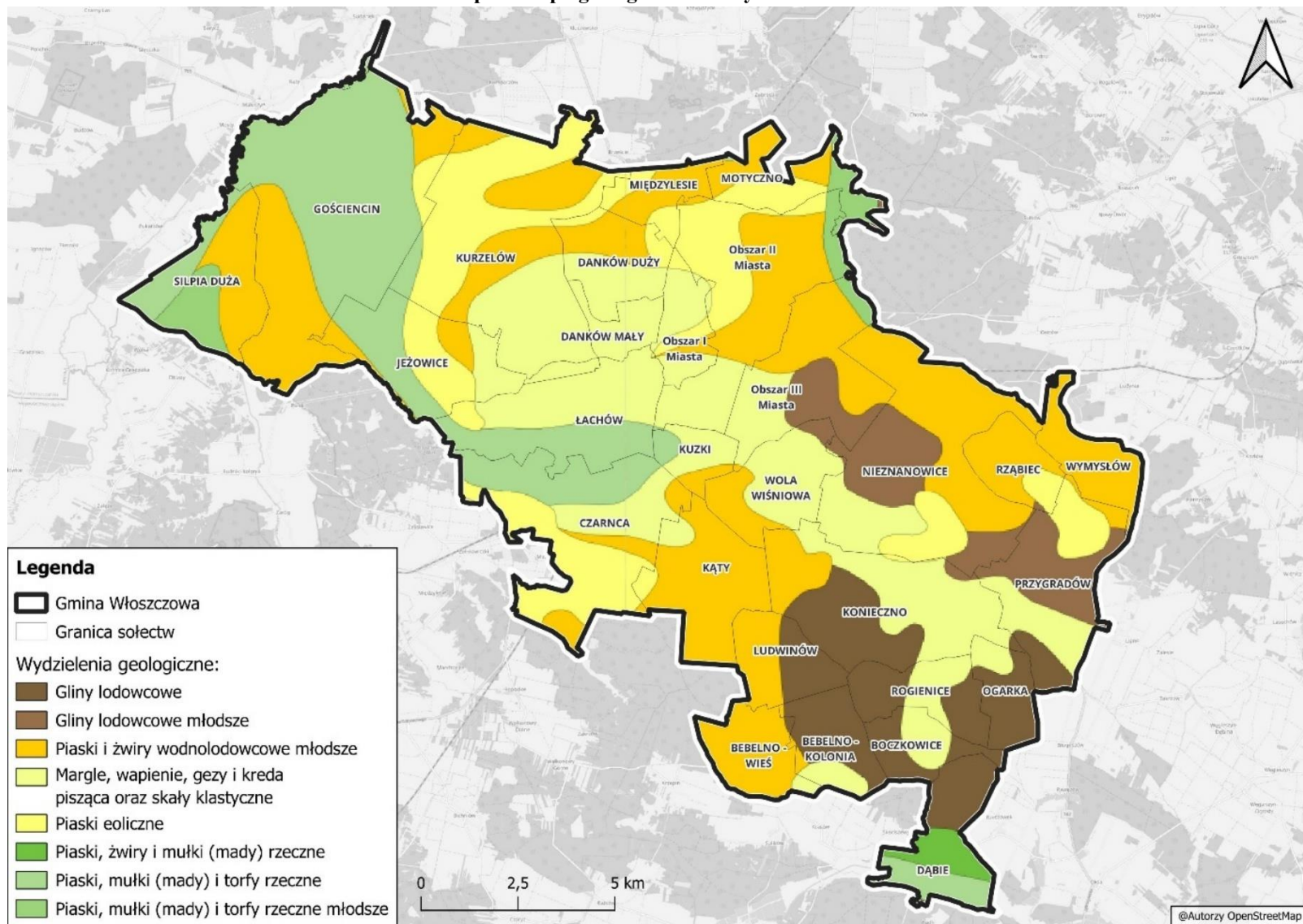
Na obszarze Gminy Włoszczowa przeważają gleby typu rędzin wytworzonych na bazie utworów kredowych. Ponadto występują też gleby bielcowe i gleby brunatne wytworzone z glin lekkich i piasków gliniastych. W obniżeniach i dolinach występują gleby pochodzenia organicznego i mineralnego: mady, torfowe, mułowo-torfowe i mursze. Gleby występujące na obszarze Gminy Włoszczowa w większości zaklasyfikowane zostały do gleb o średniej, średnio dobrej i słabej jakości. W podziale na bonitacyjną klasyfikację gruntów przeważającą część stanowią grunty klas: IVa, V oraz VI. Wynika z tego, że w strukturze gleb na terenie gminy Włoszczowa dominują te o niskiej jakości. W Gminie Włoszczowa utrzymywane się tradycyjne kierunki produkcji rolnej – chów bydła mlecznego, czemu sprzyja duża ilość łąk i pastwisk, hodowla trzody chlewnej oraz produkcja roślinna opierająca się głównie na uprawie zbóż. Wynika to z uwarunkowań klimatyczno-glebowych oraz możliwości zbytu produktów. Dominuje więc typ gospodarstw mieszanych. Struktura gospodarstw jest rozdrobniona, dominują gospodarstwa od 1 do 5 ha.

We wszystkich miejscowościach położonych na terenie gminy występują utrudnione warunki gospodarowania – miejscowości te zostały zakwalifikowane jako ONW z ograniczeniami naturalnymi (obszary nizinne 1 i 2). Na terenie Miasta Włoszczowa (Obręb 02, Obręb 06, Obręb 08 i Obręb 09) znajdują się obszary zakwalifikowane jako ONW specyficzne – strefa 1. Na terenie gminy nie występują gleby o jakości dobrej i średniej²⁹.

²⁸ Centralna Baza Danych Geologicznych, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, geoportal.pgi.gov.pl

²⁹ Strona Internetowa Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, onw.iung.pulawy.pl/mapa

Mapa 4 Mapa geologiczna Gminy Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych ze strony Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy, geologia.pgi.gov.pl

Gmina Włoszczowa składa się z 25 sołectw oraz Miasta Włoszczowa, które jest siedzibą władz samorządowych i stanowi centrum gminy. Zlokalizowane są tutaj usługi publiczne związane z ochroną zdrowia, administracją czy też oświatą. Struktura przestrzenna lokalizacji obiektów administracji, infrastruktury społecznej i usług komercyjnych w mieście składa się z dużego skupiska usług i instytucji w centrum miasta oraz ciągów usługowych wzdłuż ulic: Partyzantów, Sienkiewicza, Jędrzejowskiej, Wiśniowej i Wschodniej. Wynika to z jego funkcji centrotwórczej i ponadlokalnej. Również na obszarze wiejskim układ osadniczy rozwinął się wzdłuż dróg. Warty uwagi jest układ urbanistyczny Włoszczowy, którego głównym elementem jest rynek. Rynek to obecnie częściowo zieleniec, natomiast znaczną część zajmują wybrukowania. Znaczenie włoszczowskiego rynku i jego wyraz architektoniczny ulega stopniowej degradacji, w związku z czym konieczne jest podjęcie działań mających na celu rewitalizację centrum Miasta Włoszczowa. W zakresie infrastruktury społecznej kluczowy jest rozwój, który zgodnie z celami strategicznymi i kierunkami działań skupia się na poprawie jakości oferowanych usług i dostępności, w szczególności dla mieszkańców wsi. Modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów powinna wynikać z lokalnych uwarunkowań i potrzeb społeczności lokalnej. Budowa nowych elementów infrastruktury powinna towarzyszyć rozwojowi zabudowy mieszkaniowej. Najintensywniejszy rozwój zabudowy powinien odbywać się w mieście i na jego obrzeżach ze wskazaniem rozwoju zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych mieszkańców gminy. Miasto pełni ponadto funkcję ośrodka rozwoju funkcji gospodarczych i w tym celu istotne będzie wspieranie istniejących przedsiębiorców oraz wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych. Zarówno rozwój zabudowy jak i wyznaczanie stref inwestycyjnych powinny przebiegać w sposób planowy i rozsądny, biorąc pod uwagę priorytet ochrony przed zabudową nowych terenów na rzecz zagospodarowywania terenów już zagospodarowanych, na zasadzie uzupełnień bądź kontynuacji zabudowy, z zapewnieniem infrastruktury technicznej i dostępu do transportu zbiorowego, w odpowiedniej odległości od usług publicznych i z zielenią. Istotna jest zasada koncentracji zabudowy oraz jej racjonalne planowanie, zgodne z prognozą demograficzną, mając na uwadze nieznaczną korektę uwzględniającą przyciąganie nowych mieszkańców.

Obszar gminy posiada walory przyrodnicze o bardzo dużej przydatności. Atrakcyjny krajobraz, położenie w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo, predysponują miasto i okolicę do rozwoju funkcji rekreacyjnej. Lasy występujące na terenie gminy stanowią ogromny potencjał dla rozwoju różnych form wypoczynku. Niezwykle istotne będzie wzmocnienie potencjału turystycznego i rekreacyjnego poprzez rozwój infrastruktury do rekreacji, ochronę i promocję walorów przyrodniczych i historycznych.

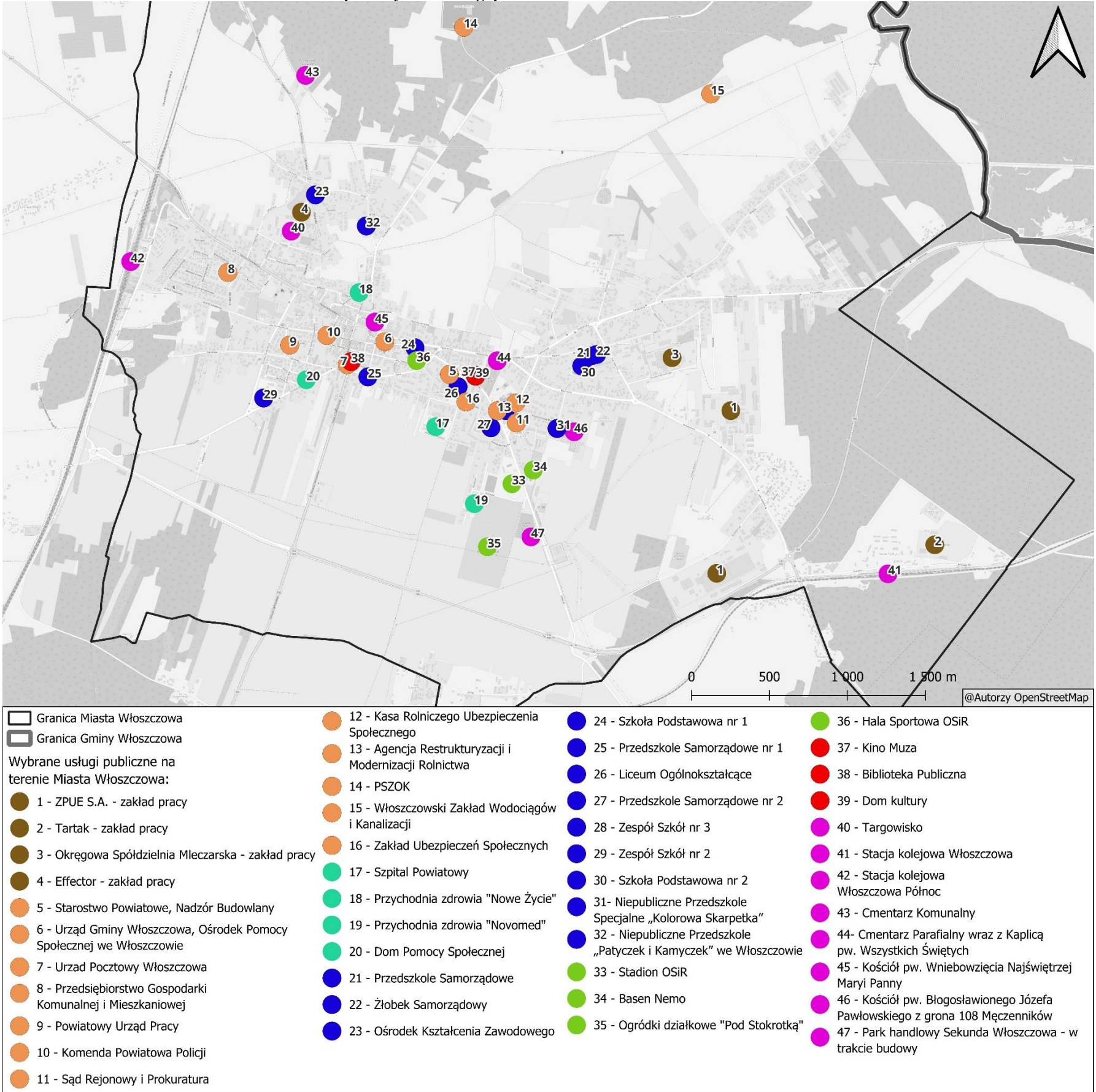
Celem Strategii jest wskazanie przyszłych kierunków rozwoju gminy, a działania zaplanowane w ramach jej realizacji mają przyczynić się do podniesienia jakości życia jej mieszkańców. Planowanie dalszego rozwoju gminy opiera się na potrzebach jej mieszkańców oraz na uwarunkowaniach przestrzennych danego obszaru. Biorąc pod uwagę uwarunkowania gminy wynikające z jej położenia, głównym kierunkiem rozwojowym gminy powinno być wzmocnianie funkcji osiedleńczej poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych na wysokim poziomie, bezpiecznych przestrzeni, w tym do aktywnego

wypoczynku oraz rekreacji, a także poprzez dalszy rozwój gospodarczy przy jednoczesnej dbałości o środowisko naturalne oraz ład przestrzenny.

Polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju Gminy Włoszczowa przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego obszaru, jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed gminą w najbliższych latach. Interwencja polityki przestrzennej ukierunkowana będzie na zwiększenie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy poprzez wspomaganie przedsiębiorczości oraz rozwój funkcji gospodarczych o ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem tworzenia miejsca atrakcyjnego do zamieszkania będzie rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych świadczonych na obszarze. Jednym z najsilniejszych atrybutów jakości życia jest dostępność do szeroko rozumianej infrastruktury komunalnej, w tym technicznej, dlatego też działania i projekty strategiczne są w niniejszej Strategii mocno akcentowane. Ważnym elementem rozwoju tego obszaru jest wspieranie aktywności i integracji mieszkańców, a więc tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych zawierających komponenty rekreacyjne. Istotne jest, aby takie przestrzenie kształtowane były na terenie gminy, przy jednoczesnym zachowaniu różnorodnych walorów historycznych i przyrodniczych.

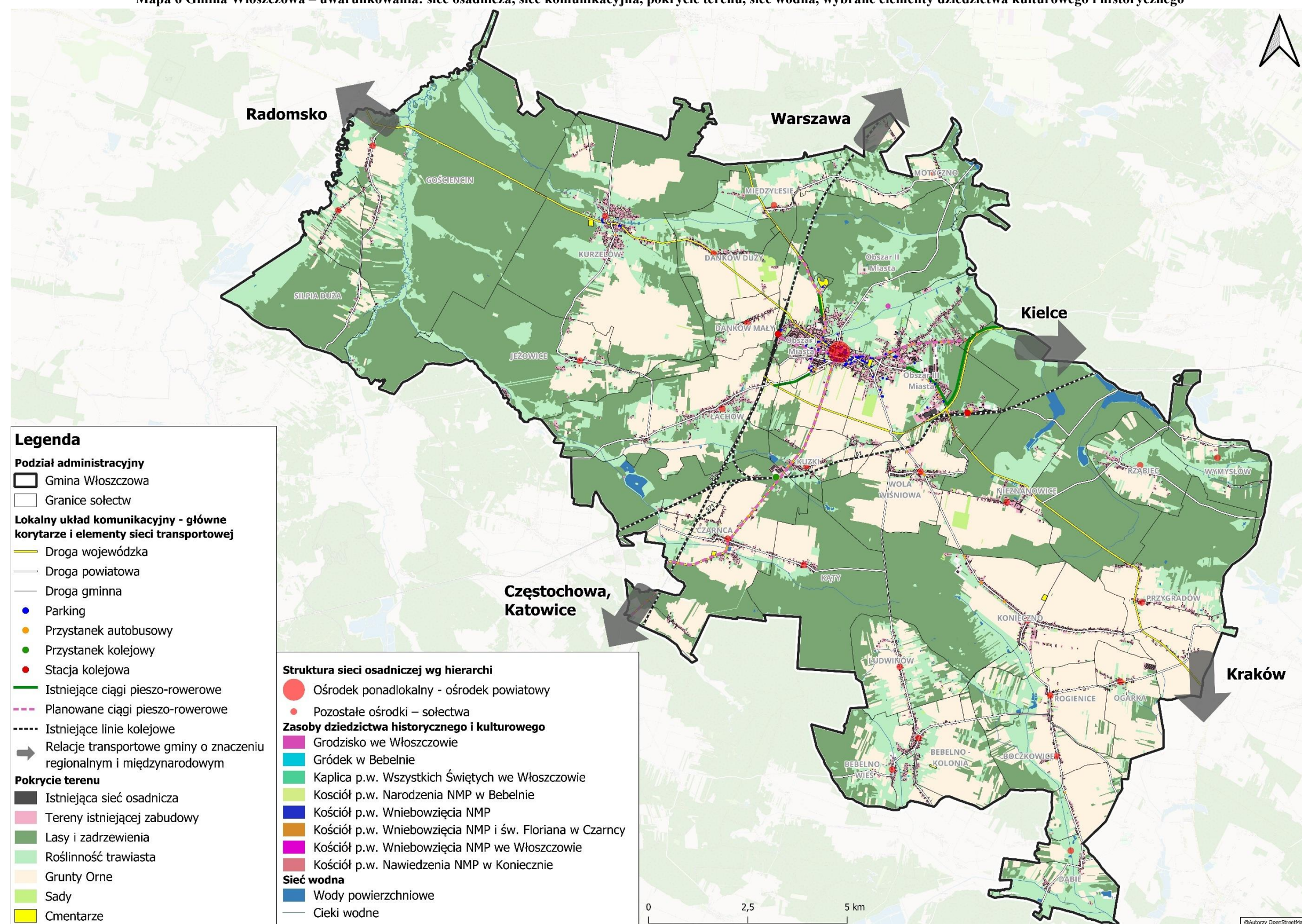
Na mapie 5 przedstawiono obiekty kultury wraz z wybranymi elementami dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz najważniejsze usługi publiczne znajdujące się w Mieście Włoszczowa, natomiast na mapie 6 przedstawiono uwarunkowania Gminy Włoszczowa z wyszczególnieniem sieci osadniczej, sieci komunikacyjnej, pokrycia terenu, sieci wodnej oraz wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Mapa 5 Wybrane usługi publiczne na terenie Miasta Włoszczowa

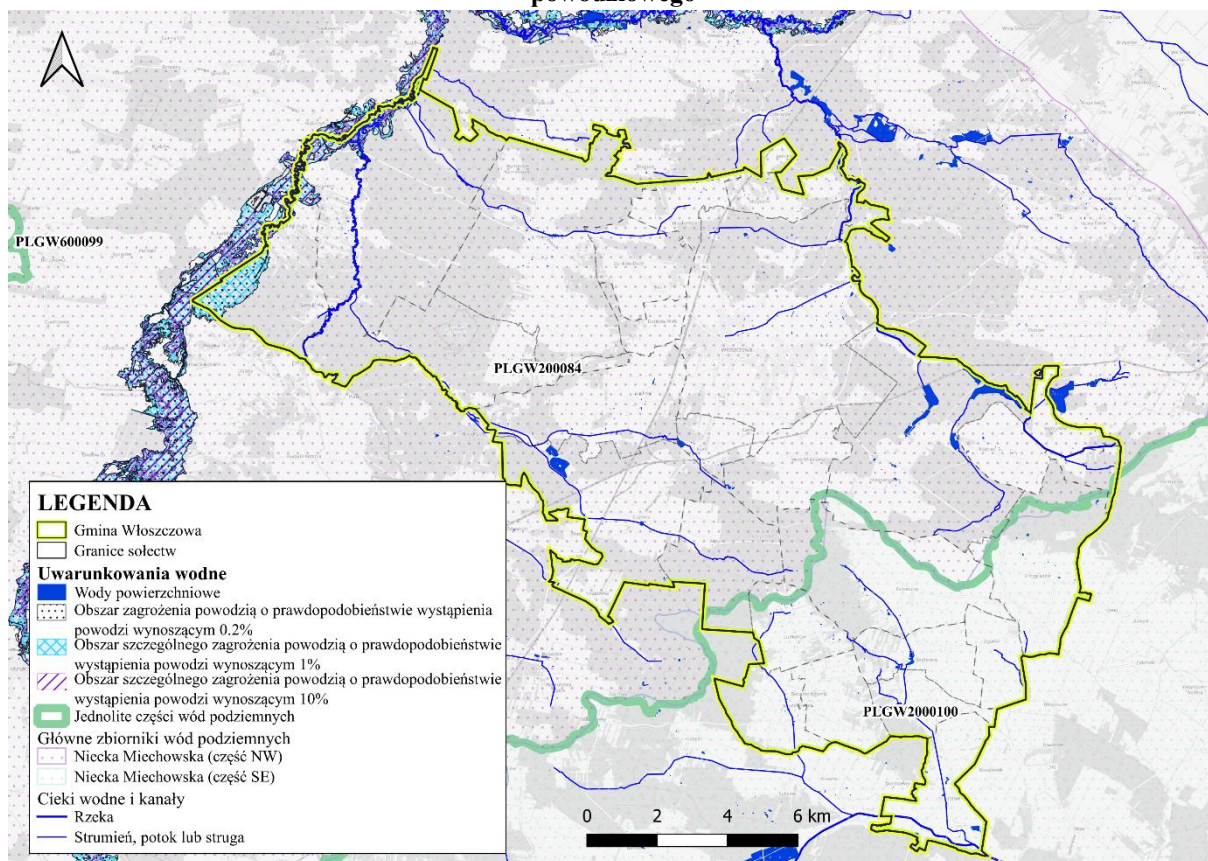
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych i portalów mapowych

Mapa 6 Gmina Włoszczowa – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego

Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, Gmina Włoszczowa jest terenem występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Tereny szczególnie zagrożone powodzią znajdują się w dolinie rzeki Pilicy, na jej północno-zachodnich krańcach. Na terenie Gminy Włoszczowa występują także tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). Zagrożenie powodziowe może wystąpić na skutek wiosennych roztopów oraz intensywnych deszczy. Jego wielkość uzależniona jest od stanu warunków atmosferycznych. Gmina Włoszczowa położona jest w obrębie występowania dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: numer 408, o nazwie Niecka Miechowska (NW), obejmujący swym zasięgiem prawie cały obszar gminy oraz numer 409 o nazwie Niecka Miechowska (SE), obejmujący część południowo-wschodnią gminy (mapa 7).

Mapa 7 Gmina Włoszczowa – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych i Hydroportalu, isok.gov.pl

Kolejnym istotnym czynnikiem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego są osuwiska, które należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Osuwiska są efektem ruchów masowych. Osuwanie, spędywanie lub obrywanie powierzchniowych warstw skał, zwietrzliny oraz gleby, nazywane ruchami masowymi, powstają naturalnie lub na skutek działalności człowieka. Osuwiska są formą geologiczną przejawiającą się w rzeźbie terenu, powstałą w wyniku grawitacyjnego przemieszczenia wzdłuż powierzchni poślizgu, spływu lub oderwania materiału skalnego, w szczególności skał, zwietrzelin, gruntów i nasypów, powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Osuwiska stwarzają także zagrożenie dla życia ludzi oraz dla ich domów³⁰.

Na terenie całej gminy występuje szereg starych lub aktualnie eksploatowanych wyrobisk, które mogą być mylnie interpretowane jako niewielkie osuwiska. Na obszarze Gminy Włoszczowa wyznaczono 1 obszar zagrożony wystąpieniem ruchów masowych (mapa 8)³¹. Jest on zlokalizowany na zachód od miejscowości Gościecin. Obejmuje on skarpe przykorytową rzeki Pilicy. Wysokość względna wzniesienia, w obrębie którego wyznaczono teren zagrożony wynosi około 10 m. Możliwość występowania ruchów masowych wiąże się przede wszystkim z podcinaniem skarpy przez nurt rzeki przy wysokich stanach wód oraz obecnością skał przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych w obrębie zbocza. Dodatkowo w obrębie zbocza występują lisie nory, które osłabiają jego stabilność³².

Obszar Gminy Włoszczowa należy uznać za praktycznie niezagrożony rozwojem ruchów masowych. Wynika to przede wszystkim z równinnego charakteru powierzchni terenu. Jedynymi obszarami, gdzie potencjalnie mogą zachodzić małoskalowe ruchy masowe, są skarpy przykorytowe rzeki Pilicy oraz skarpy tarasów nadzalewowych. Skarpy tarasów nadzalewowych, poza nielicznymi odcinkami, są złagodzone przez procesy denudacyjne i nie osiągają nachyleń wystarczających do powstawania osuwisk. Ruchy masowe w skarpach przykorytowych mają charakter obrywów i płytkich zsuwów o stromych powierzchniach poślizgu. Ich główną przyczyną jest erozyjne podcinanie skarp przez rzekę. Zjawisko to wydatnie nasila się podczas wezbrań rzeki³³.

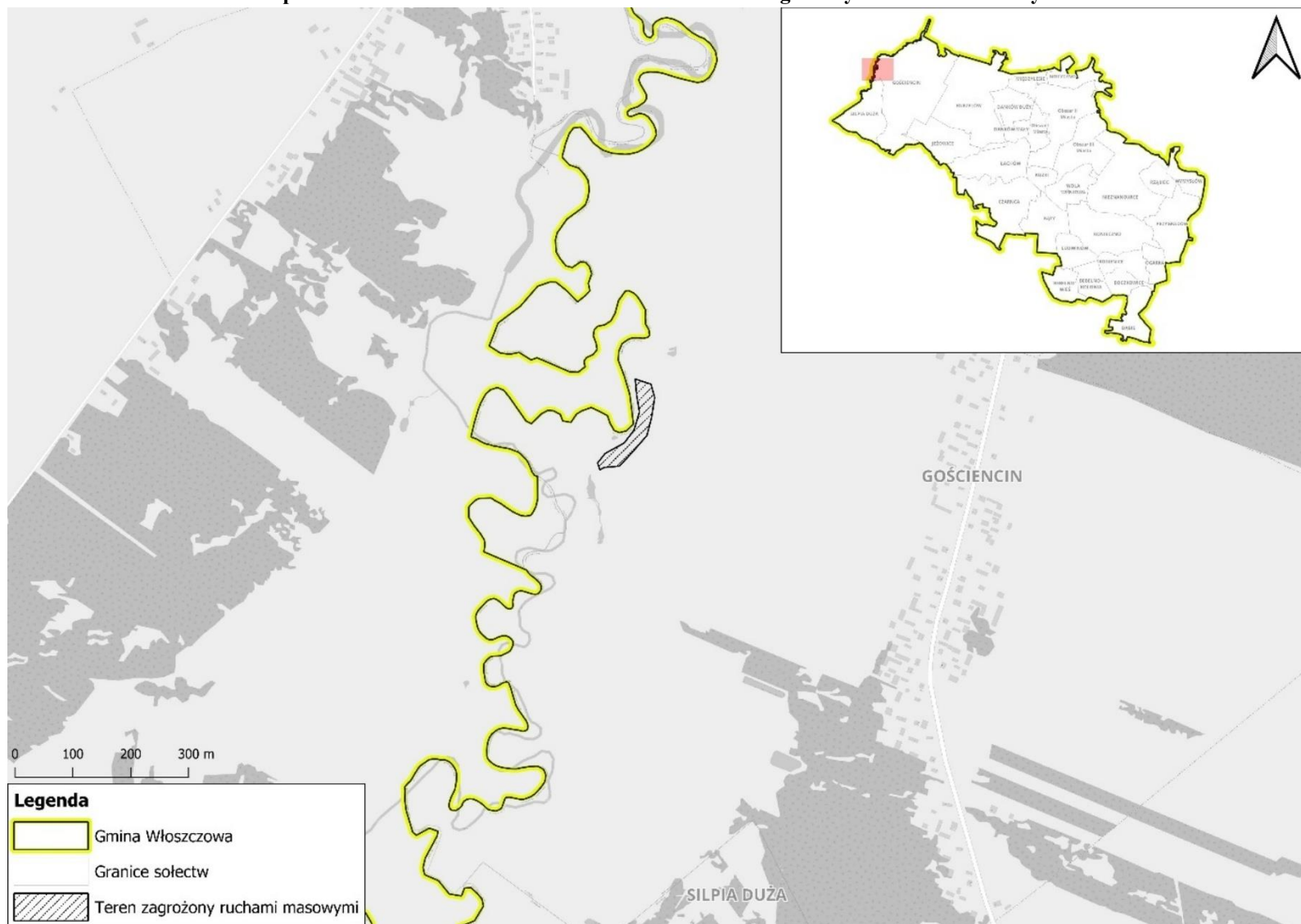
³⁰ Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Centrum Geozagrożeń, pgi.gov.pl

³¹ jw.

³² LUBGEOL Adam Ożga, *Objaśnienia do mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi (skala 1:10 000, Gmina Włoszczowa, powiat włoszczowski, województwo świętokrzyskie)*, Lublin 2024.

³³ jw.

Mapa 8 Gmina Włoszczowa – rozmieszczenie terenów zagrożonych ruchami masowymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych geologia.pgi.gov.pl

Aspiracją rozwojową Gminy Włoszczowa jest zapewnienie wysokiej jakości życia swoim mieszkańcom i stanie się miejscem, w którym ludzie chcą mieszkać i być aktywni zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej. Realizacja tej aspiracji jest możliwa przy zachowaniu ładu przestrzennego, m.in.: poszanowania dla ochrony środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu, ale także wyznaczaniu, gdzie możliwy jest rozwój funkcji gospodarczych, w tym usługowych i mieszkalnictwa. Istotne jest również tworzenie miejsc aktywności społecznej, takich jak funkcjonalnie zagospodarowane przestrzenie publiczne do wspólnego spędzania czasu – centra miejscowości. Ponadto jednym z kluczowych elementów w tym zakresie powinno być stworzenie harmonijnej struktury urbanistycznej poprzez rewitalizację Włoszczowy oraz odnowę przestrzeni publicznych w sołectwach gminy poprzez m.in. modernizację i zagospodarowanie terenów zielonych (np. parków, skwerów, terenów rekreacyjnych) w sposób sprzyjający mieszkańcom i turystyce, wprowadzenie zasad estetyki przestrzennej poprzez uporządkowanie małej architektury i spójnej organizacji przestrzeni publicznych, rozbudowę ścieżek rowerowych oraz infrastruktury pieszej, w tym dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, usprawnienie transportu i integrację różnych środków transportu, a także planowanie nowych osiedli mieszkaniowych z odpowiednim dostępem do infrastruktury społecznej i usług.

Polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju Gminy Włoszczowa przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego gminy, jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed gminą w ciągu najbliższych lat. Interwencja polityki przestrzennej ukierunkowana będzie na zwiększenie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy poprzez wspomaganie przedsiębiorczości oraz rozwój funkcji gospodarczych o lokalnym i ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem tworzenia miejsca atrakcyjnego do zamieszkania będzie rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych świadczonych w gminie. Obszar gminy jest predysponowany do zwiększenia powierzchni terenów pod zabudowę mieszkaniową. Gmina Włoszczowa może być rozpatrywana jako opcja miejsca zamieszkania przez obecnych mieszkańców powiatu włoszczowskiego i sąsiednich miast. Warunkiem przyciągnięcia nowych mieszkańców jest wysoka jakość oferowanych usług, przestrzeni i środowiska. Włoszczowa jest głównym ośrodkiem węzłowym w powiecie, w którym mieszkańcy mogą załatwić potrzeby podstawowe jak i wyższego rzędu. Włoszczowa posiada rozwinięte funkcje usługowe (usługi zdrowia, opieka przedszkolna i żłobkowa, szkolnictwo podstawowe, średnie i zawodowe).

Przez Gminę Włoszczowa przebiegają drogi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym. Stan dróg publicznych lokalnych i ponadlokalnych jest rozbudowany, co stanowi dobre połączenia z dużymi ośrodkami miejskimi oraz pomiędzy gminami sąsiednimi.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy pozwala na zrównoważony rozwój zwartej zabudowy na obszarach już zagospodarowanych. Jak wskazano na mapie 13 *Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Włoszczowa*, w docelowej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy powinny zostać zachowane duże kompleksy leśne, a zabudowa mieszkaniowa, usługowa i przemysłowa powinny być rozwijane wokół istniejącej zabudowy. Gmina Włoszczowa charakteryzuje się zróżnicowanym układem przestrzennym, co wiąże się

z potrzebą kontrolowanego rozwoju terenów zabudowanych i zapobiegania rozpraszaniu się zabudowy.

Zgodnie z §3 ust. 10 *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów* (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.): *Dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową (...), jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej określonymi w strategii rozwoju gminy (...).*

Jak wykazano w Strategii, planowany na terenie gminy rozwój społeczny i gospodarczy będzie wymagał, ale też spowoduje rozwój w wymiarze przestrzennym, w tym zwiększone zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową. Szereg czynników, takich jak: rosnąca liczba podmiotów gospodarczych, realizacja planowanych inwestycji i utworzenie nowych miejsc pracy, spowodują wzrost liczby mieszkańców gminy.

Ustalenia i rekomendacje dla kształtowania polityki przestrzennej Gminy Włoszczowa na najbliższe lata to m.in.:

- a) zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:
 - Kształtowanie zabudowy i zagospodarowania terenów objętych formami ochrony przyrody zgodnie z zapisami zawartymi w aktach prawnych o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu tych form ochrony przyrody oraz planami ochrony.
 - Zapewnienie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych, umożliwiających infiltrację i retencję wód opadowych.
 - Prowadzenie działań zwiększających naturalną retencję wody.
 - Instalacja odnawialnych źródeł energii i tworzenie infrastruktury umożliwiającej jej magazynowanie i wykorzystywanie na własne potrzeby.
 - Ochrona środowiska naturalnego i harmonizowanie rozwoju przestrzennego z walorami tego środowiska.
 - Ochrona przed zabudową terenów rolnych i leśnych, terenów położonych wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszarów na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych.
- b) zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:
 - Budowanie poczucia lokalnej tożsamości, pozytywnej identyfikacji i dumy z miejsca zamieszkania, opartych na wspólnym systemie wartości i zasobach kulturowych.
 - Poprawa stanu technicznego oraz rewaloryzacja otoczenia obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków lub cechujących się wysoką wartością kulturową, ale nie objętych ochroną prawną, z zastosowaniem tradycyjnych materiałów oraz zachowaniem historycznej formy architektonicznej i urbanistycznej.
 - Dokumentowanie, zachowanie, ochrona i propagowanie wartości dziedzictwa kulturowego.
- c) kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- Rozwój zabudowy powinien następować w oparciu o istniejące i projektowane ciągi komunikacyjne. Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub jest planowana do realizacji w najbliższych latach. Ponadto rozwój zabudowy powinien następować poprzez sukcesywne powiększanie terenów już zabudowanych, zgodnie z zasadą koncentracji i nierozpraszania zabudowy.
 - Kreowanie warunków zmierzających do poprawy jakości życia lokalnej społeczności.
 - Odstąpienie od realizacji nowej zabudowy na obszarach zagrożonych ruchami masowymi – w sytuacji konieczności należy realizować ją jedynie po wykonaniu dokładnych badań geologiczno-inżynierskich.
 - Zwiększenie strefy przeznaczonej pod zabudowę jednorodzinną i wielorodzinną.
 - Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
 - Rozwój idei miasta kompaktowego (15-minutowego): zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz znaczącej liczby miejsc pracy w zasięgu maksymalnie 20-minutowego dojazdu pieszo z miejsca zamieszkania.
 - Pokrycie powierzchni gminy Planem Ogólnym.
 - Polityka przestrzenna powinna prowadzić do tworzenia licznej grupy większych gospodarstw rolnych, które będą wyspecjalizowane w zróżnicowanych rodzajach produkcji rolnej, zdolne do wprowadzania postępu i stosowania nowych technologii.
- d) zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.):
- Przestrzeganie przepisów prawa, zapisów dokumentów planistycznych gminy oraz uwzględnianie uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych gminy przy wyznaczaniu lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.
- e) zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:
- Przestrzeganie przepisów prawa, zapisów dokumentów planistycznych gminy oraz uwzględnianie uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych gminy przy wyznaczaniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.
- f) kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:
- Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu. Należy również stopniowo zastępować napowietrzne linie energetyczne niskiego napięcia – kablowymi liniami podziemnymi.
 - Ścisłe połączenie rozwoju przestrzennego z:
 - rozbudową systemu transportu (sieć dróg publicznych, sieć dróg rowerowych, sieć transportu zbiorowego),
 - rozwojem sieci wodociągowo-kanalizacyjnej,
 - systemem odbioru i wywozu odpadów (śmieci) z rozwojem selektywnej zbiórki, odpadów komunalnych,
 - dostarczaniem energii elektrycznej i gazu,
 - systemem łączności sieci internetowej.

- Prowadzenie działań skłaniających do korzystania z transportu publicznego – parkingi P&R w węzłach przesiadkowych, ograniczenie czasu parkowania lub wprowadzenie opłat parkingowych w celu równoważenia popytu i podaży miejsc parkingowych.
 - Rozwój usług wyższego rzędu dla teraźniejszych i przyszłych mieszkańców.
 - Rozwój i modernizacja bazy usług publicznych.
 - Udostępnienie i wykreowanie funkcjonalnych i estetycznych terenów przestrzeni publicznej.
- g) zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:
- Przestrzeganie przepisów prawa, zapisów dokumentów planistycznych gminy oraz uwzględnianie uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych gminy przy wyznaczaniu lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.
 - W celu przeciwdziałania konfliktom społecznym, lokalizacja dużych instalacji OZE powinna być zgodna ze strefami wskazanymi w Planie Ogólnym, które domyślnie będą umożliwiały lokalizację OZE, bądź innymi strefami, które będą wprost umożliwiały lokalizację OZE.
- h) zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:
- Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z zapisami *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) oraz *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 z późn. zm.).
- i) zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:
- Wykorzystanie na cele inwestycyjne terenów zdegradowanych i posiadających niską przydatność rolniczą.
 - Przestrzeganie przepisów prawa w zakresie kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, w tym zachowanie wysokiej jakości gruntów rolnych i leśnych oraz ich efektywne wykorzystanie w produkcji.
- j) zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:
- Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie.
 - Adaptacja i ponowne wykorzystanie terenów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej Gminy Włoszczowa realizowane są m.in. poprzez kierunki działań oraz projekty strategiczne wskazane w niniejszym dokumencie *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*.

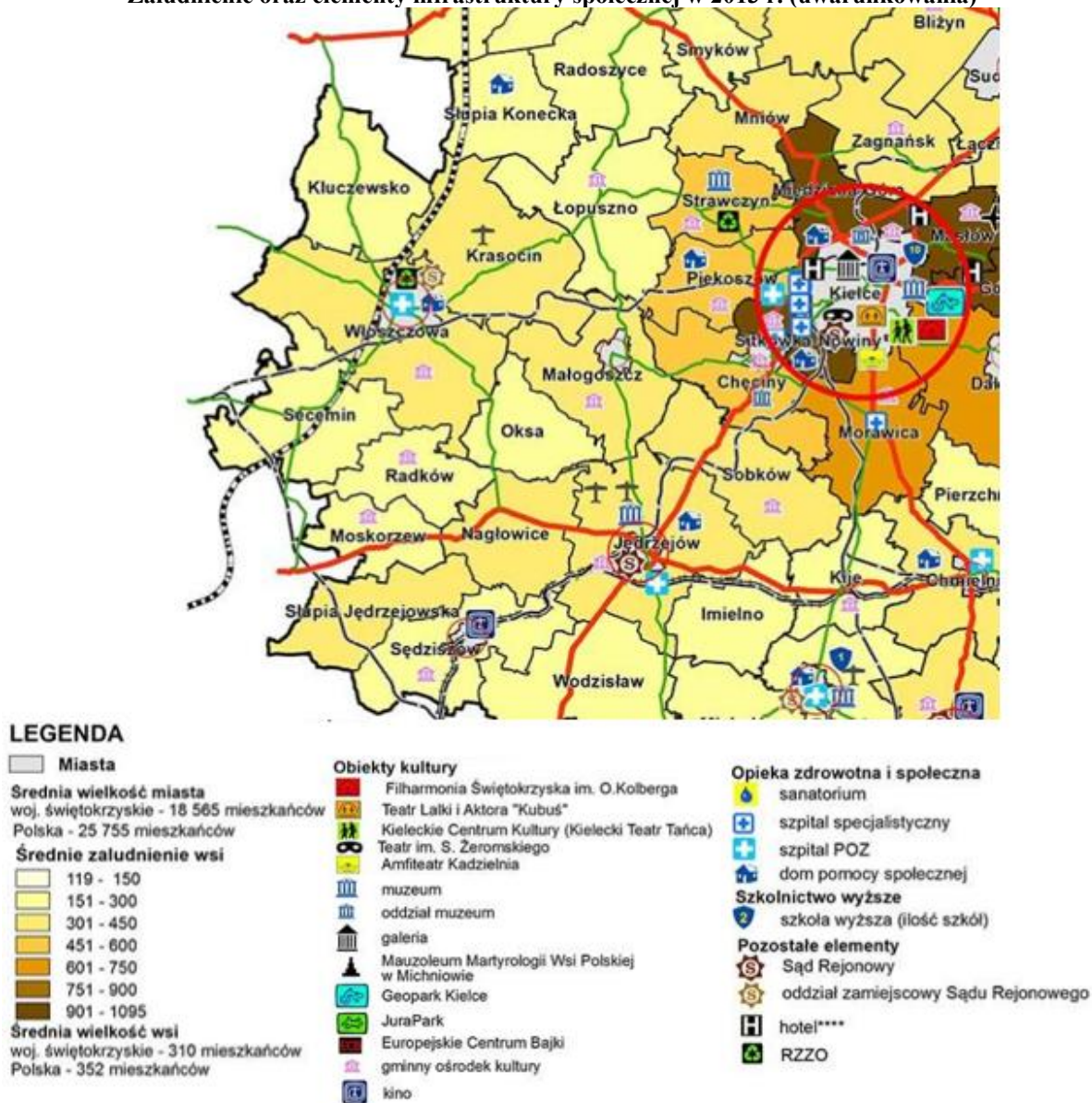
Należy pamiętać, że do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należało studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), które było

dokumentem określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględniającym uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Obecnie jednak następuje gruntowna reforma obowiązującego od 21 lat systemu planowania przestrzennego. Gmina do 2026 r. musi ustalić plan ogólny, który ma zastąpić studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Nowelizacja ustawy o planowaniu przestrzennym weszła w życie 24 września 2023 r. Jednym z najważniejszych rozwiązań reformy systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego jest uchylenie przepisów upoważniających do wydawania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – rolę studium w zakresie określenia ram polityki przestrzennej ma spełniać Strategia Rozwoju Gminy. Ogólny kierunek polityki przestrzennej przyjęty w Strategii będzie podlegał doprecyzowaniu i przełożeniu na konkretne normy dotyczące zagospodarowania przestrzennego w planie ogólnym (schemat zagospodarowania przestrzeni), a następnie w ramach rozstrzygnięć podejmowanych w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy. Obecnie podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Włoszczowa, które zostało przyjęte uchwałą Nr XXV/242/02 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 20 marca 2002 r., zmienione uchwałą Nr VII/48/11 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 12 maja 2011 r.

Podstawowym zaś narzędziem polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Włoszczowa obowiązuje siedem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących 15% jej powierzchni. Pod względem powierzchni, największym planem jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zalesień, który obejmuje około 3,8 ha i dotyczy całej Gminy Włoszczowa. Na jego podstawie mieszkańcy gminy mogą corocznie ubiegać się o dofinansowanie do zalesiania gruntów rolnych. Na obszarze miasta Włoszczowy sporządzone zostały dwa plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkalną jednorodziną. Pozostałe plany dotyczą przeznaczenia terenów pod zabudowę przemysłową, usługową oraz eksploatację kopalin powierzchniowych (złóż piasku).

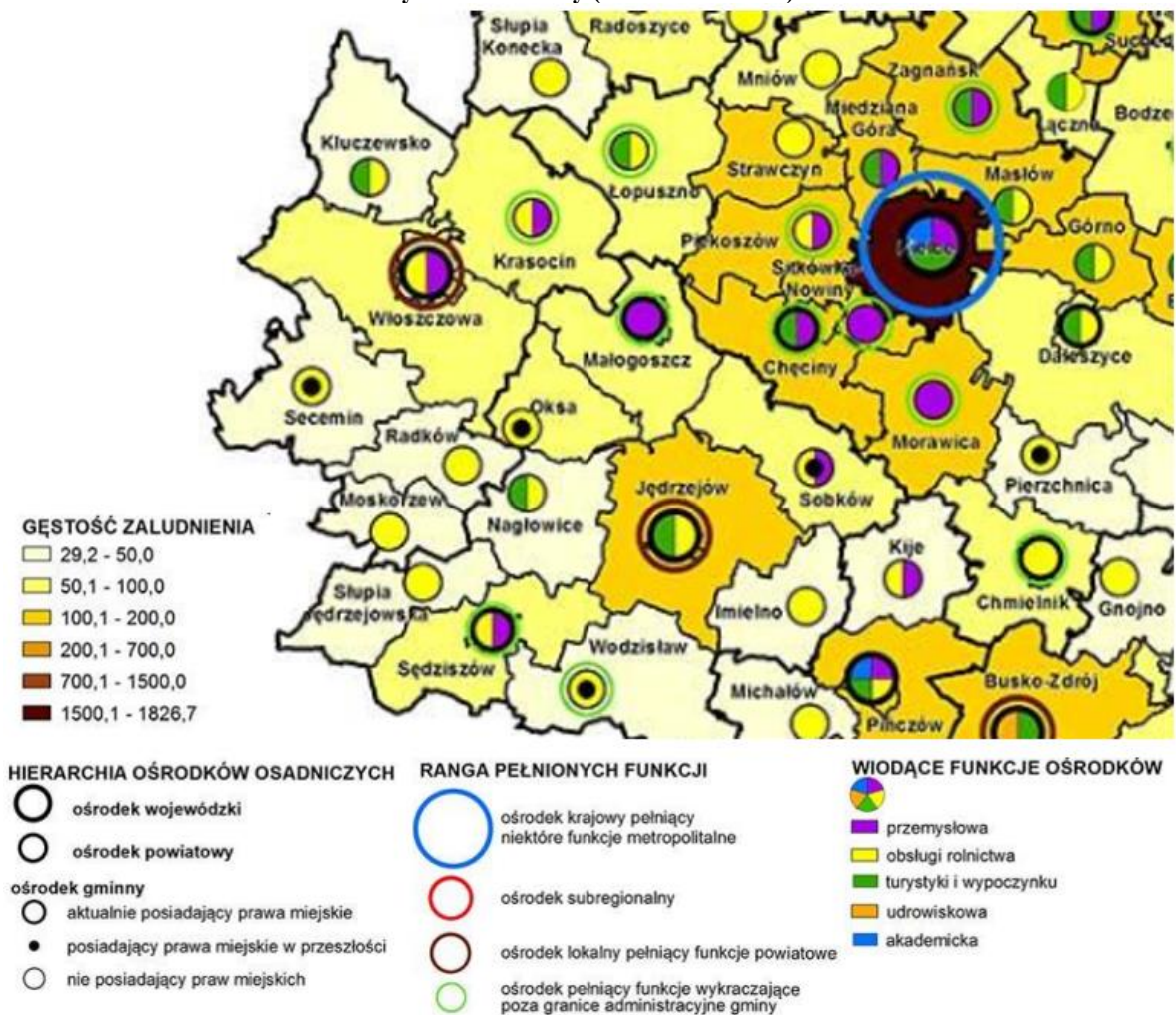
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy została przedstawiona za pomocą map uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (mapy 9–13).

Mapa 9 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego –
Zaludnienie oraz elementy infrastruktury społecznej w 2013 r. (uwarunkowania)

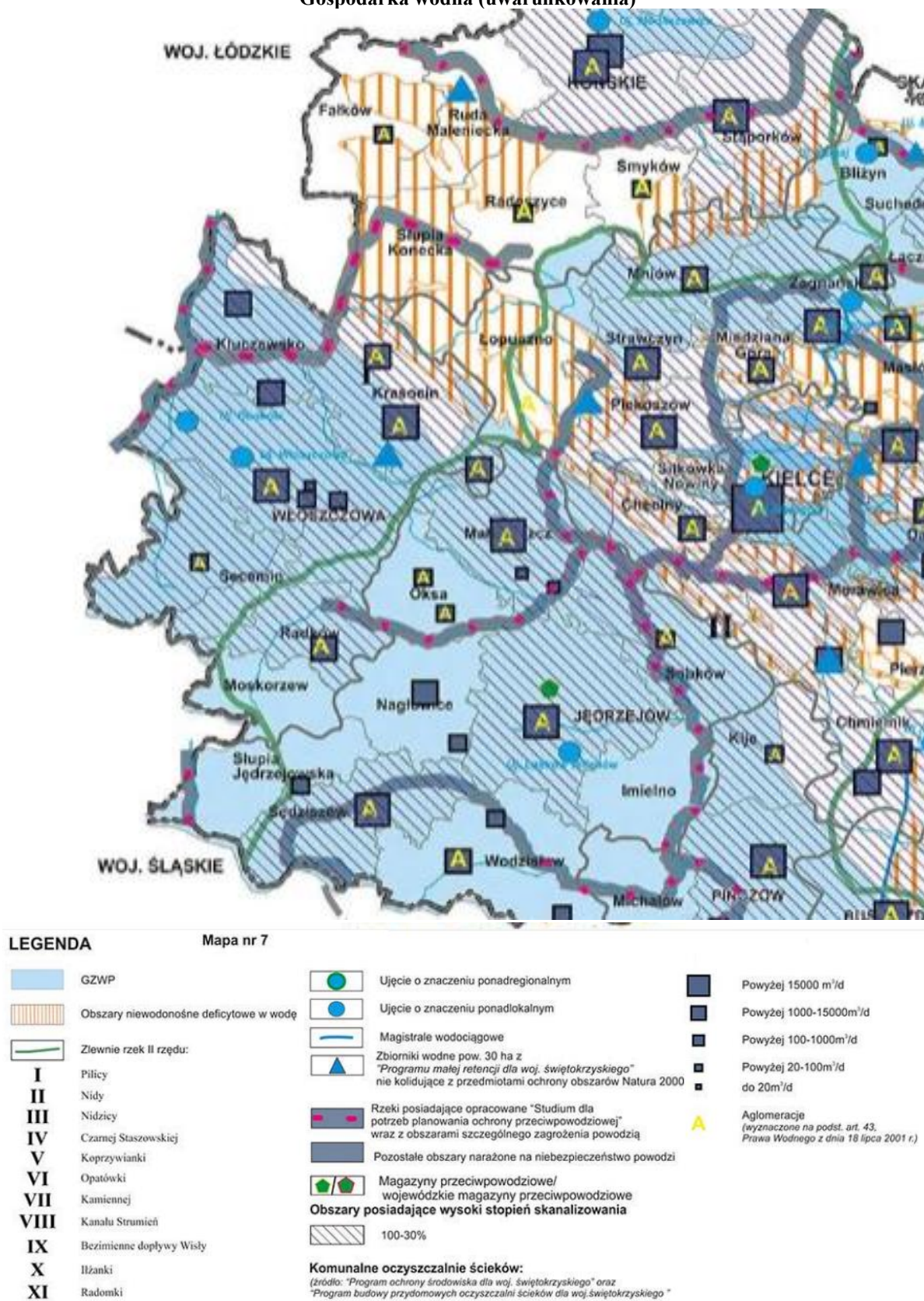
Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 10 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – System osadniczy (uwarunkowania)

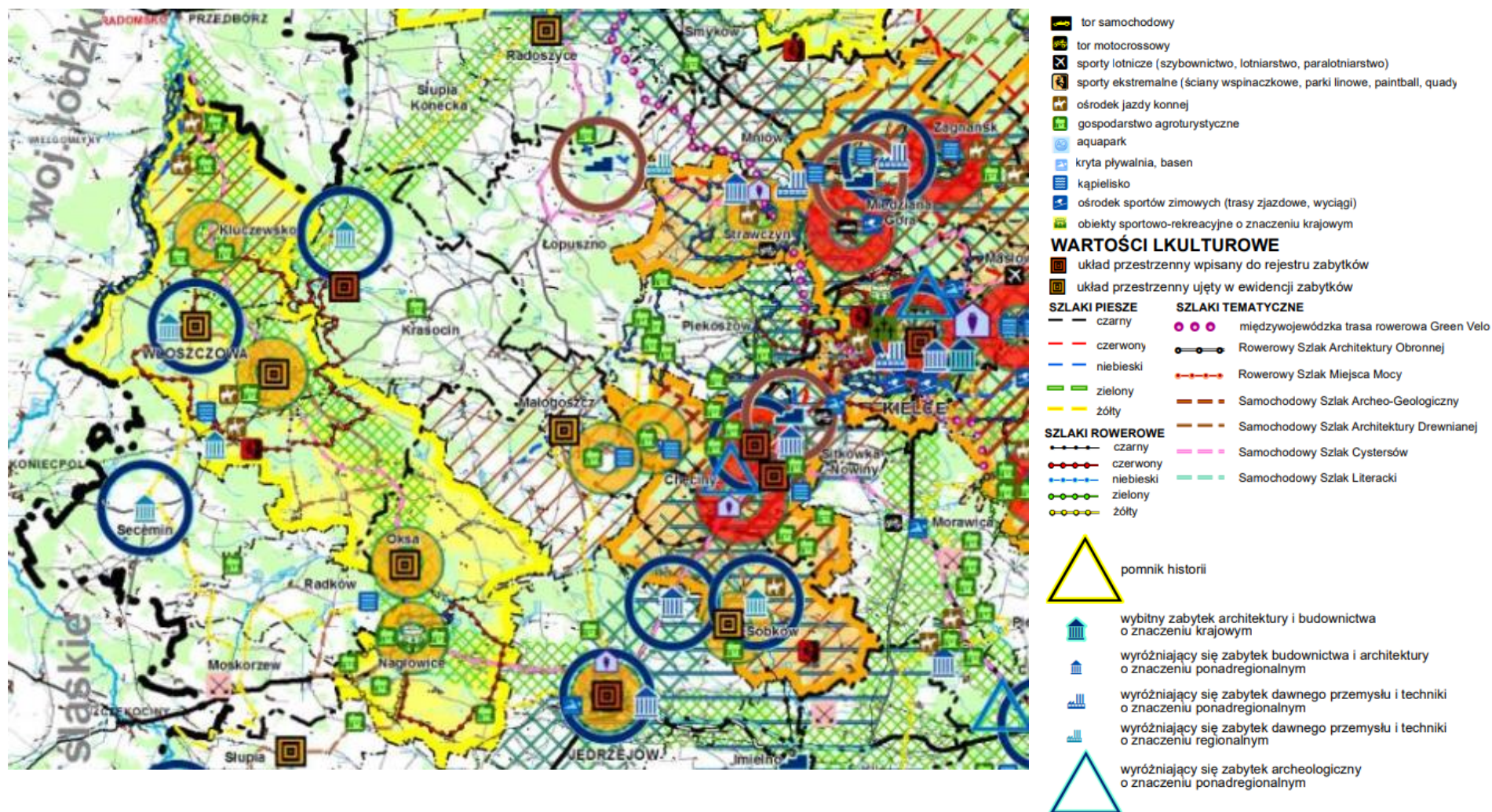
Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 11 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Gospodarka wodna (uwarunkowania)

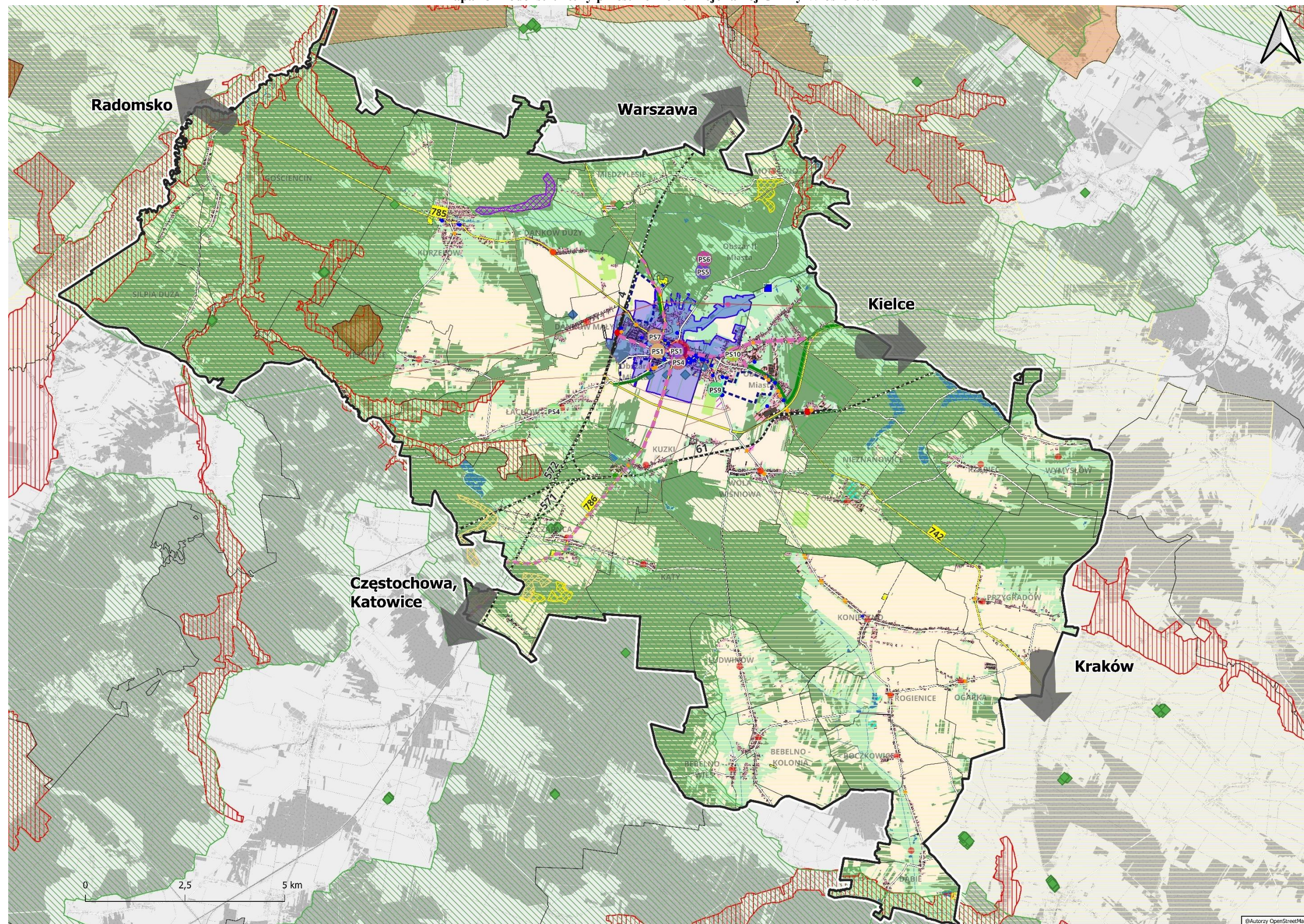
Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 12 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Kierunki rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 13 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 1 Legenda do treści mapy Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

4.2.1 Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Istotną częścią dokumentu jest Załącznik 1. *Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021–2027*. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to zróżnicowane przestrzennie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Gmina Włoszczowa nie została wskazana na poziomie krajowym jako gmina zagrożona trwałą marginalizacją.

Wśród OSI krajowych wyróżnionych w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* oraz uwzględnionych w *Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+* znajdują się:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją;
- Polska Wschodnia.

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa – lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej.

Interwencje realizowane w ramach programu powinny być w szczególności skoncentrowane na poprawie warunków rozwoju przedsiębiorczości i tworzeniu trwałych i dobrych jakościowo miejsc pracy oraz poprawie atrakcyjności inwestycyjnej województw wschodniej Polski. Wpłynie to w efekcie na podniesienie konkurencyjności regionalnych gospodarek oraz długofalowe pobudzenie aktywności gospodarczej³⁴. Gmina Włoszczowa z uwagi na położenie w województwie świętokrzyskim wpisuje się w OSI Wschodnia Polska, wskazanym na poziomie krajowym.

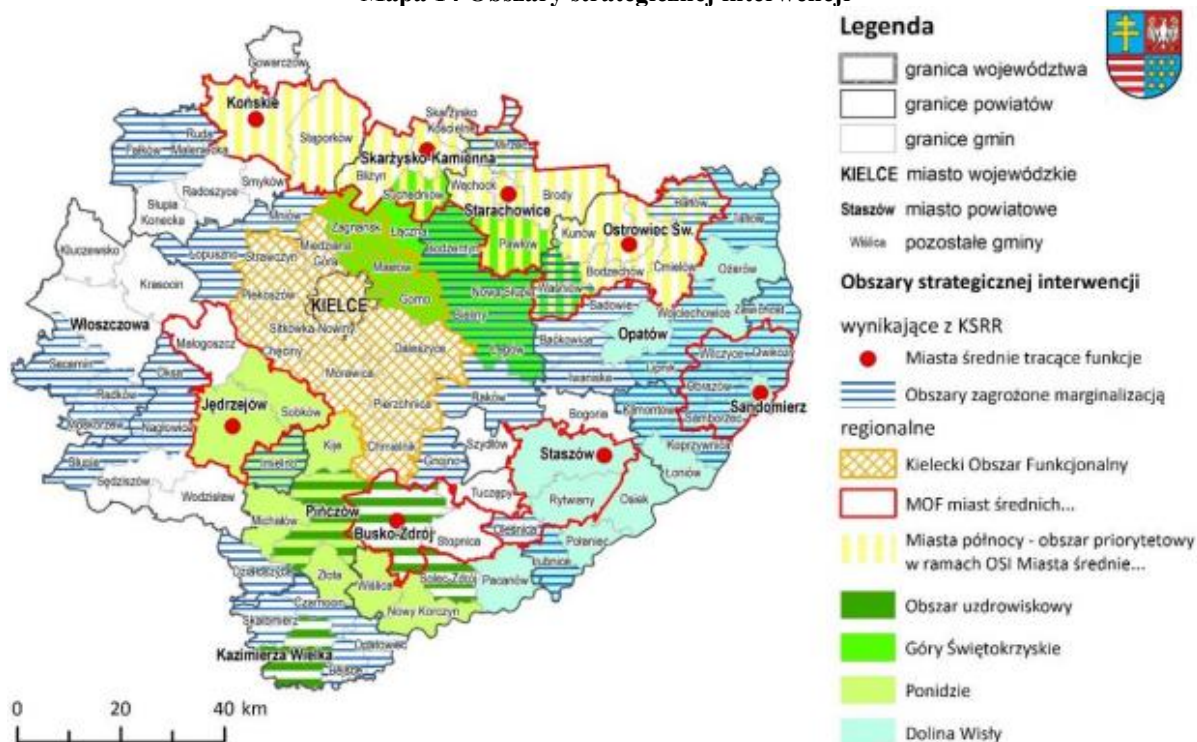
³⁴ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wyznacza następujące obszary strategicznej interwencji w województwie:

- obszary zagrożone trwałą marginalizacją – wynikające z SOR / KSRR 2030 (razem 40 gmin wskazanych w SOR / KSRR 2030);
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – 8 miast wskazanych w SOR / KSRR 2030;
- miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego (MOF OW) – Kielecki Obszar Funkcjonalny, wynikający z zapisów PZPWŚ (obejmuje miasto Kielce oraz 11 gmin podmiejskich);
- miejskie obszary funkcjonalne (MOF) miast średnich: MOF Miasta Północy, MOF Jędrzejowa, MOF Buska-Zdroju, MOF Staszowa oraz MOF Sandomierza;
- obszary o największym potencjale przyrodniczo-krajobrazowym: obszar turystyczny Gór Świętokrzyskich (5 gmin) i obszar turystyczno-uzdrowiskowy (4 gminy), wynikające z zapisów PZPWŚ.

Zakres obszarów strategicznej interwencji przedstawiono na mapie 14.

Mapa 14 Obszary strategicznej interwencji

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ Załącznik do uchwały Nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego

Gmina Włoszczowa nie została zakwalifikowana do żadnego z wyznaczonych OSI.

Należy zwrócić uwagę na to, że Włoszczowa została zaliczona w ramach *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego* (PZPWŚ) do ośrodków lokalnych (w tym powiatowych). W Planie zaznaczono, iż ważnym obszarem wsparcia będzie m.in. rozwój rynku pracy we Włoszczowie, który powinien zapewniać ponadlokalny standard usług, wykraczający poza granice administracyjne powiatu oraz uzupełniać tę ofertę usługami o standardzie subregionalnym. Ośrodek ten powinien lepiej wykorzystywać miejscowy potencjał rozwoju, tkwiący w bogatych zasobach środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz w pogłębianiu specjalizacji gospodarczej.

Ośrodek ponadlokalny powinien intensyfikować działania sprzyjające aktywnemu kształtowaniu środowiska społecznego i gospodarczego, bilansując potrzeby i możliwości zaspakajania usług nie tylko w najbliższym otoczeniu, ale również w całym obszarze oddziaływania, obejmującym niekiedy tereny województw sąsiadujących. Polityka ta winna prowadzić do deglomeracji niektórych placówek standardu powiatowego i tworzenia nowych jednostek filialnych w mniejszych ośrodkach satelitarnych (małe miasta, dynamiczniej rozwijające się ośrodki gminne), sprawujących bezpośrednią obsługę obszarów wiejskich. Oczekuje się, że ośrodek ten powinien w perspektywie zapewnić znaczącą poprawę dostępności do wyżej zorganizowanych usług, zwłaszcza tzw. częstego korzystania i odciążać placówki w ośrodku powiatowym.

Pozostałe ośrodki powiatowe to wielofunkcyjne ośrodki aktywizacji o profilu dostosowanym do lokalnych uwarunkowań i kierunków rozwoju powiatu.

Cel polityki wojewódzkiej:

- umacnianie funkcji powiatowych i kreowanie funkcji subregionalnych w aspekcie pobudzenia i pogłębienia wpływu tych ośrodków na otoczenie funkcjonalne.

Wiodące kryteria tej polityki:

- pełne wyposażenie w placówki infrastruktury społecznej standardu powiatowego z jednoczesną poprawą jakości i dostępności tych usług;
- optymalne wykorzystanie miejscowych potencjałów i walorów przyrodniczo-kulturowych do dywersyfikacji struktury gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji turystyczno-rekreacyjnej;
- wsparcie dla wspólnych działań rozwojowych, podejmowanych w strukturach funkcjonalnych;
- priorytet dla inwestycji służących integracji z obszarem obsługi oraz wzmocnieniu oddziaływania na otoczenie.

Kierunki polityki przestrzennej:

Oczekuje się, że ośrodki te wraz z sąsiednimi gminami będą szerzej podejmować skoordynowaną politykę przestrzenną, prowadzącą do wspólnego rozwiązywania problemów w zakresie: komunikacji, infrastruktury komunalnej, usług ponadlokalnych, jak również przygotowania systemu terenów pod inwestycje, ważnych dla rozwoju powiatu. Działania te winny prowadzić do poszerzenia obszaru obsługi, wzmocnienia powiązań z ośrodkami satelitarnymi (skupiającymi placówki typu filialnego) oraz poprawy dostępności do wyżej

zorganizowanych usług z terenów słabiej obsługiwanych. Wsparcie polityki wojewódzkiej dla tych ośrodków będzie się skupiać na:

- podniesieniu standardu i dostępności do ponadlokalnych usług publicznych, zwłaszcza z obszarów peryferyjnych;
- doposażeniu w brakujące segmenty usług powiatowych, w tym usług wyspecjalizowanych – tzw. częstego korzystania;
- rewitalizacji centrów miejskich (w powiązaniu z poprawą jakości przestrzeni publicznych) oraz zdegradowanych terenów przemysłowych, a także rewaloryzacji zabytkowych zespołów i obiektów oraz obiektów użyteczności publicznej;
- ochronie lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz wkomponowaniu go w przestrzeń turystyczną;
- aktywizacji lokalnego dziedzictwa kulturowego i kultury źródłowej tych terenów z równoczesnym podniesieniem rangi powiatowych centrów kultury;
- dywersyfikacji funkcji gospodarczych oraz rozbudowie lokalnych rynków pracy;
- kształtowaniu stref aktywności gospodarczej na obszarach posiadających korzystne warunki lokalizacji przedsiębiorczości rynkowej;
- odczuwalnym zwiększeniu standardu i dostępności do usług sportu i rekreacji.

Gmina Włoszczowa w ramach *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego* została również zaliczona do jednego z głównych kierunków polityki przestrzennej w rejonach turystycznych, jakim jest Rejon Włoszczowski. Jest on położony w zachodniej części województwa, przy granicy z województwem śląskim i łódzkim. W rejonie tym istnieją możliwości rozwoju przede wszystkim agroturystyki. Centrum turystyczne, po odpowiednich inwestycjach, winna stanowić Włoszczowa, wspomagającą rolę mogłoby pełnić Kluczewsko oraz Oleszno.

Priorytety polityki przestrzennej:

- tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki;
- realizacja programu budowy zbiorników wodnych o funkcjach turystycznych;
- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku sobotnio-niedzielnego;
- wyznaczenie i odpowiednie zagospodarowanie szlaku wodnego na Pilicy;
- budowa obiektów i urządzeń turystyczno-rekreacyjnych;
- wyznaczenie i urządzenie dalszych tras i ścieżek rowerowych.

W kontekście obszarów strategicznej interwencji czy obszarów funkcjonalnych wyznaczanych na szczeblu ponadlokalnym, warto zwrócić uwagę, iż Gmina Włoszczowa wraz z gminami Kluczewsko, Gidle, Kobile Wielkie, Koniecpol, Moskorzew, Radków, Secemin, Radomsko, Ładzice oraz Żytno – wchodzi w skład Lokalnej Grupy Działania „Region Włoszczowski” (mapa 15). Ponadto, Gmina Włoszczowa wraz z siedemnastoma gminami położonymi w województwie świętokrzyskim, w powiatach jędrzejowskim, koneckim i włoszczowskim, tj. Jędrzejów, Małogoszcz, Sędziszów, Wodzisław, Imielno, Nagłowice, Oksa, Słupia, Sobków, Fałków, Ruda Maleniecka, Słupia Konecka, Kluczewsko, Krasocin,

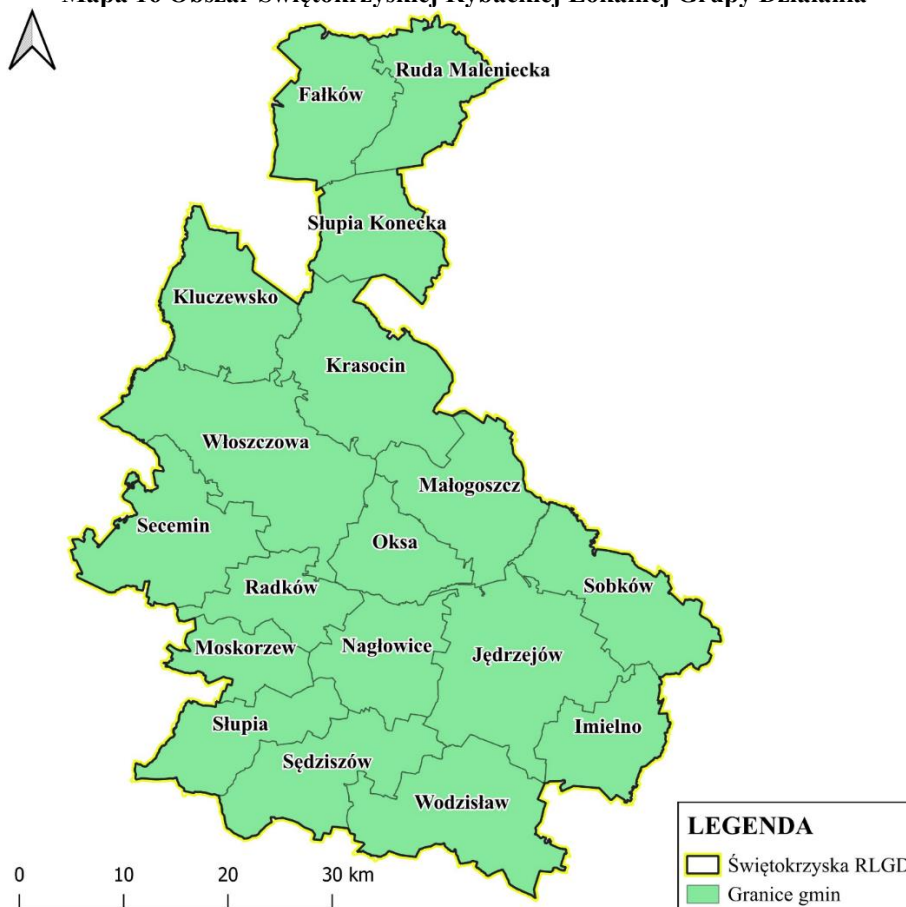
Moskorzew, Radków oraz Secemin – wchodzi w skład Świętokrzyskiej Rybackiej Lokalnej Grupy Działania (mapa 16).

Mapa 15 Obszar Lokalnej Grupy Działania „Region Włoszczowski”

Źródło: Załącznik nr 1 do Wniosku Zarządu LGD z dn. 13.09.2024 r., str. 11

Mapa 16 Obszar Świętokrzyskiej Rybackiej Lokalnej Grupy Działania

Źródło: Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 5/2/2024 Walnego Zebrania Członków Świętokrzyskiej Rybackiej Lokalnej Grupy Działania z dnia 03 września 2024 r., str. 9

4.2.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano

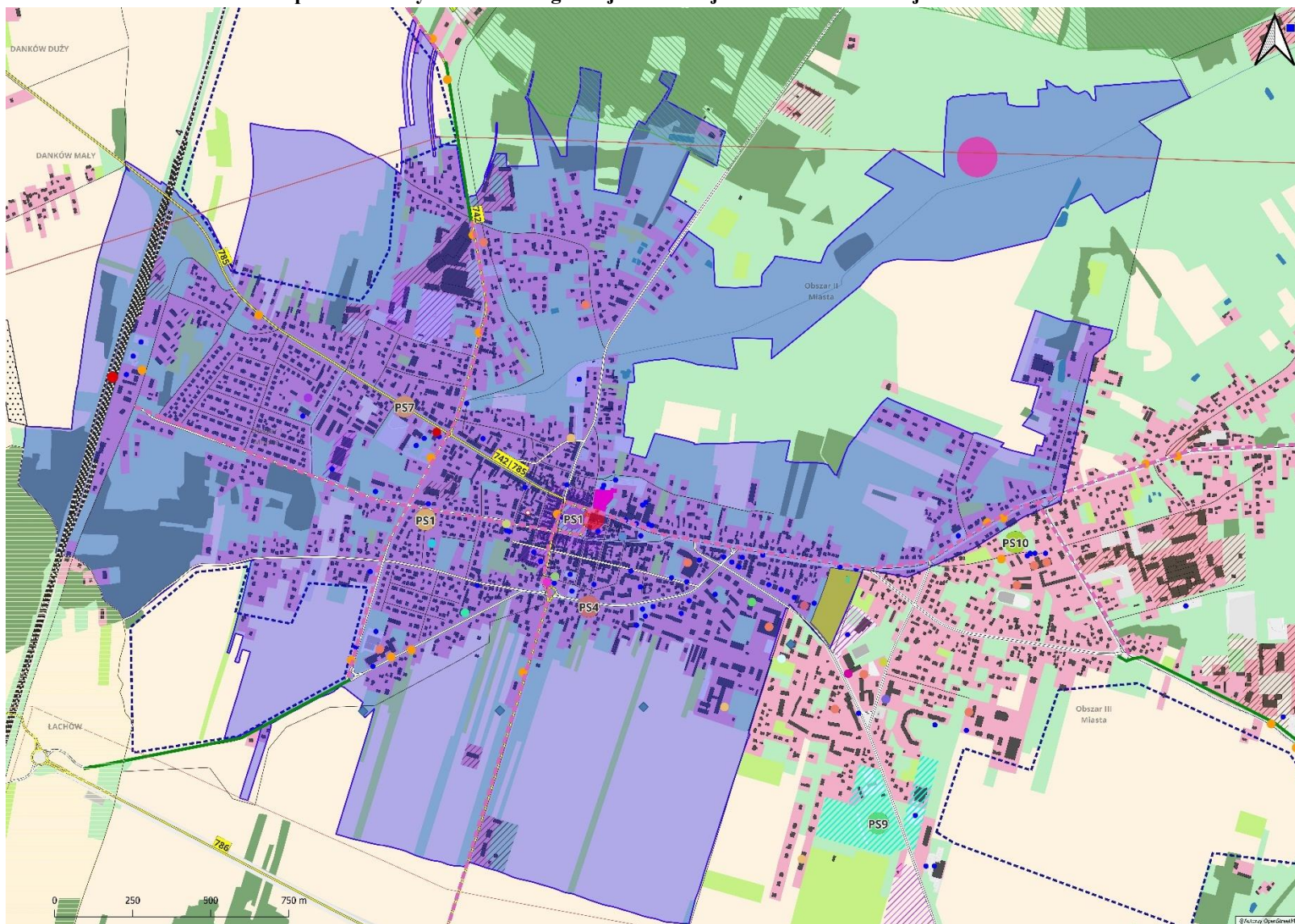
Obszary strategicznej interwencji to obszary, które ze względu na występowanie określonych czynników o różnym charakterze, mogą powodować sytuację kryzysową bądź też odwrotnie – posiadać potencjał rozwojowy. Obszary te wymagają podjęcia określonych działań mających na celu zniwelowanie występującego problemu bądź też wykorzystanie zidentyfikowanego potencjału. Wyznaczenie OSI na poziomie lokalnym jest fakultatywne. W Gminie Włoszczowa za obszar strategicznej interwencji uznaje się obszar rewitalizacji.

Uchwałą Nr XII/89/25 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 30 stycznia 2025 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Włoszczowa (Dz. U. Woj. Świętokrzyskiego z 2025 r. poz. 447), został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie gminy. Obszar zdegradowany obejmuje jednostki: Obszar I Miasta Włoszczowa, Bebelno – Kolonia, Obszar II Miasta Włoszczowa, Siłpia Duża oraz Ludwinów. Obszar zdegradowany zajmuje powierzchnię 49,02 km² (co stanowi 19,25% powierzchni gminy). Drugim elementem jest obszar rewitalizacji, będący częścią obszarów I i II Miasta Włoszczowa. Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 5,13 km² (2,01% powierzchni ogółem gminy).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Włoszczowa na lata 2024–2030 będzie stanowił podstawę do podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze gminy, wymagającym szczególnego wsparcia. Ponadto umożliwi efektywne pozyskiwanie dofinansowania projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej na lata 2021–2027. Zaplanowane do realizacji projekty w ramach ww. dokumentu przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, ochrony środowiska naturalnego, zachowania dziedzictwa kulturowego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców.

Na mapie 17 przedstawiono lokalny obszar strategicznej interwencji. Zaprezentowano na nim orientacyjną lokalizację projektów, które będą realizowane w ramach niniejszej Strategii na terenie OSI.

Mapa 17 Lokalny obszar strategicznej interwencji – obszar rewitalizacji w Gminie Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 2 Legenda do treści mapy *Lokalny obszar strategicznej interwencji – obszar rewitalizacji w Gminie Włoszczowa*

Legenda

- Gmina Włoszczowa
- Granice sołectw
- Granice gmin

Graficzne ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy:

Wybrane elementy projektów strategicznych wynikających z kluczowych wniosków i rekomendacji w obszarze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-środowiskowym i transportowym oraz z celów Strategii – schematyczne rozmieszczenie inwestycji:

Projekt strategiczny nr 1

- Rewitalizacja Włoszczowy

- Uruchomienie publicznego transportu miejskiego

Projekt strategiczny nr 3

- Budowa sieci ścieżek rowerowych

Projekt strategiczny nr 4

- Modernizacja i rozbudowa istniejącego przedszkola przy ul. 1-go Maja we Włoszczowie

Projekt strategiczny nr 7

- Modernizacja systemu produkcji i dystrybucji ciepła systemowego

Projekt strategiczny nr 9

- Modernizacja Stadionu Sportowego

Projekt strategiczny nr 10

- Budowa mieszkań socjalnych i komunalnych

Lokalny układ komunikacyjny - główne korytarze i elementy sieci transportowej

- Istniejące linie kolejowe
- Stacja kolejowa
- Droga wojewódzka
- Droga powiatowa
- Droga gminna
- Przystanki autobusowe
- Parkingi
- Istniejące ciągi pieszo-rowerowe

Obszary funkcjonalno-przestrzenne

- Istniejąca sieć osadnicza
- Tereny istniejącej zabudowy
- Lasy i zadrzewienia
- Sady
- Roślinność trawiasta
- Grunty Orne
- Cmentarze
- Tereny usługowe
- Tereny inwestycyjne i przemysłowe

Obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju

- Lokalny Obszar Strategicznej Interwencji - obszar rewitalizacji
- Miasto Włoszczowa – ośrodek wzrostu oraz centrum usług administracyjnych
- Tereny predysponowane do rozwoju funkcji osiedleńczej
- Obszary o potencjale rekreacyjno-turystycznym

Sieć wodna

- Wody powierzchniowe
- Oczyszczalnia ścieków
- Ujęcie wody podziemnej
- Ciek wodny

System powiązań przyrodniczych - obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo

- Korytarz ekologiczny
- Obszar Chronionego Krajobrazu

Infrastruktura techniczna

- Farma fotowoltaiczna
- Linie energetyczne najwyższego napięcia
- Linie energetyczne wysokiego napięcia

Zasoby dziedzictwa historycznego i kulturowego

- Grodzisko we Włoszczowie
- Kaplica p.w. Wszystkich Świętych we Włoszczowie
- Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP we Włoszczowie

Elementy infrastruktury społecznej

- Biblioteka Publiczna
- Dom kultury
- Dom Pomocy Społecznej
- Komenda Powiatowa Policji
- Powiatowy Urząd Pracy
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
- Sąd rejonowy, Prokuratura
- Starostwo Powiatowe, Nadzór Budowlany
- Szkoła / Przedszkole
- Szpitale / Przychodnie
- Urząd Pocztowy
- Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej
- Straż Pożarna
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Struktura sieci osadniczej wg hierarchii

- Ośrodek ponadlokalny - ośrodek powiatowy

Źródło: Opracowanie własne

Włoszczowa oraz teren obszaru rewitalizacji posiada potencjał rozwojowy w zakresie oferty rekreacyjnej, kulturalnej oraz w zakresie przedsiębiorczości. Z uwagi na to, że wyznaczony obszar jest głównym ośrodkiem gminy, dominują tutaj funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne. Na obszarze znajdują się miejsca użyteczności publicznej, kościół oraz infrastruktura rekreacyjna, apteka, a także sklepy spożywcze i wielobranżowe. Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Rekomendacje:

- ograniczenie obszarów zdegradowanych społecznie i gospodarczo;
- zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej;
- rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej i nowoczesnych technologii;
- wykorzystanie atutów związanych z występowaniem na terenie zabytków;
- przywrócenie mieszkańcom miejsc integracji społecznej;
- poprawa jakości środowiska naturalnego;
- poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej obszaru;
- rozwój form aktywnego spędzania czasu;
- adaptacja zdegradowanych obiektów i budynków na potrzeby aktywności gospodarczej i społecznej;
- wzmocnienie potencjału rozwojowego obszaru;
- realizacja projektów strategicznych, które zlokalizowane są m.in. na wyżej wymienionym obszarze: *Wykreowanie funkcjonalnego, estetycznego i klimatycznego Miasta Włoszczowa oraz Wzbogacenie oferty zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców, Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy.*

5. System realizacji Strategii Rozwoju

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii.

W niniejszym rozdziale wskazano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, biorąc pod uwagę ich rolę, kompetencje i relacje między nimi. Sprecyzowano mechanizmy i narzędzia wdrażania Strategii, określono sposób monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii oraz wskazano wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji Strategii, pozwala na wyłapywanie ewentualnych nieprawidłowości w jej realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń.

Określenie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu celów założonych w Strategii. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby na wprowadzenie niezbędnych korekt oraz aktualizację dokumentu. Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i projekty strategiczne. Monitoring Strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym oraz rzeczowym.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Strategii oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jej głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą śródkresowych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów strategicznych, jak i wskaźników oddziaływania mierzonych co 3 lata, w odniesieniu do celów strategicznych, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy (*Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Włoszczowa*, 2024 r.). W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze gminy w porównaniu do województwa i kraju. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie w raportach co 3 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania Diagnostyki, czyli według stanu na koniec 2023 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, wydziały i referaty Urzędu Gminy Włoszczowa, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów strategicznych zobowiązane są do składania informacji okresowej do *Koordynatora ds. Strategii*. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania dokumentu.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny jest Burmistrz Gminy Włoszczowa. Wyznaczy on *Koordynatora ds. Strategii*, który będzie zarządzał całym procesem wdrażania, koordynował działania i przygotowywał raport z monitoringu w okresach trzyletnich. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne samodzielne stanowiska pracy, wydziały i referaty Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze gminy i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Poniżej na schemacie przedstawiono instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu.

Schemat 2 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030

Burmistrz
• wdrażanie – stymulowanie działań; • integrowanie zasobów.
Rada Miejska
• wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji Strategii; • wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych; • akceptacja sprawozdań z realizacji Strategii; • analizowanie postępów wdrażania Strategii; • przyjmowanie aktualizacji Strategii; • uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.
Koordynator ds. Strategii
• upowszechnianie założeń Strategii wśród mieszkańców; • inicjacja realizacji działań priorytetowych; • koordynacja działań, w tym koordynacja przygotowania okresowych sprawozdań z realizacji Strategii – sporządzanie co 3 lata raportu z postępu realizacji dokumentu. Raport będzie zawierał informacje na temat wartości wskaźników monitoringowych (produktu, rezultatu) i wartości wskaźników oddziaływania, mierzonych co 3 lata; • udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami; • poszukiwanie nowych źródeł finansowania; • ewaluacja i ewentualne przygotowanie zmian do aktualizacji; • pełnienie funkcji koordynatora w przypadku realizacji projektów strategicznych lub zadań w partnerstwie.
Komórki Urzędu i jednostki, partnerzy
• realizacja poszczególnych zadań i projektów; • przekazywanie informacji o stopniu realizacji zadań do Koordynatora ds. Strategii; • sporządzanie statystyk i gromadzenie danych pomocnych w procesie monitorowania; • zgłaszanie wniosków do zmian w Strategii.

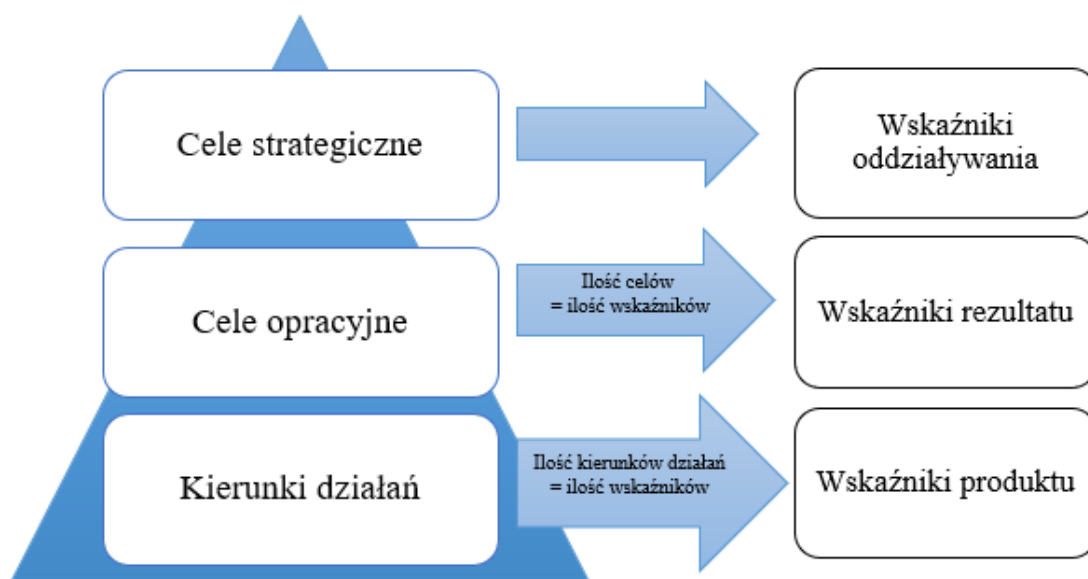
Źródło: Opracowanie własne

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych celów i kierunków działań, uwzględnionych w planie operacyjnym Strategii. Monitoring realizacji Strategii, w tym osiągniętych wskaźników, odbywa się raz na 3 lata i jest realizowany do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym – pierwszy okres sprawozdawczy przypada na lata 2025–2027, więc pierwszy raport z monitoringu powinien być wykonany do końca czerwca 2028 r. Następny raport będzie częścią ewaluacji końcowej (ex-post). Informacje na temat stanu realizacji Strategii będą przekazywane mieszkańcom gminy, jak również wszystkim zainteresowanym, w formie raportów z monitoringu, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy Włoszczowa, a także podczas spotkań w trakcie realizacji Strategii z różnymi grupami społecznymi, w tym z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami

pozarządowymi. Monitorowanie przebiegu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy będzie procesem ciągłym. Sporządzany raport powinien wskazywać na zachodzące przeobrażenia i tendencje rozwoju oraz umożliwiać dokonywanie oceny stopnia realizacji zapisanych celów, które mierzone będą za pomocą trzyletnich zmian wskaźników. W tabeli 10 przedstawiono wskaźniki oddziaływania rozwoju, natomiast w tabelach 11–12 konkretne wskaźniki produktu i rezultatu, które powinny być osiągnięte w wyniku realizacji Strategii – wszystkie będą przedmiotem monitoringu.

Z racji, iż Strategia jest dokumentem o charakterze planistycznym, wyznaczone cele mają charakter długofalowy oraz odnoszą się do perspektywy po zakończeniu realizacji jej założeń. Osiągnięcie wyników określonych dla stanu docelowego – po realizacji Strategii tj. na koniec 2030 r. – oznaczałoby powodzenie podejmowanych działań oraz pozwoli stwierdzić, iż kierunki rozwoju określone były zgodnie z aktualnymi potrzebami. Miernikiem rozwoju są wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru. Na schemacie 3 przedstawiono powiązania głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami niezbędnymi do zmierzenia ich realizacji, tj. celów strategicznych ze wskaźnikami oddziaływania, celów operacyjnych ze wskaźnikami rezultatu oraz kierunków działań ze wskaźnikami produktu.

Schemat 3 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów

Źródło: Opracowanie własne

5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W toku prac nad Strategią zostały określone cele strategiczne oraz kierunki działań, które mają doprowadzić do kluczowych zmian w gminie. Aby to osiągnąć zaplanowano również konkretne działania, którymi są m.in. przewidziane do realizacji projekty.

W związku z powyższym zdefiniowano także oczekiwane rezultaty zaplanowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia. W celu skutecznego monitorowania rezultatów przedstawiono wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu wraz z ich wartościami bazowymi, śródkresowymi oraz docelowymi.

Realizacja wskaźników zamieszczonych w tabelach 10–12 pozwoli zweryfikować, czy zaplanowane działania w obszarach gospodarczym, społecznym oraz przestrzenno-środowiskowym przynoszą efekty.

W sferze społecznej zakładanym rezultatem jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców, tak aby stali się zintegrowaną społecznością, która wspólnymi inicjatywami dba o dobrostan każdej grupy społecznej. W tym celu będą podejmowane działania na rzecz m.in.: rozwoju opieki żłobkowej, przedszkolnej i szkolnej, opieki zdrowotnej oraz włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców*;
- wskaźników rezultatu, takich jak m.in.: *Liczba osób objętych działaniami z zakresu integracji społecznej*;
- wskaźników produktu, takich jak m.in.: *Liczba działań aktywizujących mieszkańców*.

W sferze gospodarczej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, co przełoży się na wzrost ich dochodów oraz na rozwój gospodarczy gminy. W tym celu będą podejmowane działania wspierające zakładanie i prowadzenie działalności czy edukację przez całe życie. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności*;
- wskaźników rezultatu, takich jak m.in.: *Liczba osób biorących udział w działaniach wzmacniających aktywność zawodową*;
- wskaźników produktu, takich jak m.in.: *Liczba zorganizowanych szkoleń i kursów zawodowych*.

W sferze przestrzenno-środowiskowej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie stworzenie uporządkowanej i bezpiecznej przestrzeni na całym obszarze objętym Strategią, który charakteryzuje się czystym środowiskiem. W tym celu będą podejmowane działania obejmujące poprawę stanu infrastruktury technicznej, wprowadzające plan zagospodarowania przestrzennego czy ograniczające niską emisję. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *Korzystający z instalacji w [%] ogółu ludności oraz Nowe budynki mieszkalne na 1 000 ludności*;

- wskaźników rezultatu, takich jak m.in.: *Liczba gospodarstw domowych objętych działaniami na rzecz utworzenia atrakcyjnych warunków zamieszkania;*
- wskaźników produktu, takich jak m.in.: *Powierzchnia przygotowanych terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne.*

Tabela 10 Wskaźniki oddziaływania rozwoju

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla gminy na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla województwa na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla Polski na koniec:	Pożądana wartość wskaźnika dla gminy na koniec:
		2023 r.	2023 r.	2023 r.	2030 r.
Cel strategiczny 1. Silna gospodarka lokalna					
1.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności [szt.]	974	1 106	1 368	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa
2.	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności [szt.]	75	76	102	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla kraju
3.	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym [szt.]	131	133	175	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla kraju
4.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców [szt.]	727	843	973	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa
5.	Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON [%]	4,8	4,7	4,4	Osiągnięcie wartości poniżej średniej dla województwa
6.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	3,6	5,1	3,6	Osiągnięcie wartości poniżej 3,6
7.	Dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych [zł]	854	813	1 175	Osiągnięcie wartości stanowiącej co najmniej 90% wartości średniej dla kraju

Cel strategiczny 2. Wysoka jakość życia i aktywna społeczność						
8.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców [szt.]		51	45	46	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
9.	Przyrost naturalny na 1000 ludności [-]		-6,5	-6,1	-3,6	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla kraju
10.	Saldo migracji ogółem na 1000 ludności [-]		-2,7	-2,3	0,2	Osiągnięcie wartości zbliżonej do średniej dla kraju
11.	Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku [%]	w wieku przedprodukcyjnym	16,9	16,7	18,2	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla kraju
		w wieku produkcyjnym	57,7	57,2	58,4	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla kraju
		w wieku poprodukcyjnym	25,4	26,1	23,3	Osiągnięcie wartości poniżej średniej dla kraju
12.	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców ogółem [szt.]		127	237	170	Utrzymanie wartości poniżej średniej dla kraju
13.	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ogółem [szt.]		12	16	12	Utrzymanie wartości poniżej średniej dla województwa
Cel strategiczny 3. Harmonijne zagospodarowanie przestrzenne i dbałość o środowisko naturalne						

14.	Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności [szt.]		3,3	2,4	2,6	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
15.	Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców [szt.]		26	21	21	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
16.	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności [%]	Wodociąg	86,8	91,9	92,6	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa
		Kanalizacja	61,2	61,3	72,6	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla kraju
		Gaz	7,2	43,1	56,3	Osiągnięcie min. 60% wartości średniej dla województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl

Tabela 11 Wskaźniki rezultatu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na koniec 2023 r.)	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2027 r.)	Wartość docelowa (stan po 2030 r.)
WSKAŹNIKI REZULTATU						
Cel operacyjny 1.1. Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjnych sektorów gospodarki						
1.	Liczba osób biorących udział w działaniach wzmacniających aktywność zawodową	os./rok	Urząd Gminy Włoszczowa	0	150	300
Cel operacyjny 1.2. Wzmocnienie rynku pracy i rozwój kapitału ludzkiego						
2.	Liczba przedsiębiorstw objętych działaniami z zakresu wspierania przedsiębiorczości	szt./rok	Urząd Gminy Włoszczowa	0	100	200
Cel operacyjny 2.1. Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej						
3.	Liczba osób objętych działaniami z zakresu integracji społecznej	os./rok	Urząd Gminy Włoszczowa	0	1 000	5 000
Cel operacyjny 2.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej						
4.	Liczba osób korzystających z atrakcyjnej oferty infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturowej	os./rok	Urząd Gminy Włoszczowa	0	10 000	25 000
Cel operacyjny 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej i transportowej						
5.	Liczba gospodarstw domowych objętych działaniami na rzecz utworzenia atrakcyjnych warunków zamieszkania	szt./rok	Urząd Gminy Włoszczowa	0	150	300
Cel operacyjny 3.2. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu						
6.	Liczba gospodarstw domowych objętych działaniami na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego	szt./rok	Urząd Gminy Włoszczowa	0	200	400

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Wskaźniki produktu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na koniec 2023 r.)	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2027 r.)	Wartość docelowa (stan po 2030 r.)
WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Kierunek działań 1.1.1. Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw						
1.	Liczba działań wspierających lokalnych przedsiębiorstw	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	3	5
Kierunek działań 1.1.2. Promowanie innowacyjnych technologii i zielonej gospodarki						
2.	Liczba podjętych działań wspierających zrównoważone inwestycje zewnętrzne	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	1	3
Kierunek działań 1.2.1. Organizacja szkoleń i kursów zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy						
3.	Liczba zorganizowanych szkoleń i kursów zawodowych	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	3	6
Kierunek działań 1.2.2. Współpraca z uczelniami i szkołami w zakresie kształcenia zawodowego						
4.	Liczba podjętych współprac z placówkami oświatowymi w zakresie promowania kształcenia zawodowego	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	3	6
Kierunek działań 1.2.3. Kreowanie postaw przedsiębiorczych i samozatrudnienia						
5.	Liczba podjętych działań kreujących postawy przedsiębiorczości i samozatrudnienia	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	4	8
Kierunek działań 1.2.4. Zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy						
6.	Liczba wdrożonych zachęt dla przedsiębiorców	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	2	5
Kierunek działań 2.1.1. Wsparcie organizacji pozarządowych i lokalnych inicjatyw społecznych						

7.	Liczba organizacji społecznych objętych wsparciem	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	47	52
Kierunek działań 2.1.2. Promowanie dialogu społecznego oraz partycypacji społecznej						
8.	Liczba działań aktywizujących mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	2	5
Kierunek działań 2.1.3. Tworzenie przestrzeni do integracji mieszkańców						
9.	Liczba nowo powstałych miejsc integracji mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	3	7
Kierunek działań 2.1.4. Zapewnienie wysokiej jakości systemu ochrony zdrowia						
10.	Liczba zmodernizowanych / powstałych obiektów świadczących usługi zdrowotne	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	1	1
Kierunek działań 2.2.1. Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej						
11.	Liczba rozbudowanych/zmodernizowanych/nowo powstałych obiektów infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	10	18
Kierunek działań 2.2.2. Zwiększenie oferty wydarzeń kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych						
12.	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych	szt./rok	Urząd Gminy Włoszczowa	0	14	32
Kierunek działań 2.2.3. Poprawa dostępności i jakości usług dla seniorów i osób wymagających wsparcia						
13.	Liczba wprowadzonych nowych usług dla seniorów	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	3	7
Kierunek działań 2.2.4. Zapewnienie dostępności do wysokiej jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej oraz systemu edukacji						
14.	Liczba placówek edukacyjnych objętych wsparciem	szt./rok	Urząd Gminy Włoszczowa	0	5	10
Kierunek działań 2.2.5. Rozwój e-usług publicznych						

15.	Liczba wdrożonych e-usług publicznych	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	3	6
Kierunek działań 2.2.6. Wzmacnianie funkcjonowania służb w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego						
16.	Liczba doposażonych służb	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	2	4
Kierunek działań 3.1.1. Modernizacja infrastruktury dróg lokalnych oraz budowa ścieżek rowerowych						
17.	Długość wybudowanych, rozbudowanych i zmodernizowanych dróg gminnych	km	Urząd Gminy Włoszczowa	0	5	10
Kierunek działań 3.1.2. Rozwój transportu publicznego i alternatywnych środków komunikacji						
18.	Liczba wspartych usług transportu indywidualnego	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	1	2
Kierunek działań 3.1.3. Rozwój terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne						
19.	Powierzchnia przygotowanych terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne	ha	Urząd Gminy Włoszczowa	0	0,7	1,2
Kierunek działań 3.1.4. Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz gazowej						
20.	Długość wybudowanej/rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej	km	Urząd Gminy Włoszczowa	0	7	14
Kierunek działania 3.1.5. Poprawa bezpieczeństwa i zwiększenie funkcjonalności i jakości układów komunikacyjnych						
21.	Długość wybudowanych obwodnic	km	Urząd Gminy Włoszczowa	0	11,6	11,6
Kierunek działań 3.2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców						
22.	Liczba programów edukacji ekologicznej wdrożonych w szkołach	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	3	6
Kierunek działań 3.2.2. Adaptacja do zmian klimatu, w tym zwiększenie infrastruktury błękitno-zielonej i bioretencji						

23.	Powierzchnia przestrzeni objętej błękitno-zieloną infrastrukturą	ha	Urząd Gminy Włoszczowa	0	1	2
Kierunek działań 3.2.3. Poprawa efektywności energetycznej obiektów – montaż OZE, magazyny energii, termomodernizacja i wymiana źródeł ciepła						
24.	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	10	20
Kierunek działań 3.2.4. Tworzenie nowych terenów zielonych – miejsc wypoczynku i rekreacji						
25.	Liczba nowo powstałych miejsc wypoczynku i rekreacji	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	0	4
Kierunek działań 3.2.5. Wsparcie ekologicznych rozwiązań w gospodarce odpadami						
26.	Liczba wdrożonych ekologicznych rozwiązań w gospodarce odpadami	szt.	Urząd Gminy Włoszczowa	0	0	2

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju

Przyjęto, że Strategia Rozwoju Gminy ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej aktualizacja.

Z wnioskiem o aktualizację Strategii może wystąpić: Koordynator ds. Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa, inicjatywa co najmniej 4 członków Rady Miejskiej lub 50 mieszkańców. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii Rozwoju, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów dokumentu, w trakcie jego realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań i projektów, które będą wpisywać się w cele i kierunki działań.

Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie jej adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Ewaluacja Strategii będzie prowadzona w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych projektów, a jej ocena opierać się będzie na pięciu zasadniczych kryteriach:

- skuteczność – pozwala określić, czy zostały osiągnięte cele Strategii założone na etapie programowania,
- efektywność – pozwala ocenić poziom ekonomiczności Strategii,
- użyteczność – pozwala ocenić zgodności celów Strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej,
- trafność – obrazuje do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom danego obszaru,
- trwałość – pozwala określić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Ewaluacja zadań zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* zostanie podzielona na następujące części:

- *ex-ante* (przed realizacją Strategii) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji. Jej zadaniem jest próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania zakładane w ramach Strategii przyniosą spodziewane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Ocena ta została przeprowadzona w trakcie opracowywania Strategii, przed jej przyjęciem i stanowi załącznik do niniejszego dokumentu;
- *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. Strategii, który będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii (raport z monitoringu Strategii) co najmniej raz na trzy lata;

- *mid-term* (w połowie okresu realizacji) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego może nastąpić aktualizacja Strategii – biorąc pod uwagę okresy sprawozdawcze, tożsama z ewaluacją on-going;
- *ex-post* (na zakończenie realizacji Strategii) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach Strategii, z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

W przypadku konieczności aktualizacji dokumentu Strategii, będzie on podlegał procedurze jak podczas przyjęcia, tj. zgodnie z art. 10f ust. 1–4 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.).

5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem programującym rozwój gminy do 2030 roku. Wszystkie pozostałe, zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne plany i programy strategiczne, są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. W poniższej tabeli przedstawiono ocenę funkcjonujących w gminie programów i planów pod kątem ich aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii (szczególnie głównych jej założeń). Wskazano też dokumenty przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 13 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
1.	<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Włoszczowa</i> zatwierdzone Uchwałą Nr XXV/242/02 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 20 marca 2002 r.	od 2002 r.	Nowe przepisy o planowaniu przestrzennym likwidują studia uwarunkowań na rzecz aktów planistycznych, które mają być spójne ze strategią rozwoju gminy/strategią rozwoju ponadlokalnego. Studia będą obowiązywały do czasu opracowania przez gminę planu ogólnego, ale nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r.
2.	<i>Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Włoszczowa na lata 2017–2032</i>	2017–2032	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
3.	<i>Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Włoszczowa na lata 2024–2027</i>	2024–2027	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
4.	<i>Program ochrony środowiska dla Gminy Włoszczowa na lata 2020–2025 z perspektywą do roku 2028</i>	2020–2025 z perspektywą do roku 2028	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
5.	<i>Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Włoszczowa</i>	od 2016 r.	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
6.	<i>Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Włoszczowa na lata 2021–2026</i>	2021–2026	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.

7.	<i>Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022–2026</i>	2022–2026	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
8.	<i>Program współpracy Gminy Włoszczowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie</i>	opracowywany corocznie	Dokument zgodny z założeniami Strategii.
9.	<i>Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na okres 01.01.2024 r. – 31.12.2025 r.</i>	01.01.2024 r. – 31.12.2025 r.	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.

Źródło: Opracowanie własne

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów

W procesie planowania i realizacji rozwoju Gminy Włoszczowa istotne jest uwzględnianie rzeczywistych potrzeb nie tylko samorządu, ale przede wszystkim społeczności lokalnej. W związku z tym na etapie opracowania Strategii zapewniono włączenie w ten proces mieszkańców i innych interesariuszy. Mieli oni możliwość udziału w opracowaniu dokumentu poprzez wyrażenie swoich opinii m.in. w formie udziału w badaniu ankietowym, możliwość złożenia propozycji projektów własnych do realizacji (nabór fiszek projektowych), czy złożenia uwag i opinii zarówno do projektu *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Włoszczowa*, jak i projektu samej Strategii. Wkład w ostateczny kształt dokumentu miały również instytucje zewnętrzne, włączone w proces konsultacji i opiniowania dokumentu. Udział mieszkańców i innych interesariuszy zagwarantowany jest również na etapie wdrażania i oceny Strategii.

6.1 Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa

Na podstawie art. 6 ust. 3 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.) oraz zgodnie z *Uchwałą Nr V/35/24 Rady Miejskiej we Włoszczowie z dnia 6 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji*, w dniach 19.02–25.03.2025 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*, które miały na celu zapoznanie grupy docelowej z projektem dokumentu oraz zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Projekt *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* podlegał obowiązkowo konsultacjom:

1. z mieszkańcami gminy,
2. z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami,
3. z sąsiednimi gminami i ich związkami,
4. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
5. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Dodatkowo Gmina Włoszczowa włączyła w proces konsultacji społecznych następujące podmioty:

6. Związek Gmin Powiatu Włoszczowskiego,
7. Powiat Włoszczowski.

Do podmiotów wskazanych w pkt. 3–7 wysłane zostały pisma informujące o konsultacjach.

Konsultacje odbyły się w dniach 19.02–25.03.2025 r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:
 - a) drogą elektroniczną na adres e-mail: poczta@gmina-wloszczowa.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – projekt Strategii Rozwoju Gminy”;
 - b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Włoszczowa, ul. Partyzantów 14, 29-100 Włoszczowa, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – projekt Strategii Rozwoju Gminy”;
 - c) bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Włoszczowa, w godzinach pracy Urzędu.
2. Spotkanie otwarte, umożliwiające omówienie założeń dokumentu, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Spotkanie odbyło się w dniu 17.03.2025 r. w Urzędzie Gminy Włoszczowa.
3. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Włoszczowa, ul. Partyzantów 14, 29-100 Włoszczowa, w godzinach pracy Urzędu.

Informację o konsultacjach społecznych ww. projektu dokumentu zamieszczono w następujących formach:

- na stronie internetowej gminy (wloszczowa.pl);
- na stronie gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (wloszczowa.eobip.pl);
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Włoszczowa.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* dostępne były od dnia 19.02.2025 r.:

- w wersji papierowej w sekretariacie w budynku Urzędu Gminy Włoszczowa, w godzinach pracy Urzędu;
- w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Włoszczowa (wloszczowa.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (wloszczowa.eobip.pl).

Jedną z form konsultacji społecznych ww. projektu dokumentu było otwarte spotkanie z interesariuszami, które odbyło się w dniu 17.03.2025 r. Podczas spotkania, w którym uczestniczyły 24 osoby, omówiono główne założenia programowe i wdrożeniowe dokumentu tj. wizja, misja, cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im działaniami, a także zakres rzeczowy projektów strategicznych, które planowane są do realizacji przez samorząd gminy. Przedstawione zostały również założenia przestrzenno-funkcjonalne, w tym model funkcjonalno-przestrzenny.

Na podstawie art. 10f ust. 2–3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), pismem z dnia 19.02.2025 r. Burmistrz Gminy Włoszczowa zawnioskował o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*. Opinia miała dotyczyć sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu. W dniu 12 marca 2025 r. Zarząd Województwa

Świętokrzyskiego podjął Uchwałę Nr 1715/25 w sprawie wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględniania w projekcie *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*. ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Opinia stanowi załącznik do ww. uchwały. Zarząd Województwa wydał pozytywną opinię z rekomendacjami dotyczącymi potrzeby wprowadzenia korekt i uzupełnień zapisów.

6.2 Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rozwoju Gminy Włoszczowa jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów strategicznych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o gminie.

Partycypacja i partnerstwo to współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się. Proces tworzenia Strategii, już od etapu analiz prowadzonych na potrzeby opracowania Diagnozy, uwzględniał włączanie mieszkańców i innych interesariuszy, a także charakteryzował się otwartością (umożliwiał uczestniczenie jak największej liczbie chętnych osób i organizacji w partnerstwie) i transparentnością (dialog, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych).

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii, w dniach 27.08–18.09.2024 r. oraz w dniach 30.01–09.02.2025 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy. Ankiety były dostępne w wersji on-line oraz w wersji papierowej. W pierwszym badaniu udział wzięło 113 osób, zaś w drugim 149 osób.

Najwyżej ocenionym przez ankietowanych obszarem funkcjonowania jest dostępność usług / możliwość zakupu artykułów codziennego użytku (73% respondentów oceniło go dobrze i bardzo dobrze), a także dostępność i jakość sieci internetowej (63% ocen dobrych i bardzo dobrych). Dobrze ocenionym obszarem są walory przyrodniczo-krajobrazowe (60% ocen dobrych i bardzo dobrych). Natomiast negatywnie w przeprowadzonym badaniu ankietowym oceniono połączenia komunikacyjne wewnątrz gminy (80% ocen złych i bardzo złych), poziom zarobków mieszkańców (68% ocen złych i bardzo złych) oraz jakość i dostępność podstawowej opieki zdrowotnej (64% ocen złych i bardzo złych).

Druga część ankiety odnosiła się do podania maksymalnie 3 priorytetów, które mają lub miałyby największy wpływ na rozwój Gminy Włoszczowa oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju. W tym pytaniu największa uwaga została skupiona na potencjale rekreacyjnym (40% odpowiedzi) oraz walorach przyrodniczych gminy i czystym środowisku naturalnym (32% odpowiedzi).

Ponadto w ankietach mieszkańcy wskazywali potencjały gminy, na których powinien bazować jej rozwój, są to: potencjał rekreacyjny (40% ankietowanych) oraz inne potencjały (44% ankietowanych). Najczęściej wymienianym potencjałem przez mieszkańców był stadion OSiR. W badaniu ankietowani mieli wskazać, co powinno ich zdaniem być głównym kierunkiem rozwoju gminy. Najwyższą ilość odpowiedzi uzyskały: tworzenie warunków do

rozwoju przedsiębiorczości (38% ankietowanych) oraz rozwój funkcji rekreacyjnej (34% ankietowanych). W ostatnim pytaniu ankietowani mieli wskazać, z czym chcieliby, aby utożsamiana była w przyszłości gmina. Najczęściej wskazywano na: gminę przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy (59% odpowiedzi) oraz gminę atrakcyjną do osiedlania się (35% odpowiedzi).

Oprócz jakościowych analiz prowadzonych za pomocą badania ankietowego, posłużono się również dyskusjami w trakcie spotkań:

- 18 września 2024 r.: spotkanie informacyjno-warsztatowe przedstawicieli Urzędu Gminy Włoszczowa z ekspertem zewnętrznym – omówienie wyników analiz statystycznych, najważniejsze informacje w zakresie opracowania Strategii (podsumowanie Diagnozy i rozpoczęcie kształtowania założeń rozwoju), w spotkaniu uczestniczyło 10 osób.
- 7 listopada 2024 r.: spotkania warsztatowe (wywiady grupowe) z wybranymi grupami interesariuszy:
 - o godz. 10:00 – warsztaty z przedstawicielami samorządów szkół podstawowych i średnich, w których uczestniczyło 12 osób;
 - o godz. 12:00 – warsztaty z przedstawicielami organizacji seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami, w których uczestniczyło 9 osób;
 - o godz. 16:00 – warsztaty z przedstawicielami organizacji pozarządowych i liderami lokalnymi, w których uczestniczyło 7 osób.
- 19 listopada 2024 r.: spotkania warsztatowe (wywiady grupowe) z wybranymi grupami interesariuszy:
 - o godz. 11.00 – warsztaty z przedstawicielami jednostek organizacyjnych Gminy Włoszczowa, w których uczestniczyło 12 osób;
 - o godz. 13.00 – warsztaty z przedstawicielami podmiotów transportowych, Starostwa Powiatowego, Komendy Policji, PSP/OSP, środowisk rowerowych oraz zarządcy osiedli, w których uczestniczyło 8 osób;
 - o godz. 15:00 – warsztaty z Radnymi i Sołtysami, w których uczestniczyło 21 osób;
 - o godz. 17:00 – otwarte spotkanie warsztatowe dla wszystkich mieszkańców, z możliwością uczestniczenia online, w których uczestniczyły 4 osoby.

Oprócz oficjalnych spotkań z mieszkańcami i interesariuszami, na ostateczny kształt dokumentu składało się wiele rozmów telefonicznych i osobistych oraz korespondencji e-mailowej autorów niniejszego opracowania z przedstawicielami samorządu gminy i jego pracownikami.

Elementem partycypacji były również konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*, przeprowadzone w dniach 19.02–25.03.2025 r.

Mieszkańcy zostali włączeni w proces konsultacji społecznych dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*. Mieszkańcy informowani byli o konsultacjach poprzez ogłoszenia na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Włoszczowa. Uwagi i wnioski zbierane były w formie

papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Formularze konsultacyjne wraz z projektami dokumentów dostępne były w wersji papierowej w sekretariacie Urzędu Gminy Włoszczowa oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:

- a) drogą elektroniczną na adres e-mail: poczta@gmina-wloszczowa.pl;
- b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Włoszczowa, ul. Partyzantów 14, 29-100 Włoszczowa;
- c) bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Włoszczowa, w godzinach pracy Urzędu.

Podczas konsultacji Strategii, uwagi zbierane były również w formie uwag ustnych do protokołu, a także zorganizowane było otwarte spotkanie konsultacyjne.

W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie wpłynęły 4 formularze uwag. Niezwłocznie po przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu niniejszego dokumentu sporządzony został *Raport z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* wraz ze szczegółowym zestawieniem uwag z uzasadnieniem uwzględnienia uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji, który został opublikowany na oficjalnej stronie internetowej gminy oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

Włączenie mieszkańców jest istotne nie tylko na etapie analiz, opracowania Diagnozy i opracowania Strategii, ale też podczas wdrażania Strategii i jej oceny. Mieszkańcy będą brać udział w pracach nad ewentualną aktualizacją dokumentu (będą mogli zainicjować aktualizację i/lub brać udział w konsultacjach społecznych projektu aktualizowanego dokumentu). Przy okazji realizacji projektów strategicznych, na etapie projektowym, organizowane będą spotkania z mieszkańcami. Mieszkańcy będą informowani o etapach realizacji projektów strategicznych, dodatkowo publikowane do publicznej wiadomości będą raporty z monitoringu Strategii.

6.3 Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko i udział podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska w opracowaniu Strategii

Stosownie do art. 57 ust. 1 pkt 2, art. 58 ust. 1 pkt 2 oraz na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 5–6 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) organ opracowujący projekt Strategii zwrócił się w dniu 19.02.2025 r. do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach (PWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ) z wnioskiem o podjęcie decyzji umożliwiającej odstąpienie od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030*.

W przypadku, gdy realizacja postanowień Strategii Rozwoju lub jej zmiana nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, można odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (art. 48 ust. 1). Odstąpienie wymaga wcześniejszego uzgodnienia z właściwym organem ochrony środowiska oraz organem inspekcji sanitarnej. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga uzasadnienia, którego zakres określony został w art. 49 ww. ustawy. Szczegółowe uzasadnienie pozwala na zidentyfikowanie ewentualnych zagrożeń oraz na ocenę, iż realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Opracowanie uzasadnienia stanowi etap diagnozy wpływu opracowywanego dokumentu na prawnie chronione komponenty środowiska naturalnego i pozwala dostosować niezbędne do zastosowania narzędzia ich ochrony do skali poruszanej w nim problematyki.

Do wniosków do PWIS i RDOŚ załączono, zgodnie z art. 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii. W uzasadnieniu tym wskazano stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, opisano powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach, a także przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska – wskazano również powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska. W uzasadnieniu znalazła się informacja o tym, że *Strategia Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030* zawiera 14 projektów strategicznych, które mają na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, zwiększenie komfortu i jakości życia mieszkańców gminy, wzrost bezpieczeństwa publicznego, poziomu wiedzy i przedsiębiorczości mieszkańców. Zadania, które wskazano do realizacji w ramach dokumentu, będą przede wszystkim oddziaływać pozytywnie na ludzi i dobra materialne. Wyznaczone cele są zbieżne z potrzebami mieszkańców oraz wynikają ze zdiagnozowanych problemów występujących na terenie gminy. Osiągnięcie celów przyczyni się tym samym w sposób bezpośredni i pośredni do poprawy jakości życia mieszkańców.

W uzasadnieniu wskazano, że w projektach strategicznych określonych w Strategii przedstawiono zakres, który na etapie tworzenia dokumentu jest jedynie koncepcją, z przewidywanymi ramami finansowymi i przybliżoną, najczęściej z dokładnością do miejscowości, lokalizacją. Projekty te są w fazie koncepcyjnej – dla większości nie ma konkretnych projektów budowlanych, planów, pozwoleń czy decyzji. Przed realizacją każdego projektu przeprowadzone zostaną odpowiednie procedury, w tym środowiskowe. Gmina oraz wykonawcy zadbają o uzyskanie wszelkich pozwoleń koniecznych do rozpoczęcia prac oraz skonsultują ich rodzaj i zakres z odpowiednimi instytucjami.

W dniu 26.02.2025 r. do Urzędu Gminy Włoszczowa wpłynęło pismo znak: NZ.9022.4.11.2025.KK od Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach, w którym stwierdzono, iż po przeanalizowaniu argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu, jak również po zapoznaniu się z informacjami zawartymi w dokumencie uznano, że w rozpatrywanym przypadku można odstąpić od przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ze względu na to, że realizacja przewidzianych działań nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko w zakresie zdrowia i życia ludzi.

W dniu 20 marca 2025 r. do Urzędu Gminy Włoszczowa wpłynęło pismo znak sprawy WOO-III.410.8.2025.DB.1 od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w którym uzgodniono brak możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz uzgodniono równocześnie zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla w/w projektu dokumentu.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ww. ustawy, organ opracowujący projekt dokumentu poddaje projekt wraz z prognozą oddziaływania na środowisko opiniowaniu przez właściwe organy. Dokument Strategii wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko przekazano w dniu 25.04.2025 r. do zaopiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ) oraz Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach (PWIS), a także zapewniono możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w *Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Projekt dokumentu wraz z prognozą został wyłożony do publicznego wglądu na oficjalnej stronie internetowej gminy oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej na okres 21 dni tj. w dniach 25.04–16.05.2025 r. Ponadto w lokalnej prasie zamieszczono obwieszczenie o rozpoczęciu konsultacji z mieszkańcami. W trakcie konsultacji społecznych do projektu dokumentu wraz z prognozą nie wpłynęły uwagi.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach pismem z dnia 15 maja 2025 r. znak: NZ.9022.4.30.2025 zaopiniował bez zastrzeżeń projekt Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W piśmie tym stwierdzono, iż biorąc pod uwagę charakter planowanych działań, jak również konieczność zastosowania się do wskazanych w prognozie oddziaływania na środowisko rozwiązań i zapisów, można przyjąć, iż realizacja

ustaleń ocenianego dokumentu nie spowoduje negatywnego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem z dnia 3 lipca 2025 r. znak: WOO-III.410.3.13.2025.DB.3 w sprawie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko po zapoznaniu się z informacjami zawartymi w przedłożonej dokumentacji zaopiniował projekt Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Z analizy i oceny zawartej w prognozie wywnioskowano, że realizacja założeń projektu dokumentu nie spowoduje znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na formy ochrony przyrody przy zachowaniu obowiązujących przepisów i standardów w zakresie ochrony środowiska i przyrody wynikających z przepisów odrębnych oraz przy uwzględnieniu zawartych w dokumentacji działań zapobiegających i ograniczających negatywne oddziaływania planowanych zadań na środowisko. Ponadto, zgodnie z zapisami w prognozie oceniono, że realizacja projektu Strategii nie wpłynie w sposób znacząco negatywny na stan i funkcjonowanie występujących na terenie gminy obszarów Natura 2000, w tym na cele i przedmioty ochrony oraz zachowanie integralności obszarów.

Spis schematów

Schemat 1 Programowanie rozwoju.....	34
Schemat 2 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji <i>Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030</i>	121
Schemat 3 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów	122

Spis rysunków

Rysunek 1 Legenda do treści mapy Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Włoszczowa	109
Rysunek 2 Legenda do treści mapy <i>Lokalny obszar strategicznej interwencji – obszar rewitalizacji w Gminie Włoszczowa</i>	117

Spis tabel

Tabela 1 Schemat analizy SWOT	27
Tabela 2 Analiza SWOT	28
Tabela 3 Drzewo problemów	31
Tabela 4 Drzewo celów	32
Tabela 5 Plan operacyjny	37
Tabela 6 Lista projektów strategicznych.....	45
Tabela 7 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Włoszczowa na lata 2025–2030</i>	61
Tabela 8 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych	70
Tabela 9 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu	71
Tabela 10 Wskaźniki oddziaływania rozwoju	125
Tabela 11 Wskaźniki rezultatu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	128
Tabela 12 Wskaźniki produktu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	129
Tabela 13 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii	134

Spis map

Mapa 1 Główna sieć komunikacyjna na terenie Gminy Włoszczowa	87
Mapa 2 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Włoszczowa.....	87
Mapa 3 System powiązań przyrodniczych na terenie Gminy Włoszczowa.....	89
Mapa 4 Mapa geologiczna Gminy Włoszczowa.....	91
Mapa 5 Wybrane usługi publiczne na terenie Miasta Włoszczowa.....	94
Mapa 6 Gmina Włoszczowa – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego	95
Mapa 7 Gmina Włoszczowa – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego	96

Mapa 8 Gmina Włoszczowa – rozmieszczenie terenów zagrożonych ruchami masowymi....	98
Mapa 9 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Zaludnienie oraz elementy infrastruktury społecznej w 2013 r. (uwarunkowania).....	104
Mapa 10 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – System osadniczy (uwarunkowania)	105
Mapa 11 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Gospodarka wodna (uwarunkowania).....	106
Mapa 12 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Kierunki rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu	107
Mapa 13 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Włoszczowa.....	108
Mapa 14 Obszary strategicznej interwencji	111
Mapa 15 Obszar Lokalnej Grupy Działania „Region Włoszczowski”	114
Mapa 16 Obszar Świętokrzyskiej Rybackiej Lokalnej Grupy Działania.....	114
Mapa 17 Lokalny obszar strategicznej interwencji – obszar rewitalizacji w Gminie Włoszczowa	116

Spis załączników

1. Ewaluacja ex-ante.